

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Diplomová práce

2013

Janis Koreček

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Janis Koreček

Imigrační krize v Řecku 1990-2012

Diplomová práce

Praha 2013

Autor práce: **Bc. Janis Koreček**

Vedoucí práce: **PhDr. Kateřina Králová, Ph.D.**

Rok obhajoby: **2013**

Bibliografický záznam

KOREČEK, JANIS. *Imigrační krize v Řecku 1990-2012*. Praha, 2013. 154 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Katedra ruských a východoevropských studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Kateřina Králová, Ph.D.

Abstrakt

Předkládaná práce analyzuje aktuální a v Česku prozatím neprobádané téma imigrační krize v Řecku. Práce je vedena na makroúrovni a vychází z analýzy vývoje přistěhovalectví do Řecka s důrazem na období 1990-2012. Skrze migrační teorie, demograficko-historické, politicko-společenské a právní hledisko objasňuje příčiny vzniku této imigrační krize. Země se v této svízelné situaci ocitla v rámci globalizačního procesu a není zapříčiněna exkluzivně vinou Helénů, což je dokázáno rozborem evropského právního systému a imigrační politiky EU. Naopak řecká část odpovědnosti za současný nepříznivý stav, který v zemi panuje od vypuknutí fiskální ekonomické krize roku 2009, spočívá jednak v xenofobní společnosti a jednak v pomalém a neefektivním vývoji helénské legislativy zejména v devadesátých letech. Rozbor helénského imigračního práva nastiňuje legislativní postavení přistěhovalců v Řecku. Demograficko-historickou analýzou zachycující statistická data o imigraci v čase a koncepcí helénského občanství zkoumá autor příčiny xenofobie v současné řecké společnosti. Práce rozebírá také úspěch radikální pravice v parlamentních volbách 2012. Na základě programů dalších politických stran objasňuje současný vztah Řeků a imigrantů třetích zemí. Tato případová studie se věnuje také aktuálnímu a kontroverzní evropskému fenoménu ilegální imigrace z hlediska všech výše uvedených aspektů.

Abstract

The presented thesis deals with current immigration crisis in Greece, which has not been examined in the Czech Republic so far. The macro-level analysis elaborates process of immigration to Greece with emphasis on the period 1990-2012. Causation of the immigration is clarified through historical-demographical, sociopolitical and legislative point of view. Greece was hit by immigration wave due to the process of globalization framework and the crisis is not inflicted exclusively by the Hellenic state. This is demonstrated by the elaboration of the European legislative system and the EU policy towards immigration. Contrary to this, the Hellenic failure regarding management of immigration policy is made of insufficient complexity and flexibility of national legislation and its slow development especially in 1990s. The other specific issue is rise of racism among Hellenes. Roots of xenophobia are examined by the conception of Hellenic nationality and historical-demographical method natural history, through which statistical data are put in the chronological order. Decision-making process and administration is exposed in part dealing with Hellenic immigration law. Analyzing immigration policy of all main political subjects on the background of radical right-wing electoral success in parliament legislative elections 2012 helps to explain relationship between Hellenes and third country nationals.

Klíčová slova

Řecko, migrace, imigrace, ilegální imigrace, přistěhovalectví, přistěhovalci, cizinci, imigrační krize, krize, společná přistěhovalecká politika pro Evropu, EU, 1990-2012, občané třetích zemí, xenofobie, ekonomická krize, legislativa

Keywords

Greece, migration, immigration, illegal immigration, foreigners, immigration crisis, crisis, A common immigration policy for Europe, EU, 1990-2012, third country nationals, xenophobia, economic crisis, legislation

Rozsah práce: 277 026 znaků, 154 normostran

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 17. 5. 2013

Janis Koreček

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval všem, kteří za mnou stáli v době psaní této práce. Explicitně bych rád poděkoval mé vedoucí diplomové PhDr. Kateřině Králové, Ph.D. za její zcela profesionální vedení a přátelský přístup, který mi umožnil napsat tuto práci na hranici mých možností. Děkuji také své rodině - Jakubovi, Jaroslavovi, Dimitře Korečkovým a Dimitrisovi a Partheně Margari.

Obsah

OBSAH	1
1. ÚVOD.....	2
2. FENOMÉN MIGRACE	7
2.1 MIGRAČNÍ TEORIE VE SPOLEČENSKÝCH VĚDÁCH	9
2.2 VÝZNAM STATISTICKÝCH VĚDNÍCH DISCIPLÍN NA POLI MIGRACE.....	17
3. IMIGRACE DO ŘECKA V ČASE A ČÍSLECH.....	18
3.1 KONCEPCE HELÉNSKÉHO OBČANSTVÍ.....	19
3.2 FORMOVÁNÍ NOVOŘECKÉHO STÁTU A IDENTITY	23
3.3 OBDOBÍ STUDENÉ VÁLKY	25
3.4 DEVADESÁTÁ LÉTA	27
3.5 VÝVOJ PO ROCE 2000.....	29
4. PRÁVNÍ SYSTÉM ŘECKA	33
4.1 ZÁKLADY HELÉNSKÉ ÚSTAVY	34
4.2 MEZINÁRODNÍ ZÁVAZKY ŘECKA NA POLI IMIGRACE	35
4.3 EVROPSKÉ PRÁVNÍ A POLITICKÉ STRUKTURY SE ZAMĚŘENÍM NA PŘÍSTĚHOVALECTVÍ	37
4.4 LEGISLATIVA HELÉNSKÉ REPUBLIKY TÝKAJÍCÍ SE IMIGRACE.....	44
4.4.1 Vývoj do roku 2001.....	45
4.4.2 Vývoj v letech 2001 až 2005	47
4.4.3 Vývoj v letech 2005 až 2012	51
4.4.4 Prezidentské dekrety.....	60
4.4.5 Ministerská rozhodnutí.....	62
4.4.6 Administrativní a správní struktura.....	64
4.5 SHRNUÍ LEGISLATIVNÍHO RÁMCE IMIGRAČNÍ POLITIKY ŘECKA.....	67
5. SPOLEČENSKÉ A POLITICKÉ PROSTŘEDÍ V ŘECKU	69
5.1 NÁLADY UVNITŘ ŘECKÉ SPOLEČNOSTI.....	70
5.2 KRIZOVÝ STAV ILEGÁLNÍ IMIGRACE V ŘECKU.....	72
5.3 HELÉNSKÝ POLITICKÝ SYSTÉM A VYTVÁŘENÍ IMIGRAČNÍ POLITIKY	78
5.3.1 Nová Demokracie.....	80
5.3.2 Panhelénské socialistické hnutí.....	82
5.3.3 Komunistická strana Řecka	84
5.3.4 Koalice radikální levice.....	86
5.3.5 Demokratická levice	87
5.3.6 Nezávislí Řekové.....	89
5.3.7 Lidové pravoslavné hnutí	91
5.3.8 Zlatý úsvit	92
5.4 SHRNUÍ.....	95
6. ZÁVĚR	98
7. SUMMARY	102
8 ZDROJE	104
8.1 PRAMENY PRÁVA	104
8.2 DATABÁZE PRIMÁRNÍCH ZDROJŮ	108
8.3 ŽURNÁLY, PUBLIKACE A JINÉ ODBORNÉ VÝSTUPY	111
8.4 SEKUNDÁRNÍ BIBLIOGRAFIE	116
8.5 INSTITUTY	119
8.6 ORGANIZACE.....	119
8.7 MÉDIA.....	120

1. Úvod

Imigrační krize v Řecku je součástí relativně nového, nikoliv však neznámého fenoménu současného globálního světa. Evropská unie představuje přední ekonomickou sílu reprezentovanou demokratickými a vůči jiným kulturám tolerantními hodnotami (viz motto EU *United in Diversity*), která je atraktivní pro ekonomické migranty z celého světa. Vyšší životní úroveň a demografické stárnutí západní civilizace vytváří ekonomické impulsy pro chudou a neustále se rozrůstající mladou populaci sužovaných zemí globálního jihu. Přestože lidé odjakživa migrovali za lepší životní úrovní, až v postindustriální éře po druhé světové válce nabrala tato migrace celosvětového měřítka. Velké množství cizinců se usadilo v nových hostitelských zemích a v nich se pak začaly rodit druhé a další generace. Začalo docházet k míšení s většinovou společností. Postupem času se kvůli tomu musely zejména evropské státy začít vypořádávat s novou koncepcí národního státu.

Během druhé poloviny 20. století jsme byli svědky uzavírání řady mezinárodních právních dokumentů, které ukotvily vztah národních států vůči přistěhovalcům a smluvně zaručily jejich ochranu. Princip národního státu byl modifikován a skrze asimilační, diskriminační a integrační modely jednotlivých států se začala většinová společnost s imigranty sžívat. Vedle tohoto jevu, začal také pozvolna proces evropské integrace. V roce 1995 byla poprvé zrušena vízová vstupní kontrola na státních hranicích mezi státy Beneluxu, Francie, Německa, Portugalska a Španělska. O dva roky později přestaly existovat vnitřní hranice EU pro Itálii, Rakousko a konečně v roce 2000 byly odstraněny i v Řecku následovaném v dalších letech ostatními členy schengenské dohody.

Spolu s tím, jak se začaly odbourávat hranice, rostl význam mezinárodní migrační stezky přistěhovalců globálního jihu skrze Řecko. Na počátku přistěhovaleckého boomu bylo Řecko spíše agrární zemí a stále více jako poklidnou letní turistickou destinací. Až do pádu vojenské junty 1974 byli Řekové sami velmi tradičními světovými migranty. Vstupem do Evropských hospodářských společenství počátkem osmdesátých let. Tehdy začala v Řecku etapa evropské integrace. Zvýšená životní úroveň homogenního Řecka projevila také příchodem prvních ekonomických migrantů, kteří byli státem i společností vesměs akceptováni.

Geopolitické události z konce osmdesátých let však přinesly změnu. Rozpadem východního bloku v čele se SSSR a válkou v Jugoslávii, jež s Řeckem přímo sousedila, začal příchod velkého množství nekvalifikované pracovní síly. Většina z nich byla tvořena Albánci a posléze dalšími cizinci bývalého východního bloku. Na takové množství přistěhovalců nebylo desetimilionové Řecko připraveno. Spolu s touto přistěhovaleckou vlnou se poprvé objevil pro Řecko nový fenomén ilegální imigrace. Již v polovině devadesátých let představovaly stovky tisíc nezdokumentovaných osob vážný problém. Byť se Athény snažily přijímáním nových legislativ a vypisováním legalizací přistěhovalců situaci zmírnit, dostalo se Řecko do imigrační krize. Stát nebyl schopen zajistit své hranice a do země začali po roce 2000 proudit ilegální imigranti globálního jihu.

Postupující evropská integrace vytvořila pro občany EU jednotný celní a vízový prostor a začala též sladovat právní normy pro ostatní cizince. Díky těmto opatřením se Řecko se svojí geografickou pozicí stalo spolu s ostatními členy jižního křídla EU hlavní tranzitní zemí do západní a severní Evropy. Nedokonalá právní struktura a nedostatečná pružnost v evropské a řecké imigrační politice způsobila, že ilegální imigranti zůstali v Řecku zablokováni. Přistěhovalecký nápor vedl k růstu xenofobie a rasismu v řecké společnosti, která se vlivem světové hospodářské krize od roku 2009 ještě více zradikalizovala. Po přijetí překlenovacího úvěru v roce 2010, který má zabránit bankrotu země, se životní úroveň všech vrstev během krátké doby citelně propadla. Nahromaděná frustrace Řeků se obrátila hlavně proti ilegálním přistěhovalcům, kteří se stali terčem násilí. Od roku 2012 je na vzestupu extrémní pravice a radikalismus, který může ohrozit i demokratické fungování státu.

Tato práce si klade za cíl analyzovat imigrační krizi na pozadí ekonomické, společenské a rodící se politické krize. Je vedena jako případová studie na makroúrovni se zaměřením na demograficko-historický, politicko-společenský a právní aspekt imigrační krize. Jejím zástupným cílem je také objasnit skrze migrační teorie, proč migrace vzniká a jakou roli v ní hraje Řecko.

Text se pokusí zodpovědět tyto základní otázky: Jaký byl vývoj přistěhovalectví do Řecka? Jakou roli na poli imigrace hrají helénské, evropské a mezinárodní právní normy, kterými se Řecko řídí? Jakou roli hraje proces evropské integrace v ilegální imigraci do země? Jak se řecká společnost dívá na imigraci a jak se jí snaží přizpůsobit politické strany? Jaké programy v imigrační politice strany vytvářejí a jaký mají manévrovací prostor? A nakonec jak je těžké hájit myšlenku národního státu v

dnešní promíšené společnosti, kde Řecko představuje vstupní bránu do bezvízového schengenského prostoru?

Aby bylo možné nalézt na tyto otázky odpověď, byla práce rozdělena do čtyř nosných kapitol. V první části jsou rozebrány migrační teorie snažící se obsáhnout podstatu jejího vzniku – proč lidé migrují a kam. Dále je rozebráno, které společenské vědy se tímto fenoménem zabývají a jací autoři o migraci píšou. V této teoretické části je také představena základní migrační typologie. Druhou část tvoří analýza koncepce řeckého občanství, která sama o sobě svojí složitostí dává najevo ambivalentní a komplikovaný vztah Řeků k cizincům. Odráží se zde bohatá migrační zkušenost se strachem přijmout přistěhovalce do helénského státu. V této kapitole je dále zpracována historie imigrace do Řecka s důrazem na statistické a demografické údaje. Ve třetí kapitole je nastíněn právní rámec helénské migrační politiky. Důraz je kladen na domácí a evropskou legislativu včetně koncepčního pojetí společné přistěhovalecké politiky EU. V poslední čtvrté části jsou analyzovány postoje helénské společnosti a politických stran vůči imigrantům a načrtnuty její proměny směrem k radikalizaci.

V práci byly použity primární i sekundární zdroje. Primárními zdroji jsou většinou prameny mezinárodního, evropského a helénského práva. Dále se jedná o statistické údaje, jako jsou cenzy a jiná demografická data. Z primárních zdrojů (stranických programů) vychází též analýza politických stran. Studie, odborné publikace, články v odborných časopisech a periodikách zvláště byly využívány rovnoměrně v celém rozsahu této práce.

Sekundární literatura byla vesměs užita v první, teoretické kapitole. Mezinárodní migraci se věnuje široká akademická obec převážně z univerzit v USA a západní Evropě. Za všechny lze jmenovat dílo Jamese F. Hollifielda a Caroline B. Brettell zabývající se komplexním pojetím migračních teorií ve všech společenských vědách a to i těch, které jsou od sebe poměrně vzdálené.¹ Progresivním vědcem usilujícím o nalezení nových modelů migrace platných pro 21. století je americký sociolog působící na Pensylvánské univerzitě Douglas S. Massey.² Spolu s ním je také nutné zmínit autorku

---

¹Brettell Caroline B. a Hollifield F. James, *Migration theory: Talking across Disciplines*, New York a London, Routledge: 2000.

²Massey S. Douglas, "Theory of International Migration: A review and Appraisal," *Population and Development Review* 20, (1993) a Massey Douglas, "International Migration at the Dawn of the Twenty-First Century: The Role of the State," *Population and Development Review*, 25/2.

holandsko-amerického původu Saskii Sassen a kubánského exulanta z Princetonské univerzity Alejandra Portese.³

Pro analýzu historicko-demografického rámce řecké imigrace je třeba vyzdvihnout práce britského historika Richarda Clogga, který je specialistou na řeckou moderní historii, a zejména jeho přínos ke zmapování etnických komunit v Řecku během 19. a 20. století.⁴ Důležitá díla o řecké imigraci a etnografii napsal Martin Baldwin-Edwards, který je spoluzakladatelem a vice-prezidentem *Mediterranean Migration Observatory* v Řecku při Panteonské univerzitě v Athénách. Patří k největším současným expertům na problematiku regionu. Jeho práce jsou nejen případovými studii na Řecko, ale také teoretické práce.⁵

Z řeckých autorů jmenujme dále Eftihii Voutiru zabývající se nejen migranty, ale též uprchlíky. Její práce jsou jak teoretické, tak případové. Na rozdíl od ostatních výše jmenovaných jsou psány více antropologicky a Voutira pracuje také s menšími skupinami osob.⁶ Dalším řeckým autorem je Konstantinos Tsitselikis, který zkoumá zejména muslimskou minoritu v Řecku a její historii.⁷ Výzkumy Thanose Maroukise, Anny Triandafyllidou, Konstantinose Kanellopoulou, Marie Gregou a Athanasiose Petrasiase z řeckých institutů IMEPO, KEPE a ELIAMEP se orientují zejména na aktuální politickou, sociologickou, ekonomickou, právní a demografickou situaci na poli imigrace.⁸ Mezi publikacemi právních expertů je nejvýraznější dílo Konstantinose

---

³ Sassen Saskia, *Losing Control? Sovereignty in an Age of Globalization*, New York, Columbia University Press: 1996 a Portel Alejandro, Rubén Rumbaut, *Immigrant America: A portrait*, Berkeley a Los Angeles, University of California Press: 1996 a Portes Alejandro, "Immigration Theory for a New Century," *International Migration Review*, 31/4.

⁴ Clogg Richard, *A Short History of Modern Greece*, Cambridge, Cambridge University Press: 1987 a : Clogg Richard (ed.), *Minorities in Greece. Aspects of a plural society*, London: Hurst, 2002.

⁵ Baldwin-Edwards Martin, *Ethnicity & migration: a Greek story*, Athens, MIGRANCE 31: 2008, Baldwin-Edwards Martin a Kraler Albert (eds.), *REGINE: Regularisations in Europe - Study on practices in the area of regularisation of illegally staying thirdcountry nationals in the Member States of the EU*, Vienna, International Centre for Migration Policy Development (ICMPD): 2009 a Baldwin-Edwards Martin a Apostolatou Katerina, "Greece," in: Fassmann Heinz, Reeger Ursula a Sievers Wiebke, (eds.), *Statistics and Reality Concepts and Measurements of Migration in Europe*, Amsterdam, IMISCOE a Amsterdam University Press: 2009.

⁶ Voutira Eftihia a G. Dona (guest Ed.), "Methodologies of Forced Migration Research, 'Refugee Research Methodologies: Consolidation and Transformation of a Field'", *Journal of Refugee Studies, Special Anniversary Issue*, Vol. 20. No 2, s. 163-171 a Voutira Eftihia "Ethnic Greeks from the Former Soviet Union as Privileged Return Migrants", *Espace Populations Societes, Special Issue on "Les Populations des Balkans"*, (2004), s. 533-544.

⁷ Christopoulos Dimitris a Tsitselikis Konstantinos, "Legal aspects of religious and linguistic otherness in Greece: Treatment of minorities and homogenesi* in Greece: Relics and challenges," *History and Culture of South Eastern Europe – An Annual Journal*, (Jahrbücher für Geschichte und Kultur Südosteuropas), vol. 5 (2003), s. 81-93.

⁸ Maroukis Thanos, *Migration and the crisis in Greek society: the parameters of a coordinated departure*, Athens, ELIAMEP (2012), Triandafyllidou Anna a Marouf Michaela, Greece Report prepared for the SOPEMI meeting, 14. 2. 2011, Triandafyllidou Anna a Maroukis Thanos, *Migrants Smuggling: Irregular*

Magliverase *Migration Law in Greece*, které jako jediné hodnotí řecké imigrační právo v kontextu jeho funkčnosti.⁹ Snaží se o to i jiní autoři jako Ifigenia Kokkali nebo Rossetos Fakiolas, ale ti se drží více deskriptivního výkladu práva. Magliveras je méně popisný a dává vyniknout spíše vlastnímu postoji.¹⁰ Komplexní náhled na právní problematiku v kontextu demografických a statistických dat nabízí studie Christose Bagavose, Despiny Papadopoulou a Marie Simeonaki pod záštitou Panteionské univerzity v Athénach.¹¹ Většina autorů se opírá o základ v interpretaci legislativy, kterou poskytl řecký odborník na právo Achilles Skordas.¹² Politické analýzy z *Greek Politics Specialist Group* provádí team odborníků pod jeho zakladatelem Romanem Gerodimosem.¹³ V českém prostředí je díky svým přednáškám na Univerzitě Karlově známý i Nikos Marantzidis zabývající politickými tématy a moderní historií Řecka. Je specialistou na komunistické politické režimy v Evropě.¹⁴

Z českých autorů se migrační politice, mezinárodní migraci a adaptaci cizinců v majoritní společnosti věnuje Eva Janská působící na katedře sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Důraz při své výzkumné činnosti klade zejména na mikroúroveň, pracuje tedy s malými skupinami osob.¹⁵ Řeckou historií se zabýval již zesnulý Pavel Hradečný. V této souvislosti nelze ovšem Dějiny Řecka, které byly sepsány Pavlem Hradečným, Růženu Dostálovou,

---

Migration from Asia and Africa to Europe, Migration, Minorities, and Citizenship Series, Basingstoke, Palgrave and Macmillan: 2012, s. a Kanellopoulos K., Gregou M., Petralias A., *Reports 59: Size Profile and Labour Market Analysis of Immigration, Centre of Planning and Economic Research*, Athens, KEPE: 2009.

⁹ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011.

¹⁰ Kokkali, Ifigeneia, "Spatial proximity and social distance: Albanian migrants' invisible exclusions. Evidence from Greece", paper presented at the World Bank International Conference on Poverty and Social Inclusion in the Western Balkans, Brussels, Belgium, 14. - 15. 12. 2010 a Fakiolas Rossetos, Regularising undocumented immigrants in Greece: procedures and effects, „*Journal of Ethnic and Migration Studies*“, Vol. 29, No. 3 (2003), s. 535-561.

¹¹ Bagavos Christos, Papadopoulou Despina, Simeonaki Maria, *Metanasteusi kai parochi ypiresion stin Ellada*, Panteio Panepistimio - KEKMOKOP, KEK IN. E. GSEE.

¹² Skordas Achilles, "The new immigration law in Greece: "modernization on the wrong track"", *European Journal of Migration and Law*, 4 (2002):s. 23-48.

¹³ George Diakoumakos, Theofanis Exadaktylos, Stellina Galitopoulou, Vasiliki Georgiadou, Daphne Halikiopoulou, Emmanuel Heretaki, Theodore Chadjipadelis, Georgios Karyotis, Giorgos Katsambekis, Julie Kolokotsa, Athanassios Kotsiaros, Vasilis Leontitsis, Konstantinos G. Margaritis, Nikolaos Markoulakis, Ioannis Papadimos, Dimitris Rapidis, Lamprini Rori, Georges Tassiopoulos, Kostas Theologou, Athanasios Tsakiris, Dimitris Tsarouhas, Sofia Vasilopoulou a Iliia Xypolia. Greek Politics Specialist Group, <http://www.gpsg.org.uk/>

¹⁴ Za všechny například viz .Drbohlav Dušan a Janská Eva, "A stillborn totalitarianism: Building a Communist State in Greece 1943-1945", *Divinatio- Studia culturologica series*, Vol. 31 (jaro 2010), s. 43-52.

¹⁵ Za všechny například viz .Drbohlav Dušan a Janská Eva, "Illegal Economic and Transit Migration in the Czech Republic (Intensive Study of Individual Migrants' Behaviour)", *Europe-Asia Studies*, Vol. 61, No. 1 (2009) s. 141-156.

Věrou Hrochovou, Pavlem Olivou a Vladimírem Vavřínkem.¹⁶ Nejblíže k tématu této práce má mladá historička Kateřina Králová z katedry Ruských a Východoevropských Studií na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy, která se dlouhodobě zabývá moderními dějinami Řecka. Pojetí jejích prací je více multi-disciplinární a dotýká se v některých svých publikacích také migrace.¹⁷ Specificky ovšem toto téma v Česku nikdy zpracováno nebylo.

2. Fenomén migrace

Migrace není v dějinách žádné novum. Existuje už řadu staletí, ale až se vzestupem národních států v Evropě začal vznikat systém vstupních víz, pasů a hranice začaly mít nový význam.¹⁸ Nejprve se ale pokusme pojem migrace definovat. Na světě je asi 190 miliónů lidí, kteří žijí v zemi, ve které se nenarodily.¹⁹ Migrace je stav, kdy osoba změní své bydliště a přestěhuje se do jiné země. Předtím, než se stane migrantem, může se stát dočasným rezidentem, což ovšem zdaleka neznamená, že tito lidé usilují o trvalý pobyt. Dočasný rezident je například student v zahraničí, který se však během pobytu může rozhodnout, že se v zemi usadí. Jiným případem může být pravidelný několikaměsíční pobyt na letním bytě. Tento typ dočasných rezidentů je v Řecku častý. V případech, kdy není jasný přechod mezi dočasným bydlištěm a emigrací, se za rozhodující považuje moment, kdy osoba v nové zemi zároveň přespává, stravuje se a kupuje si věci denní a sezónní.²⁰

Migranty jsou často mladí lidé, ale v závislosti na okolnostech se jím může stát kdokoliv. Migrace se v rámci společenských věd dělí na dobrovolnou migraci, nedobrovolnou migraci, vynucenou migraci a nově také cyklickou migraci. Dobrovolná migrace (*voluntary migration*) bývá často dávana do souvislosti s ekonomickou migrací a vynucená migrace (*forced migration*) vzniká obvykle následkem různých, povětšinou přírodních katastrof. V případě, že se jedná o katastrofy vyvolané člověkem, hovoří se o nedobrovolné migraci (*involuntary migration*). Sem spadají rasové a etnické konflikty,

---

¹⁶ Hradečný Pavel, Dostálová Růžena et al., *Dějiny Řecka*, Praha, NLN: 2009.

¹⁷ Králová Kateřina, Konstantinos Tsivos, et al., *Vyschly nám slzy...*, Praha, Dokořán: 2005 .

¹⁸ Hobsbawm Eric, *Nations and Natinalism since 1780*, Cambridge University Press, Cambridge: 1990, s. 101-163.

¹⁹ International Migration: The Human Face of Globalisation, OECD: 2009, s. 1-7.

²⁰ Brettell Caroline B. a Hollifield F. James, *Migration theory: Talking across Disciplines*, New York a London, Routledge: 2000, s. 47.

války, občanské války apod.²¹ V podobných případech začínají lidé prchat ze svých oblastí. Uprchlík je člověk, který se obvykle po ukončení důvodů exodu, vrací do své vlasti.²² Není to však pravidlem. Doba návratu do vlasti se může například kvůli vleklému konfliktu prodloužit. Za snahou získat status uprchlíka však mohou stát také zjištěné důvody jako snaha o získání trvalého pobytu v cizí zemi nebo touha po sloučení rodiny. Uprchlíkům je v mezinárodním právu věnována zvláštní pozornost. Na půdě OSN byla v roce 1951 přijata mezinárodní Úmluva o právním postavení uprchlíků.²³ Mnoho států včetně Řecka ji podepsalo spolu s dalšími mezinárodními konvencemi ochraňující uprchlíky. Nedávno se začal užívat termín cyklická migrace (*cyclical migration*). Tento pojem se používá pro migranty, kteří se po skončení sezónních prací pravidelně vrací do své původní vlasti a nelze je tak považovat za imigranty v pravém slova smyslu.²⁴

Na migraci lze pohlížet z mikroúrovně a z makroúrovně. Výzkum na mikroúrovni se v migraci zaměřuje na konkrétní jedince nebo aspekty, které nemusí vysvětlovat obecné procesy. Příkladem mohou být případové studie malé skupiny imigrantů založené na svědectvích, které ovšem nemusí vést k zobecňujícím závěrům. Často se také studuje, jak makroukazatele ovlivňují životy a jednání rodin a jednotlivců. Makroukazatele slouží k určování politických, ekonomických a legislativních struktur. Výzkumy migrace z makroúrovně naopak soustředí svoji pozornost na obecné trendy alespoň na úrovni státu. Zde může být příkladem „*push and pull*“ teorie vysvětlující, proč k migraci vůbec dochází. Jedná se o racionální touhu (*push*) lidí v chudších regionech dosáhnout na finanční zajištění přesunem (*pull*) do vyspělejších regionů. Výzkum na makroúrovni nezaznamenává jednotlivé případy, ale je schopna zaregistrovat celkový trend.²⁵ Fenomén migrace je úzce spojený s všeobecnou problematikou imigrace. Zatímco problematika imigrace je analyzována z hlediska daného přijímajícího státu, v případě migrace je v centru pozornosti přeshraniční pohyb lidí.²⁶

---

²¹ Brettell Caroline B. a Hollifield F. James, *Migration theory: Talking across Disciplines*, New York a London, Routledge: 2000, s. 50.

²² Lucie, Trvalá řešení pro uprchlíky: Dobrovolné návraty, Informační centrum OSN v Praze, 14. 7. 2008.

²³ OSN, dokumenty, <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/uprchlici.pdf>, staženo 22. 11. 2012.

²⁴ Hellman Judith Adler, Migration in the America: “Permanent, Cyclical, Temporary, and Forced,” *Latin American Research Review*, Vol. 46, No.2 (2011), s. 235-250.

²⁵ Morawska Ewa, “International Migration: Its Various Mechanisms and Different Theories that Try to Explain It,” *Willy Brandt Series of Working Papers in International Migration and Ethnic Relations*, No. 1 (2007), s. 1-32.

²⁶ Zolberg Aristide, “International Migration and International Relations,” *Population and Development Review* 11, s. 441-55.

Otázku, proč vůbec migrace vzniká, řeší mnoho společenských vědců. Pokusme se nyní alespoň krátce shrnout vývoj migračních teorií. Americký vědec Roger Daniel uznal v roce 1990 nutnost postupovat podle předem definované klasifikace, která nebyla na poli migrace ustálena. Studoval eseje E. G. Ravensteina z konce 19. století v periodiku *Journal of the Royal Statistical Society*, jejichž závěry považoval za platné. Na příkladu americké imigrace se pokusil o vytvoření typologie: Kdo migruje kam, na jak dlouho a za jakým účelem.²⁷ Aristide Zolberg koncem osmdesátých vyběhl k přípravě migračních koncepcí pro 21. Století a k analýze globální nerovnováhy.²⁸ Na základě jeho výzkumu vytvořil své dílo Brinley Thomas zaměřené na ekonomické aspekty migrace.²⁹ Podle holandského badatele Laccasena, se evropští historici jako Charles Tilly, Leslie Page Moch, James H. Jackson, William McNeil, Ruth Adams a Nancy Green oproti svým americkým kolegům snaží více vytvářet historické teoretické rámce.³⁰ Podle americké historičky Hasii R. Diner si většina historiků volí pro výzkum jeden region nebo etnikum. Se svým subjektem si vytvoří těsný vztah. Porozumí principům fungování zvolené migrační komunity a je schopna o ní psát v širokém záběru pomocí narativní metody. Vlastní zájem potom převáží nad vytvořením typologií, kategorií, modelů, pojmosloví atd. Bez vymezení terminologie a společných postupů lze pak narativy jednotlivých etnik jen těžko komparovat.³¹

2.1 Migrační teorie ve společenských vědách

Douglas S. Massey klasifikoval čtyři teorie vzniku mezinárodní migrace: neoklasická makroekonomická teorie, neoklasická mikroekonomická teorie, teorie duálního pracovního trhu a teorie světových systémů.³² Neoklasická makroekonomická teorie vysvětluje pohyb migrantů jako touhu získat lepší finanční ohodnocení nebo pracovní uplatnění. Neoklasická mikroekonomická teorie se zaměřuje na volbu jednotlivce: jak velká je motivace k získání lepšího pracovního uplatnění před ztrátou života v domovině. Teorie ekonomie migrace, která je do značné míry výsledkem prací Odeda

---

²⁷ Roger Daniel, *Coming o America: A History of Immigration and Ethnicity and the Civic Culture in American Life*, New York, Harper Collins: 1990, s. 17-51.

²⁸ Peterson William, "A General Typology of Migration," *American Sociological Review* 23, s. 256-266.

²⁹ Thomas Brinley, *Migration and Economic Growth: A Study of Great Britain and Atlantic Economy*, Cambridge, Cambridge University Press: 1954.

³⁰ Lucassen Jan, Lucassen Leo, *Migration History, History*, Bern, Peter Land: 1997.

³¹ Brettell Caroline B. a Hollifield F. James, *Migration theory: Talking across Disciplines*, New York a London, Routledge: 2000, s. 37.

³² Douglas S. Massey, Joaquin Arango, Graeme Hugo, Ali Kouaouci, Adela Pellegrino, J. Edward Taylor, "Theories of International Migration: A Review and Appraisal," *Population and Development Review*, Vol. 19, No. 3 (September 1993), s. 431-466.

Starka, redefinuje individuální jednotku z osob na rodiny nebo domácnosti. Migrace je jedno z řešení jak zajistit blahobyt své rodině s akceptovatelnou mírou rizika. Migranty může lákat také dostupnost úvěrů a pojišťovací trh. Třetí teorie je ekonomická a pracuje s pojmem duálního pracovního trhu. V ní je rozhodující chování migranta vyhledávajícího takový pracovní trh, aby mohl pokrýt potřeby zbytku rodiny ve své původní zemi a zároveň uspokojit poptávku na trhu práce v přijímající zemi. Zahraniční ekonomiky lákají migranty do své země podle aktuálních potřeb. Migranti z chudších zemí často zaplňují pracovní místa, která jsou pro místní občany neatraktivní. Poslední teorie je politicko-ekonomická. Je založena na světovém systému centra a periferie, která rozděluje svět podle Braudellova modelu na centrum, semi-periferii a periferii a nebere tak v potaz roli národních států. Podle ní platí, že industrializované centrum potřebuje pro růst tržní ekonomiky levnou pracovní sílu z periferie.³³

Celosvětová migrace vytváří imigrační tlaky na jednotlivé země. Političtí vědci zabývající se imigrací zkoumají rozdíly mezi vytyčenými cíli, ustavenými pravidly a jejich naplňováním. Podstatná je pro ně role národního státu, státních hranic a imigračních proudů. Tematizují například, jaký je dopad imigrace na domácí instituce, suverenitu a občanství, jaký je vztah mezi imigrací, zahraniční politikou a národní bezpečností, a jaká je inkorporace imigrantů do politického života a jaké mají postavení ve společnosti.³⁴ Podle většiny společenských vědců se stát snaží v rámci světové migrace chovat racionálně tak, aby případná imigrace na jeho území byla smysluplná.³⁵ Političtí analytici si tyto otázky kladou, protože jejich objasnění je klíčem k pochopení mechanismu, proč imigrace může způsobit krizi státní politiky nebo také jak se může léta neřešený problém odrazit ve vzrůstajících volebních preferencích xenofobních politických stran, jako je v Řecku Zlatý úsvit (*Chrysi Avgi*).

Teoretické práce na toto téma začaly vycházet v sedmdesátých letech dvacátého století.³⁶ Ochrana hranic národních států se věnují ve svých dílech například Grete Brochmann a Tomas Hammar, Wayne Cornelius, Philip L. Martin, James F. Hollifield a

---

³³ Massey S. Douglas, "Theory of International Migration: A review and Appraisal," *Population and Development Review* 20, (1993), s. 431-66.

³⁴ Brettell Caroline B. a Hollifield F. James, *Migration theory: Talking across Disciplines*, New York a London, Routledge: 2000, s.6.

³⁵ Hollifield James F., Migration, "Trade, and the Nation-State: the Myth of Globalisation," *UCLA Journal of International Law and Foreign Affairs* 3, s. 595-636.

³⁶ Brettell Caroline B. a Hollifield F. James, *Migration theory: Talking across Disciplines*, New York a London, Routledge: 2000, s. 37.

Gary Freeman.³⁷ Imigrační politika je soubor nástrojů, jimiž se kontroluje imigrace. Integrovaná politika má vliv na pozici imigranta v přijímající společnosti. Obě politiky jsou propojené a mohou být vnímány i jako součást migrační politiky. Na makroúrovni se tvoří imigrační a integrační politika zejména legislativou a imigračními projekty. Problematika ilegální imigrace je vnímána ve vyspělých společnostech jako zločin bez obětí.³⁸ Na mikroúrovni se jedná o působení neziskových organizací, majoritní společnosti, regionů, prefektur, municipalit, ale i samotných imigrantů. Naturalizační politika je integrační nástroj státu, kterým stanovuje skrze právní předpisy možnosti a podmínky nabývání státního občanství cizinci. Právo vytváří podněty pro příchod imigrantů.

Imigrace jako politický fenomén se vyskytuje častěji v demokratických a liberálních společnostech.³⁹ V některých státech, mezi něž se řadí i Řecko, přerostla imigrace po konci studené války míru akceptovatelnou většinovou společností. V takovém případě hovoříme o nechtěné migraci (*unwanted migration*).⁴⁰ V zemích západní Evropy včetně Řecka došlo sice v imigrační politice k restrikcím, ale její účinky jsou omezené. Imigrační politika většinou nesplní zcela své cíle. Odchytky od stanovených cílů se nazývají tzv. *gap hypothesis*. Tento termín má v sociálních vědách široké užití.⁴¹

V zastupitelských demokraciích je imigrační politika stejně jako jiné politiky závislá na veřejném zájmu, protože na jeho základě občané rozhodují ve všeobecných volbách.⁴² Důležitou součástí imigrační politiky je tzv. *Guest-worker* policy, která umožňuje imigrantům v souladu se zájmy občanů dočasně setrvávat v hostitelské zemi. Může být vnímána jako protiimigrační opatření, pokud se jedná o dočasný pobyt zejména nekvalifikovaných levných pracovních sil pro sezónní práce. *Guest-worker*

---

³⁷ Brochman Grete a Hammar Tomas (eds.), *Mechanisms of Immigration Control: A Comparative Analysis of European Regulation Policies*, Oxford, Berg: 1999; Cornelius Wayne A., Philip L. Martin a Hollifield F. James, (eds.), *Controlling Immigration: A Global Perspective*, Stanford, California Stanford Press University: 1994; Freeman P. Gary, "Modes of Immigration Politics in Liberal Democratic States," *International Migration Review*, 29/4 (1995), s.881-902.

³⁸ Schuck Peter H., *Citizens, Strangers, and In-Betweens: Essay on Immigration and Citizenship*, Boulder, Colorado, Westview Press: 1998, s. 15.

³⁹ Joppke Christian, *Challenge of Ethnic Diversity: Immigrant Politics in France and Switzerland*, Cambridge, Massachusetts, Harvard University Press: 1998.

⁴⁰ Brettell Caroline B. a Hollifield F. James, *Migration theory: Talking across Disciplines*, New York a London, Routledge: 2000, s. 143.

⁴¹ Ibidem.

⁴² Wilson James W. (ed.), *The Politics of Regulation*, Harper, New York: 1980.

policy selhává v momentě, kdy se migrant po vypršení pracovní smlouvy rozhodne v zemi nelegálně zůstat.⁴³

Podle George Borjase z Harvardské univerzity, specialisty na migrantskou pracovní sílu, si dříve migranti vybírali země podle svých šancí na uplatnění. Dnes jsou migranti lákáni zejména státem blahobytu natolik, že raději riskují vše i za špatně placenou práci. Ohrožují tím samotnou instituci sociálního státu, protože ta není projektována pro takové množství recipientů.⁴⁴ Nejedná se pouze o finanční přilepšení, ale také o garanci určitých práv a povinností ze strany zaměstnavatele. Dodejme, že třeba minimální mzda v Řecku spadla z 862 eur v roce 2011 na 751 eur hrubé mzdy v roce 2012.⁴⁵ Nominální HDP se zdvacetinásobilo z 12 179 miliard eur v roce 1983 na 233 197 miliard eur v roce 2008.⁴⁶

Stát ovšem není jediným aktérem na poli imigrace. Impulzy pro imigraci přicházejí také od legálně usazených a integrovaných imigrantů. Douglas Massey vysvětluje mezinárodní pohyb migrantů pomocí teorie sociálních sítí (*Network theories*), Alejandro Portes pak pomocí mezinárodních komunit.⁴⁷ Sociální sítě se skládají z agentur zprostředkávající asistenci migrantům, dále také z domácích i zahraničních institucí a zejména z rodinných příslušníků a přátel již v hostitelské zemi usazených. Vytvoření těchto kanálů může pomoci dočasným útočištěm pro obtížné začátky.⁴⁸ Zahraniční diaspory nemusí mít povahu oficiálních institucí, ale mohou poskytnout prvotní zázemí v nové zemi. Místní komunity imigrantů pomáhají s aklimatizací svých krajanů. Takové Komunity mají své pobočky také po celém Řecku.⁴⁹

Mezinárodní imigrační politika vytváří společná rámcová pravidla na vyšší úrovni, než je stát. V případě Řecka se mezi takové aktéry řadí i EU, protože silně ovlivňuje řeckou národní legislativu. V důsledku evropské integrace a světové globalizace posledních

---

⁴³ Castles Stephen, "The Guest-Worker in Western Europe – An Obituary," *International Migration Review*, Vol. 20, No. 4, (Winter 1986), s. 761-778.

⁴⁴ Borjas George J., *Friends or Strangers: The impact of Immigrants on the U.S. Economy*, New York, Basic Books: 1990.

⁴⁵ Troika talks continue ahead of party leaders' meeting, Kathimerini, 7. 2. 2012.

⁴⁶ Statistika Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj OECD, <http://stats.oecd.org/#>, staženo online 13.11.2012, doba před zavedením Eura je odhadnuta podle zmraženého fixního kurzu drachmy k euru 340,75:1.

⁴⁷ Massey Douglas S., "Theories of International Migration," *Population and Development Review*, 19/3 (1993), s. 431-466.; Portes Alejandro, "Immigration Theory for a New Century," *International Migration Review*, 31/4 (1996), s. 799-825.

⁴⁸ Massey S. Douglas, "Theory of International Migration: A review and Appraisal," *Population and Development Review* 20, (1993), s. 431-66.

⁴⁹ Spolky a sdružení přistěhovaleckých komunit v Řecku, http://6dim-diap-elefth.thess.sch.gr/Greek/Diapolitismiki_Ekpaidefsi/Enwseis_SyllogoiMetanastwnStinEllada.htm, staženo 13.11. 2012.

dvou dekad je otázka imigrace stále aktuálnějším tématem zahraniční politiky. Proces evropské integrace s sebou přinesl též potřebu začít vytvářet pro Evropu společnou přistěhovaleckou politiku, která má zatím stále spíše pasivní roli.⁵⁰

Mezinárodní imigrační politika ovlivňuje imigrační politiku jednotlivých států při implementaci dohodnutých mezinárodních postupů. Zde lze uvést politologické práce Saskie Sassen a Douglase Masseyho, kteří dokazují, že lidé migrují za lepším společenským a ekonomickým postavením.⁵¹ Obyvatelstvo přijímajících států na to může reagovat zvýšenou vlnou xenofobie, která je vysvětlována jako lidský obranný instinkt.⁵² Rozvinuté společnosti mají omezené kapacity pro vstřebávání imigrantů. Chybí jim dostatečná infrastruktura pro zařazení imigrantů do společnosti včetně například zdravotní péče.⁵³

Imigrační politika je výrazně ovlivňována mimo jiné mezinárodními vztahy. Mezinárodní vztahy tak mají přímý dopad i na národní imigrační politiku. Někteří společenští vědci hovoří o vlivu mezinárodních vztahů na domácí instituce a na suverenitu instituce občanství. Jednotlivé státy tak podle nich mají prizmatem mezinárodních vztahů, například s postupnou integrací do evropských struktur, jen omezené možnosti ovlivňovat vlastní imigrační politiku, roli své státnosti a občanství.⁵⁴

V tomto směru nutno zmínit globální teorii neboli teorii transnacionalismu, která je založena na poptávce po levné zahraniční pracovní síle. Časem začne velké množství migrantů nabourávat instituci státní suverenity a občanství národního státu. Další je teorie realismu. Podle ní se stát chová jako racionální aktér, který je omezován strukturou mezinárodního systému. Stát je nucen neustále pozorně kontrolovat svoji autoritu a suverenitu. První ze dvou základních hypotéz tvrdí, že imigrační politika včetně práva chránit vlastní hranice je součástí národní bezpečnosti. Imigrační politiku řeší jen státy. Druhá hypotéza tvrdí, že migrační politika se odehrává hlavně na mezinárodní scéně. Státy se ale snaží udržet si co největší míru nezávislosti. Výsledný kompromis je potom aplikován do národních imigračních politik zemí. Do

---

⁵⁰ Azylová a imigrační politika, Euractiv, <http://www.euractiv.cz/bezpecnost-a-spravedlnost0/link-dossier/azylov-a-imigran-politika>, staženo 27. 11. 2012.

⁵¹ Sassen Saskia, *Losing Control? Sovereignty in an Age of Globalization*, New York, Columbia University Press: 1996 and Massey Douglas, "International Migration at the Dawn of the Twenty-First Century: The Role of the State," *Population and Development Review*, 25/2, s. 303-22.

⁵² Lévi-Strauss Claude, *Race and History*, Paris, UNESCO: 1969, s. 5-50.

⁵³ Freeman Gary, *Migration and the Political Economy of the Welfare State*, AAPSS 485 1986, s. 51-63; Baldwin-Edwards Martin, Immigration and the Welfare state: a European Challenge to American Mythology, MMO Working Paper No. 4, (November 2002).

⁵⁴ Brettell Caroline B. a Hollifield F. James, *Migration theory: Talking across Disciplines*, New York a London Routledge: 2000, s.29.

devadesátých let 20. století tato teorie přispívala k pochopení komplexních mechanismů migrace. Nedokázaly však vysvětlit mezinárodní migrační proudy jako teorie transnacionalismu.⁵⁵

Yasemin Soysal a David Jacobson, se domnívají, že právní stát je díky migraci na vzestupu, protože musí chránit jak občany, tak migranty. Snaha o získání legálního statusu v EU je dostatečně vysoká motivace pro imigranty, kteří přispějí časem ke vzestupu nadnárodního občanství v EU. Mnoho společenských vědců jako Rainer Bauböck, Yasemin Soysal, David Jacobson, Saskia Sassen vidí národní stát jako přežitek.⁵⁶ *Gastarbeiteri* se podle nich podíleli na ekonomickém vzestupu a na větší evropské integraci. Levná zahraniční pracovní síla je podle Wayne Cornelia dokonce nutná pro udržení vyspělých průmyslových společností.⁵⁷ Přesto odborníci na mezinárodní vztahy obecně považují mezinárodní migraci za fenomén ohrožující národní bezpečnost a státní suverenitu.⁵⁸

Existují čtyři hlavní teorie popisující, jak se stát s imigrací vyrovnává. První je liberalismus Adama Smitha, který počítá s tím, že trh absorbuje poptávaný počet imigrantů. Uspokojená poptávka po lidském kapitálu vede k zvyšování bohatství společnosti. Do dvou generací podle něj dochází k asimilaci.⁵⁹ Tato teorie počítá s tím, že většina imigrantů je legálních, a proto jde stěží aplikovat na příklad Řecka.

Neo-malthuziánský pohled je druhou teorií, která stojí proti liberalismu. Vychází z omezeného množství pracovních příležitostí, ubytovacích kapacit, půdy a potravin pro imigranty. Imigraci je proto nutné kontrolovat a regulovat. Důležitý je také dohled na rozmístění imigrantů, na jejich pracovní uplatnění a na povolenou dobu jejich pobytu. Pokud je dané místo příliš přeplněné cizinci, xenofobie a strach z dalšího přílivu cizinců se začne zvyšovat. Neo-malthuziánská teorie více odpovídá stavu, jak řecká vláda k cizincům přistupuje.⁶⁰

---

⁵⁵ Sassen Saskia, *Losing control? Sovereignty in an Age of globalization*, New York, Columbia University Press: 1996, s. 63-107.

⁵⁶ Brettell Caroline B. a Hollifield F. James, *Migration theory: Talking across Disciplines*, New York a London Routledge: 2000, s. 157.

⁵⁷ Wayne Cornelius, The Structural Embeddness of Demand for Mexican Immigrant Labor: New Evidence from California, IN: Marcelo M. Suárez-Orozco (ed.), *Crossings: Mexican Immigration in Interdisciplinary Perspectives*, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts: 1998.

⁵⁸ Rudolph Christopher W., "Globalisation, Sovereignty and Migration: A Conceptual Framework," *UCLA Journal of International Law and Foreign Affairs* 3/2, s. 322-55.

⁵⁹ Fuchs Lawrence H., *The American Kaleidoscope: Race, Ethnicity and the Civic Culture*, Hannover, Wesleyan University a University Press of New England: 1990, s. 372-377.

⁶⁰ Coleman David, "Does Europe Need Immigrants? Population and Work Force Projections," *International Migration Review* 26/2, s. 413-61.

Třetí přístup je marxistický. Podle něho potřebují tržní ekonomiky disponovat levnou pracovní rezervní silou, která je mobilizována zejména v době periodických ekonomických krizí. Imigrace má za následek zvyšování třídní a etnické nenávisti.⁶¹ I tato teorie je částečně platná pro Řecko. Levná pracovní síla měla pravděpodobně určitý ekonomický efekt, který je ovšem těžké odhadnout.⁶²

Poslední teorií je Durkheimovský přístup považující imigraci za proces modernizace, který vede ke fragmentaci společnosti a jejímu odcizování. Přílišný výskyt cizinců na jednom místě může vyvolat třídní, etnické i rasové nepokoje.⁶³ Politický vědec Myron Weiner hovoří o imigrační krizi od roku 1995, kdy začala růst xenofobie vlivem stálého přílivu nechtěných imigrantů, uprchlíků a uchazečů o azyl. Podle tohoto schématu je Řecko otevřenou branou do EU, protože se nachází na pomezí arabského, afrického a evropského světa.⁶⁴ V Řecku je patrný výrazný vzestup nacionalismu zhruba od roku 2007, kdy se s necelými čtyřmi procenty dostala do parlamentu populistická politická strana LAOS a zejména potom od doby, kdy běžní obyvatelé začali pociťovat důsledky současné ekonomické krize. Memorandum o porozumění, které uzavřelo Řecko s EU a MMF ohledně podmínek překlenovacího úvěru pro Athény, náladu dále rozvířilo. Protiimigračně laděné nejsou jen politické strany LAOS a Chrysi Avgi, ale též vládní strany a především veřejnost. Články o rasistických útocích v posledních dvou letech často zaplňují řecké mediální zpravodajství a začaly se dostávat i za hranice země.⁶⁵

Co znamená pro stát, chtějí-li se imigranti stát občany? Sociologové Alejandro Portes a Rubén Rumbaut vnímají žádosti imigrantů o občanství jako integrační proces.⁶⁶ Žádosti o udělení občanství můžeme považovat za stupeň vyspělosti nově příchozích. Za kompletní integraci pak lze považovat stav, kdy potomci imigrantů dosáhnou vysoce kvalifikovaných pracovních pozic.

Trvale nízké životní podmínky a ostrakizace v domácí společnosti vedou podle Michelle Lamont ke snížení počtu žádostí o občanství a následně k tvorbě ghett a

---

⁶¹ Castells Manuels, "Immigrant Workers and Class Struggles in Advanced Capitalism: The Western European Experience," *Politics and Society* 5, s. 33-66.

⁶² Fakiolas Rossetos, "Socio-Economic Effects of Immigration in Greece," *Journal of European Social Policy*, (August 1999), s. 211-229.

⁶³ Money Jeannette, *Fences and Neighbors: The Political Geography of Immigration Control*, Ithaca, Cornell University Press: 1999, s. 1-47.

⁶⁴ Weiner Myron, *The global Immigration Crisis: Challenge to States and to Human Rights*, Harper Collins, New York: 1995.

⁶⁵ Podaný Petr, Nechtění přivandrovalci: Demonstranti v Řecku zaútočili na uprchlický tábor, *Týden*, 2. 10. 2012.

⁶⁶ Portel Alejandro a Rubén Rumbaut, *Immigrant America: A portrait*, Berkeley a Los Angeles, University of California Press: 1996.

kriminálnímu chování.⁶⁷ Imigranti se nepropracují nikdy na úroveň, o které mluví Portes a Rumbaut. Pro občany ve vyspělých zemích jsou přistěhovalci vnímání jako zdroj problémů. Xenofobii potom mohou stupňovat populistické a extrémně pravicové strany.

Podle chování voličů se analyzuje mimo jiné dopad imigrace na politické strany. V předvolebních průzkumech se pozornost v tomto směru upíná především na dva fenomény. Jednak zdali jsou preference anti-imigrantských stran spíše ve sféře ekonomického zájmu, anebo zda je xenofobie dána skutečně kulturními a rasistickými předsudky.⁶⁸ Bez ohledu na sílu jednoho či druhého fenoménu, vnímání etnicity, státní suverenity a občanství je v národních státech Evropy silnější než ve zbytku světa, a tak kulturní aspekty mohou kdykoliv převážit nad ekonomickými zájmy země.⁶⁹

Vedle těchto teorií existuje ještě klasická typologie integračních modelů, která se utvořila na základě podobností a rozdílů u jednotlivých států mezi sedmdesátými a devadesátými léty 20. století. Hovoříme o diskriminačním, asimilačním a multikulturním modelu. V rámci diskriminačního modelu bývá koncepce národa založena na základě společného původu, kdy je imigrace do země časově omezena a státní politika vůči přistěhovalcům vede spíše k vyloučení. Přistěhovalci mají omezený přístup do některých sfér veřejného života, ale zato jsou dobře začleněni na trh práce. Typicky se tento model vyskytuje v Německu, Švýcarsku, Rakousku a v zemích Perského zálivu. Asimilační model je aplikován ve Francii. V jeho rámci se imigranti zřeknou jazykových a kulturních specifik mateřské země. Přistěhovalci jsou přijati majoritními občany a dochází ke splynutí. Multikulturní model je založený na získání práv ve všech sférách veřejného života, kulturní specifika jsou tolerována a etnické komunity jsou aktivně podporovány. Vyskytuje se ve Švédsku, Nizozemsku, Kanadě a Austrálii.⁷⁰ Řecký model je hybridem mezi francouzským asimilačním modelem a německým diskriminačním modelem. Jedná se o kombinaci možnosti procesu

---

⁶⁷ Lamont Michele, *The World in Moral Order: Working Men Define the Boundaries of Race, Class and Citizenship*, Princeton University Press, Princeton: 1998.

⁶⁸ Nicolò Conti, "The radical right in Europe, between slogans and voting behavior," *Análise Social*, Vol. 46, No. 201, As Direitas no Sul da Europa (2011), s. 633-652. a Betz Hans Georg, *Radical Right-wing Populism in Western Europe*, St. Martin's Press, New York: 1994.

⁶⁹ Brettell Caroline B. a Hollifield F. James, *Migration theory: Talking across Disciplines*, New York a London, Routledge: 2000, s. 172.

⁷⁰ Barša P., *Politická teorie multikulturalismu*, Praha, CDK: 2003, s. 347.

naturalizace na jednu stranu a politické vyčlenění s dominantním zaměřením na trh práce na stranu druhou.⁷¹

2.2 Význam statistických vědních disciplín na poli migrace

Velkou roli v bádání na poli migrace a imigrace sehraává demografie pracující jak na mikroúrovni, tak na makroúrovni. K analýze složení populace se používá zejména demografických dat, protože jsou víceméně přesná a diskrétní. Pokud si nevytváří demografové vlastní databázi, jedná se o sekundární data. Proto je důležité znát toho, kdo data sbíral a za jakým to bylo účelem. Demografická data pracují i s menšími vzorky populace, které co do počtu leží nejčastěji mezi dvěma sty až dvěma tisíci obyvatel.⁷² Pravidelné sčítání obyvatel ulehčuje analýzu dat tím, že je v celé EU včetně Řecka koncipováno podle stejných kritérií. Slabším místem sčítání obyvatel je právě v našem případě nemožnost monitorovat nezdokumentované migranty. Jejich počty mohou být podhodnocovány třeba z politických důvodů. Jednotlivé společenskovední obory si navzájem data propůjčují. EU zlepšuje metody měření migrace skrze migrační institut *International Migration, Integration and Social Cohesion in Europe* (IMISCOE) se sídlem v Holandsku a napomáhá tak mapovat imigrační scénu na celoevropské úrovni.⁷³

Demografové zaznamenávají proces, jak migrace ovlivňuje populační proměnu formou makroukazatelů. Racionalistický přístup si vypůjčují zejména z ekonomie. Demografii lze rozdělit na formální a sociální. Formální demografie vytváří matematické modely. Statistické výpočty se datují již k počátku devatenáctého století, odkdy udělaly pokrok. Nezabývají se už tolik tím, co se může jednotlivci stát, ale tím, k jakým událostem pravděpodobně dojde. Demografie má k dispozici velké množství exaktního datového materiálu.⁷⁴ Vytváří populační údaje, které v chronologické posloupnosti umožňují utváření tzv. *natural history*. Ta zaznamenává, co se děje s populací v čase. Aby bylo možné zjistit, jak se vyvíjí jednotlivé skupiny obyvatel, používá demografie metodu tzv. *closed population*. Jedná se o výzkum zacílený pouze

---

⁷¹ Emmanoulidí Elpianna, *Greek Immigration and Asylum Policy: Analysis of the Greek institutional framework since the beginning of the 20th century*, Athens, KEPE: 2003, s. 8.

⁷² Anderson Bridget a Blinder Scott, Who Counts as a Migrant? Definitions and their Consequences, *The Migration Observatory*, University of Oxford, 30. 4. 2012.

⁷³ Fassmann Heinz, Reeger Ursula & Sievers Wiebke Eds., *Statistics and Reality: Concepts and Measurements of Migration in Europe*, Amsterdam, IMISCOE Amsterdam University Press: 2009, s. 31-43.

⁷⁴ Brettell Caroline B. a Hollifield F. James, *Migration theory: Talking across Disciplines*, New York a London, Routledge: 2000, s. 37.

na jednu skupinu populace. Díky této metodě se například dozvíme to, o kolik je nižší nebo vyšší porodnost majoritního etnika v porovnání s jinými minoritními etniky. Metoda výzkumu *closed population* umožňuje zjistit, jak si jednotlivá etnika daného státu vůči sobě navzájem stojí. Dokumentuje také demografická data o migrantech v jednotlivých zemích. Pokud k tomuto měření dochází v čase, je možné sledovat etnický demografický vývoj a zároveň vytvářet prognózy.

Demografická data aplikovaně používají například politické vědy, přičemž zkoumají mimo jiné dopad daňové politiky, veřejného zdraví, zdravotních inovací, imigrační politiky a právní struktury dané země. Za účelem vysvětlení mezinárodní migrace, si sociální demografie též vypůjčuje termíny z jiných sociovědních disciplín.⁷⁵ Demografové informují o stárnutí populace, a jak se promítne imigrace do budoucího rozložení obyvatel a ovlivňují tím i politické dění. Tato problematika je vzhledem ke stárnutí obyvatel EU aktuální. Řecká populace stárne také a její úhrnná plodnost 1,39 dítěte na jednu ženu patří v EU k podprůměrným. Mezi lety 1981 až 2005 porodnost v Řecku klesla o jednu třetinu.⁷⁶ Populace mírně roste jen díky imigraci.⁷⁷

Demografické modely se často prolínají s ekonomickými, i když řeší jiné otázky. Zpracování statistických a demografických dat se zabývá ekonometrie, jejíž odhadování metodou nejmenších čtverců je rozpracováno například v díle Jeffreyho Marce Wooldridge. Ten se věnuje zejména teorii ekonometrie a zpracováním kvantitativních metod.⁷⁸ Zpracování těchto dat je multidisciplinární. Vytváří nejen ekonomické, ale také politické modely na makro i mikroúrovni.⁷⁹

3. Imigrace do Řecka v čase a číslech

Imigraci do Řecka lze časově rozdělit na tři etapy. První probíhala od uznání nezávislosti řeckého státu roku 1830 a byla ukončena výměnou obyvatel s Tureckem roku 1923. Charakterizuje ji nacionalistický, politický a etnický boj o vytvoření homogenního národního státu. Země se rozrůstala zejména o obyvatele, kteří přijali

---

⁷⁵ Massey S. Douglas, "Theory of International Migration: A review and Appraisal," *Population and Development Review* 20, 1993, s. 431-66.

⁷⁶ ELSTAT, Elliniki Statistiki Archi, (2007).

⁷⁷ Eurostat report, *Demography report 2010: Older, more numerous and diverse Europeans*, (březen 2011).

⁷⁸ Wooldridge J.M., *Introductory Econometrics: A Modern Approach, International Edition*, South Western College Cenage Publishing: 2009.

⁷⁹ Daniel Habit, "Getting to Europe" – Afghan Refugees, Urban discourses and European Strategies in Patras, IN: Roth Klaus, Bacas Jutta Lauth (eds.), *Migration in, from, and to Southeastern Europe*, Berlin, LIT Verlag: 2011, s. 169-187.

helénismus. Koncepce helenizace je založena na odkazu antického dědictví, společného jazyku a náboženství. Ekonomická migrace na řeckém území existovala zatím zejména ve formě emigrace.⁸⁰

Druhá etapa začala v meziválečném období dvacátého století po příchodu 1,5 milionu Řeků z Malé Asie a poté, co se hranice řeckého státu v podstatě definitivně stabilizovala. Během tohoto období došlo k transformaci Řecka ze země migranty vysílající na zemi primárně migranty přijímající. Druhé období skončilo roku 1990, kdy imigrační příliv začal nabírat do té doby nevídaný spád a dostal se zcela mimo kontrolu státu. Počet cizinců nepřesáhl 2,5 % počtu obyvatel země.⁸¹

Třetí období začíná událostmi počátku devadesátých let: pádem komunistických režimů, vznikem nových států v jihovýchodní Evropě, rozpadem SSSR nebo válkou v Jugoslávii. Třetí etapa je typická velkým nárůstem ekonomických imigrantů a ilegálních imigrantů, z nichž mnozí chtěli využít Řecko jen jako tranzitní zemi, ale byli zde nuceni kvůli legislativě EU zůstat. Fenomén ilegální imigrace byl pro Řecko v podstatě nový a zastihl Athény nepřipravené. Spolu s tím, jak se nedokázala země s imigrací vyrovnat, se začal nekontrolovaný příliv osob postupně přetvářet v imigrační krizi znásobenou od roku 2008 ještě krizí ekonomickou.⁸²

Zvláštní kapitolou je vztah Řeků k sobě samotným. Řekové kolonizovali vzdálená území již v antických dobách a migrační tradici si udrželi dodnes. Někteří z nich využili možnost získat řecké občanství a porůznu se vracejí se do Řecka. I oni jsou součástí imigrace. Koncepce řeckého občanství, identity a repatriace je proto neopominutelná také v tomto kontextu.

3.1 Koncepce helénského občanství

Mezi imigraci je nutné připočíst také repatriaci osob řeckého původu. Vnímání řeckých imigrantů do Řecka není jednoduché. Řecké osídlení sahalo v době antického světa od břehů Kaspického moře až po Marseille. Řecká diaspora tedy byla rozsáhlá. Řečtina se

---

⁸⁰ Pro emigraci na řeckém území Constantinou T. Stavros a Diamantides D. Nicholas, "Modeling International Migration: Determinants of Emigration from Greece to the United States, 1820 -1980," *Annals of the Association of American Geographers*, Vol. 75, No. 3 (září 1985), s.352-369; pro řeckou emigraci v osmanské říši Papadopoulos Giannis, "I metanasteusi apo tin Othomaniki autokratoria stin Ameriki (19os aionas-1923): oi ellinikes koinotites tis Amerikis kai I alytropi politiki tis Elladas" (Diatrivi didaktoriki, Panteio Panepistimio Koinonikon kai Politikon Epistimon, Athina, 2008), s. 550-582.

⁸¹ Bagavos Christos, Papadopoulou Despina, Simeonaki Maria, *Metanasteusi kai parochi ypiresion stin Ellada*, Panteio Panepistimio - KEKMOKOP, KEK IN. E. GSEE, s. 17-21.

⁸² Maroukis Thanos, "Migration and the crisis in Greek society: the parameters of a coordinated departure," ELIAMEP (2012).

udržela po staletí a stala se obchodním jazykem Středomoří. Ovládala ji i osmanská elita. Jak už bylo zmíněno, území moderního Řecka se od roku 1830 až do meziválečné doby postupně proměňovalo. Do první světové války rostlo, ale poté se v důsledku porážky v řecko-turecké válce muselo definitivně vzdát svých teritoriálních aspirací. Tento územní vývoj měl vliv i na řeckou etnicitu. Nepřizpůsobivé elementy byly buď naturalizovány, nebo vypuzeny.⁸³

Řekové až do roku 1974 patřili k tradičním emigrantským národům.⁸⁴ Řecké diaspory jsou dnes v zahraničí sdruženy v nadnárodní organizaci *World Council of Hellenes Abroad* (SAE) vzniklé roku 1995. Alespoň malá řecká komunita se nachází celkem ve 115 zemích. 47 z nich čítá alespoň 1000 příslušníků. V jedenácti zemích přesahuje řecká diaspora 100 tisíc obyvatel, přičemž v USA má přes milion obyvatel, v Austrálii až 700 tisíc, v Albánii 590 tisíc, ve Velké Británii 400 tisíc a v Německu až 370 tisíc. Zvláštní kapitolou jsou kyperští Řekové čítající téměř 700 tisíc osob⁸⁵ Data nejsou přesná a navzájem se liší. Například rozdíl mezi censem v Austrálii a odhady SAE je skoro dvojnásobný.⁸⁶ Mezi častá klišé patří, že třetí největší řecké město je Melbourne nebo že na světě žije podobný počet Řeků jako v samotném Řecku. Toho si všiml jak George Salamouras, tak Konstantinos Magliveras. První zmíněný zcela nesouhlasí s odhadem SAE čítajícím 7 milionů Řeků žijících mimo Řecko, protože odhad nikdy nebyl potvrzen seriózním výzkumem. Sám zmiňuje, že Melbourne je až sedmé největší řecké město po Athénách, Soluni, Pireu, Patře, Nikósii, Limassolu a Sydney.⁸⁷ Oba badatelé se shodují, že na vině je řecký sklon k přehánění.⁸⁸ Při zohlednění výzkumu Richarda Clogga, Keitha R. Legga a Johna M. Robertse se počet Řeků žijících v zahraničí pohybuje mezi 3 až 7 miliony osob.⁸⁹

Řecká diaspora nikdy zcela neopustila myšlenku repatriace. Řecko umožňuje držení dvojího občanství. Řecká koncepce občanství je založena na *ius sanguinis*, což znamená, že občanství mohou nabývat osoby podle práva krve. Helénismus je založený

---

⁸³ Baldwin-Edwards Martin, *Ethnicity & migration: a Greek story*, Athens, MIGRANCE 31: 2008, s. 5-13.

⁸⁴ Glitsos N. a Katseli L., „Greek Migration: The Two Faces of Janus“, IN: Zimmermann K. (ed.), *European Migration: What do we know?*, Oxford University Press, Great Britain : 2005, s. 337-388.

⁸⁵ Symboulio Apodimou Ellinismou (SAE), <http://el.sae.gr/>, staženo online 9. 12. 2012.

⁸⁶ Australian Government – Department of Foreign Affairs and Trade, http://www.dfat.gov.au/geo/greece/greece_country_brief.html, staženo online 9.12. 2012.

⁸⁷ Papapostolou A., „Melbourne is ranked 7th Greek- speaking city in the world,“ *Greekreporter.com*, 8. 4. 2010.

⁸⁸ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 7.

na helénském původu datující se k antickým předkům (*Fylí*). Řecké právo na základě zákona 3284/2004 rozlišuje čtyři kategorie osob mající řecké občanství.⁹⁰ První jsou Řekové (*Ellines*) žijící v Řecku, které mají helénskou identitu vzešlou z obrozenecké éry. Další jsou alogenní Řekové (*Ellines Allogeneis*). Obecně se jedná o naturalizované osoby, které byly jiné národnosti. Spadají sem typicky muslimové z Thrákie a Slavomakedonci. Třetí kategorií jsou Řekové z neřecké oblasti neboli „homogenní osoby“ (*Allodapoi homogeneis*). To jsou osoby, které mají řecký etnický původ, ale nemají řecké občanství, protože se narodily mimo území Řecka. V praxi se jedná o druhé a další generace řecké diaspory v zahraničí. A poslední kategorií tvoří ostatní (*allogeneis*), kam spadají osoby jiného než řeckého původu.⁹¹

Věnujme se blíže alogenní a homogenním Řekům. Alogenní Řekové (*Ellines Allogeneis*) jsou řečtí občané pocházející z neřeckého etnika. Dnes již nejsou tak početní jako dříve, protože tato kategorie byla spjata zejména s nacionalismem během utváření národního státu a homogenizací řeckého území v meziválečné éře. Prezidentský dekret z 12. srpna 1927 stanovil, že alogenní Řekové pozбудou řecké občanství, pokud opustí řecké území bez úmyslu se vrátit.⁹² Po dvou desetiletích svého uplatňování byl zákon nahrazen dekretem z roku 1947 pro potřeby vládních sil v občanské válce, na jehož základě bylo navíc řecké občanství odňato i politické emigraci.⁹³ Roku 1955 byl přijat zákon 3370/1955 o řeckém občanství stanovující článkem 19 jeho ztrátu pro alogenní Řeky, kteří Řecko opustili bez úmyslu se vrátit.⁹⁴ V jeho důsledku přišlo o občanství zhruba 60 tisíc osob. Roku 1998 přestal článek 19 na základě stížností mezinárodních organizací platit. Byl ovšem zrušen bez retroaktivní účinnosti, následkem čehož bylo ještě v roce 2004 zhruba 350 osob zejména muslimů žijících v Řecku bez státní příslušnosti.⁹⁵

Řekové bez řeckého občanství neboli „homogenní osoby“ (*Allodapoi homogeneis*) jsou dále rozdělováni na další podkategorie. Prvními byly komunity na Balkáně, ve východním Středomoří a černomořském regionu, které měly důležitou úlohu při

---

⁸⁹ Clogg Richard, *A Short History of Modern Greece*, Cambridge, Cambridge University Press: 1987 a Roberts M. John, Legg R. Keith, *Modern Greece: A Civilization On The Periphery (Nations of the Modern World: Europe)*, Boulder, Colorado; USA, Westview Press: 1996.

⁹⁰ Nomos 3284/2004, FEK 217A/2004.

⁹¹ Baldwin-Edwards Martin, *Ethnicity & migration: a Greek story*, Athens, MIGRANCE 31: 2008, s. 11.

⁹² Proedriko Diatagma tou 12h Augustou 1927, FEK A/1927, F/171, 13. 8. 1927.

⁹³ Nomothetiko Diatagma 4/9h Dekemvriou 1947 a Christopoulos Dimitris, "Peripeteies tis ellinikis ithageneias: Poios (den) exei ta „prosonta“ na einai Ellinas?," *Theseis*, Vol. 87 (duben-červen 2004).

⁹⁴ Nomos 3370/1955, Arthro 19, FEK 258A/1955.

⁹⁵ Baldwin-Edwards Martin, *Ethnicity & migration: a Greek story*, Athens, MIGRANCE 31: 2008, s. 13.

formování novodobého řeckého státu ještě předtím, než vznikl. Většina osob řeckého původu se odtud vrátila během 20. století do Řecka. Do další podkategorie patřily řecké komunity v Turecku, Albánii a Bulharsku, které zde zůstaly po výměně obyvatel z roku 1923. Třetí skupina se skládala z ekonomické emigrace Řeků a jejich potomků zejména v USA, Austrálii a Německu. Čtvrtou skupinu tvořila řecko-rusky hovořící komunita lidí v bývalém SSSR skládající se do značné míry z černomořského osídlení. Závěrečnou podkategorií homogenních osob byli političtí uprchlíci z doby občanské války, kteří utekli do zemí východního bloku a ve velkém počtu skončili i v Československu.⁹⁶

Počet těchto homogenních osob se však zmenšuje s tím, jak se další generace asimilují na jednu stranu v hostitelské zemi anebo naopak repatriují na území Řecka. Ministerské rozhodnutí z roku 1976 znemožnilo naturalizovat homogenní osoby, byly jim ale vydány řecké pasy. Vznikla tím zvláštní kategorie osob, která byla neuchopitelná v mezinárodním právu. V devadesátých letech dostali občanství homogenní osoby z Pontu spadající do čtvrté kategorie. Speciální vízum jim bylo uděleno zákonem 2130/1993, který je klasifikoval jako řecké repatrianty (*palinnostoundes*). Řecké občanství bylo dále uděleno asi 150 tisícům osob, z nichž 81 tisíc mělo původně občanství gruzínské, 31 tisíc kazašské a 24 tisíc ruské. V této souvislosti se objevily spekulace, že se jednalo o politický tah za účelem získání extra volebních hlasů.⁹⁷ Zvláštní režim byl vytvořen pro etnické Řeky v Albánii spadající do druhé podkategorie homogenních osob. Od roku 2001 jim byl vydáván speciální občanský průkaz (*Eidiko Deltio Tautotitos Omogenous*) s tříletou platností. Do roku 2006 bylo Řekům v Albánii vydáno na 200 tisíc takových průkazů.⁹⁸ Jak ukázala zpráva z helénské ambasády v Kanadě, používaly se i pro homogenní osoby například z Kanady a zemí SSSR.⁹⁹ Podle zpravodajského portálu *Greekreporter.com* v říjnu 2012 ministr veřejného pořádku a ochrany občana Nikos Dendias oznámil, že tyto průkazy se již nemusí

---

⁹⁶ Christopoulos Dimitris a Tsitselikis Konstantinos, "Legal aspects of religious and linguistic otherness in Greece: Treatment of minorities and homogenesi* in Greece: Relics and challenges," *History and Culture of South Eastern Europe – An Annual Journal*, (Jahrbücher für Geschichte und Kultur Südosteuropas), vol. 5 (2003), s. 81-93.

⁹⁷ Baldwin-Edwards Martin, *Ethnicity & migration: a Greek story*, Athens, MIGRANCE 31: 2008, s. 14.

⁹⁸ Christopoulos Dimitris a Tsitselikis Konstantinos, "Legal aspects of religious and linguistic otherness in Greece: Treatment of minorities and homogenesi* in Greece: Relics and challenges," *History and Culture of South Eastern Europe – An Annual Journal*, (Jahrbücher für Geschichte und Kultur Südosteuropas), vol. 5 (2003), s. 81-93.

⁹⁹ Immigration and Refugee Board of Canada, *Greece: Information on the Special Identity Card for Aliens of Hellenic Descent, including who it is issued to and what rights it confers; rights conferred by a*

obnovovat, ale mají platnost trvalého dokladu.¹⁰⁰ Homogenní osoby z Albánie žádající v současné době o řecké občanství, mají malou naději na jeho získání vzhledem k velkému počtu způsobilých žadatelů, kteří by na něj mohli mít nárok.

Jak vidno, řecký stát dlouho přijímal repatrianty z rozličných zemí diaspory v podstatě s otevřenou náručí.¹⁰¹ Homogenní osoby v Řecku zkreslily demografickou skladbu imigrantů, jinak by zde Gruzínci byly druhou nejpočetnější přistěhovaleckou komunitou. Masový příliv albánského živlu probudil vzájemnou nevraživost, která v Řecku vystřídala období etnického smíru projevujícího se pouze omezenou xenofobií. Nejtěžší roli ale v novodobé řecké historii měli alogenní Řekové, kteří nebyli hladce přijímáni ani společností, ani státem.

3.2 Formování novořeckého státu a identity

Řecko bylo svým způsobem od svého vzniku roku 1830 zemí migranty vysílající, i když v 19. století lze jen obtížně hovořit o migraci, protože národy, státy, národní identita, státní hranice teprve vznikaly. Stát se postupně rozrůstal a s ním rostl i počet Řeků. Na řeckém území se ale nacházelo také i množství jiných etnik, která se zde usadila v dřívějších dobách. Zmiňme významné muslimské osídlení, které bylo později z velké části vypuzeno. Na území dnešního Řecka byli usídleni také Arumuni (Vlaši), slovanská etnika, Romové a židé.¹⁰²

K migraci docházelo neustále, jak v rámci tehdejšího Řecka, tak v rámci území, na kterém se současné Řecko nachází. První skupina osob, která může být považována za imigranty, byli Řekové z okolních vilajetů.¹⁰³ Koncem 19. století přišla do okolí tehdy ještě osmanské Soluně a Alexandropole skupina Arménů jako sezónních dělníků, kteří se zde živili především na stavbách železničních koridorů.¹⁰⁴ V roce 1889 byla řeckou vládou oficiálně uznána židovská komunita coby náboženská menšina.¹⁰⁵

---

residence card, and whether it entitles the holder to vote or requires him or her to perform military service; whether the residence card is renewable, and if yes, under what conditions, (listopad 2002).

¹⁰⁰ Tsolakidou Stella, "ID's for Aliens of Hellenic Descent to be Good Forever," *Greekreporter.com*, 6. 10. 2012.

¹⁰¹ Baldwin-Edwards Martin, *Ethnicity & migration: a Greek story*, Athens, MIGRANCE 31: 2008, s. 15.

¹⁰² Baldwin-Edwards Martin, *Ethnicity & migration: a Greek story*, Athens, MIGRANCE 31: 2008, s. 6.

¹⁰³ Kostopoulos Tasos: "Counting the "Other": Official Census and Classified Statistics in Greece (1830-2001)," *Jahrbücher für Geschichte und Kultur Südosteuropas*, 5 (2003), s. 57.

¹⁰⁴ I. Hassiotis (2002): "Armenians," In: Clogg Richard (ed.), *Minorities in Greece. Aspects of a plural society*, London: Hurst, 2002. cit., s. 95-97.

¹⁰⁵ KIS, Kentrikó Israilitikó Symvoúlio, "Istoriki Anadromi tis Evraikis Parousias sthn Athina," http://www.kis.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=476&Itemid=46, staženo 28. 4. 2013.

Po Balkánských válkách a první světové válce se Řecko více než zdvojnásobilo co do území i počtu obyvatel. Řekové v nových teritoriích v některých případech ani neměli početní většinu. V Soluni tvořili dokonce pouze 30% populace.¹⁰⁶ V důsledku balkánských válek přišlo do Řecka asi 100 tisíc řeckých imigrantů z Bulharska. Půl milionu černomořských Řeků pak do Řecka přicházelo v době první světové válce a dva roky nato.¹⁰⁷ Na základě mírové smlouvy z Neuilly byla roku 1919 uskutečněna výměna obyvatel s Bulharskem. Do Řecka přišlo dalších 46 tisíc Řeků. Kolem roku 1920 bylo přibližně 20 % obyvatel Řecka příslušníky etnických menšin. To se ale mělo brzy změnit. Po maloasijské katastrofě roku 1923, kdy bylo Řecko tvrdě poraženo v řecko-turecké válce, došlo k tzv. výměně obyvatelstva mezi oběma zeměmi. Tato první velká imigrantská vlna směřující do Řecka čítala milion a půl osob.¹⁰⁸

Ze 4,5 milionu Řeků najednou počet narostl na 6 milionů a výrazně tím posílili řecký etnický prvek. Většina přistěhovalců neměla žádný majetek, mluvila turecky nebo pontskou řečtinou, která byla pro místní populaci nesrozumitelná. 90 % z nich bylo usídleno v severním Řecku, kde výrazně pomohli etnicky homogenizovat zdejší dříve národnostně velmi smíšené obyvatelstvo. Příliv pravoslavných křesťanů příliš neprospěl multikulturní Soluni.¹⁰⁹ Maloasijsští přistěhovalci se stali druhořadou pracovní silou, protože nebyli přijati řeckou konzervativní společností. Osud nekvalifikovaných pracovníků stihl i někdejší maloasijské obchodní vrstvy.¹¹⁰ Spolu s nimi přišlo z Malé Asie dalších 80 tisíc Arménů. Ti se však většinou dlouho nezdrželi, když se po roce 1924 začali v hojné míře vracet do své vlasti, která mezitím přešla pod nadvládu SSSR. Toto přesídlení zpět známé jako *nerkaght* způsobilo, že v Řecku zůstalo zhruba třicet tisíc Arménů, po občanské válce roku 1949 pak jen devět tisíc.¹¹¹

Roku 1929 byl v Řecku přijat první imigrační zákon 4310/1929, avšak nešlo ještě mluvit o plnohodnotné státní imigrační politice, nýbrž pouze o definici základních pojmů.¹¹² Zákon ustanovoval režim pohybu a kontroly cizích příslušníků v Řecku,

---

¹⁰⁶ Baldwin-Edwards Martin, *Ethnicity & migration: a Greek story*, Athens, MIGRANCE 31: 2008, s. 6.

¹⁰⁷ Pentzopoulos Dimitris, *The Balkan Exchange of Minorities and its Impact on Greece*, London, Hurst & Co.: 2002, s. 57.

¹⁰⁸ Gibney J. Matthew a Hansen Randall (eds.), *Immigration and Asylum from 1900 to the Present*, Santa Barbara, CA; USA, ABC-CLIO: 2005, s. 377.

¹⁰⁹ Baldwin-Edwards Martin, *Ethnicity & migration: a Greek story*, Athens, MIGRANCE 31: 2008, s. 8.

¹¹⁰ Lawrence Christopher, "Re-Bordering the Nation: Neoliberalism and Racism in Rural Greece," *Dialectical Anthropology*, Vol. 29, No. 3/4 (2005), s. 315-334.

¹¹¹ Hassiotis I., "Greek foreign policy towards the Armenian Question: a historical survey," *Byzantine and Modern Greek Studies*, Vol. 36, No. 2 (září 2012), s. 215-233.

¹¹² Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 17.

vydávání pasů, vyhoštění a vydávání stíhaných osob cizím zemím. Cílem bylo regulovat příliv uprchlíků, který následoval po řecko-turecké výměně obyvatel.¹¹³

Následná snaha meziválečného Řecka potlačit slovanský prvek v řecké společnosti vedla k rozmělnění slovanské minority zejména do Thesálie a na Krétu. Zbytek byl veskrze asimilován skrze tzv. naturalizační programy. Útlak slovanského obyvatelstva vyvrcholil po nástupu Metaxasovy diktatury. Ioannis Metaxas zakázal na území Řecka užívání slovanských jazyků. Dále zakázal imigrantům a neřeckým občanům osidlovat příhraniční regiony. Tato protislovanská opatření byla zrušena až okupací Řecka nacistickým Německem roku 1941. Ještě během druhé světové války se rozhořela občanská válka. Po jejímž konci, tedy od roku 1949, lze mluvit o počátku moderní éry migrace založené na ekonomickém a politickém principu.¹¹⁴

3.3 Období studené války

Poté co se Řecko stalo součástí západního bloku, začali do Řecka přicházet poprvé migranti zejména z ekonomických důvodů. Uspokojovali poptávku po nekvalifikované pracovní síle, která v zemi začala s hospodářským rozmachem padesátých let zřetelně scházet. Gastarbeiterská politika byla populární zejména po svých úspěších ve Spolkové republice Německo, která ostatně přilákala i mnoho Řeků. V šedesátých letech se pohyboval odhadovaný počet první vlny migračních pracovníků do Řecka zhruba kolem 50 tisíc, a to zejména z Afriky a Jižní Asie. Pracovali hlavně v těžkém průmyslu, v dolech a docích. Dále se uplatňovali v rukodělné výrobě a postupně se dostávali do lehkého průmyslového odvětví.¹¹⁵ Vzhledem k tomu, že celkový počet obyvatel v roce 1951 byl 7,6 milionu, bylo 50 tisíc cizinců početně zcela zanedbatelných.¹¹⁶

S rozvojem univerzitního vzdělání klesala mezi Řeky poptávka po nekvalifikované práci. Kvalifikovaní Řekové migrovali ve velkých počtech za lepšími pracovními podmínkami do Německa, USA a Austrálie a přenechávali tak nekvalifikovaná pracovní místa migrantům z chudších zemí. Během šedesátých let vedly dekolonizace a občanské války v Africe a Asii k pohybu obyvatel směrem na Západ, jehož součástí se Řecko stalo vstupem do NATO roku 1952. Tato příslušnost se začala projevovat modernizací,

---

¹¹³ Elpianna Emmanouilidi, "Greek Immigration and Asylum Policy": Analysis of the Greek institutional framework since the beginning of the 20th century, Athens, KEPE: 2003, s. 22.

¹¹⁴ Baldwin-Edwards Martin, *Ethnicity & migration: a Greek story*, Athens, MIGRANCE 31: 2008, s. 9.

¹¹⁵ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 11.

¹¹⁶ Trichopoulos Dimitrios a Papaevangelou George, *The Population of Greece: A Monograph for the World Population Year 1974*, Athens, Ciced: 1974, s. 11.

industrializací a urbanizací země, což začalo být pro ekonomické migranty atraktivní. Navíc se Řecko nacházelo geopoliticky na rozhraní západního světa, komunistického bloku a globálního jihu (třetího světa).

Od šedesátých let vznikaly příhodné ekonomické podmínky pro nadcházející příliv nekvalifikovaných imigrantů dočasně přerušené pouze plukovníckou juntou, která autoritářsky vládla mezi roky 1967 až 1974. V tuto dobu docházelo ještě k demografickému růstu přirozeným způsobem. Podle censu z roku 1961 žilo v Řecku 8,4 milionu obyvatel. O deset let později k roku 1971 přibylo 300 tisíc obyvatel.¹¹⁷ Začala masivní výstavba metropolitních oblastí Athén a Soluně, která jejich vzhled navždy přetvořila. Během šedesátých let se přistěhovalo do Velkých Athén téměř 700 tisíc obyvatel hlavně z venkova, což znamenalo nárůst o 37,1 %.¹¹⁸ Politická strana PASOK a ND rozvinula po roce 1974 základy sociálního státu. Roku 1981 vstoupila pod vedením politické strany Nová Demokracie do ES, což akcelerovalo hospodářský růst. Třebaže od sedmdesátých let docházelo postupně k populačnímu útlumu, žilo v zemi roku 1981 téměř 10 milionů občanů. Athény již čítaly 3 miliony osob. Do devadesátých let pak narostly na čtyři miliony. Mezi lety 1965 a 1984 se urbanizace Řecka zvedla ze 48 % na 65 %.¹¹⁹

Se vzrůstajícím životním standardem, vzděláním a lékařskou péčí odmítali Řekové stále častěji vykonávat nekvalifikovanou práci. Magliveras uvádí, že řecká nechuť k manuálním pracím byla způsobena poválečným vzestupem absolventů s univerzitním vzděláním zaměřeným zejména na medicínu, právo, architekturu a stavební inženýrství. Dalším faktorem je také to, že Řecko se řadí do tzv. středozemního socio-ekonomického modelu, ve kterém mladí lidé zůstávají s rodiči až do svých třiceti až čtyřiceti let a nejsou tak nuceni přijmout nekvalifikovanou práci.¹²⁰

Od šedesátých do konce osmdesátých let do Řecka postupně přicházel malý počet imigrantů převážně z Afriky a Asie jako nekvalifikovaní dělníci. Turci pracovali nejčastěji jako dělníci v docích. Stále se však jednalo o imigračně klidné období. V

---

¹¹⁷ Apografí 1971, ELSTAT, Elliniki Statistiki Archi.

¹¹⁸ Demos Vasilikie, "Rapid Urbanization, Internal Migration and Rural Underdevelopment in Greece: A Case Study," *Journal of Hellenic Diaspora* 15, (3-4, 1988), s. 87-99.

¹¹⁹ Apografí 1981, ELSTAT, Elliniki Statistiki Archi; podle censu z roku 2011 byl počet obyvatel metropolitních Athén (Attiki) 3 827 624 osob viz. Deltio Typou: Anakoinosi ton apotelesmaton tis Apografis Plithysmou-Katoikon 2011 gia to Monimo Plithysmo tis Choras, ELSTAT, Elliniki Statistiki Archi, 28. 12. 2012.

¹²⁰ Aiginger Karl, Leoni Thomas, "Typologies of Social Models in Europe," Austrian Institute of Economic Research WIFO, 27. 2. 2009, s. 4.

sedmdesátých letech přišli do Řecka malé skupinky Poláků.¹²¹ Většina cizích imigrantů, kteří přišli do Řecka za prací, měla v tu dobu platné dokumenty a přetrvávala v zemi legálně.¹²² S pádem plukovnického režimu se začali vracet někteří řečtí emigranti, mezi něž patřila i početná skupina řeckých uprchlíků z východního bloku.¹²³

Zhruba od poloviny osmdesátých let přijímalo Řecko kolem 23 až 26 tisíc legálních imigrantů ročně. Roku 1986 se zde nacházelo dohromady asi 90 tisíc legálních a ilegálních imigrantů, z nichž třetina pocházela ze zemí tehdejší EHS. O pět let později to již bylo 167 tisíc.¹²⁴

3.4 Devadesátá léta

Hned od počátku devadesátých let nastal zlom a do Řecka začali proudit imigranti ve velkém počtu. Komunistický blok se zhroutil a otevřely se po desetiletí strážené hranice států jihovýchodní Evropy. V Jugoslávii začala občanská válka a v Albánii padl autoritativní Hoxhův režim. Do prosince 1991 řecká policie nuceně repatriovala zhruba 100 tisíc Albánců. Cesta do Řecka za prací se stala nadějí pro mnoho tisíc obyvatel okolních balkánských zemí. První imigrační vlně do poloviny devadesátých let zcela dominovali Albánci tvořící dvě třetiny všech cizinců v zemi.¹²⁵

Roku 1991 žilo v Řecku 116 tisíc cizinců legálně a asi 50 tisíc nelegálně. Imigranti tvořili až 2,5 % celkové populace.¹²⁶ Census ze stejného roku uvádí, že v zemi žilo celkem 167 276 cizinců. Největší zastoupení měli Evropané (112 203 osob), přičemž pětina připadala na Albánce (20 556 osob). Dalšími byli Kypřané (14 651 osob), Rusové (12 581 osob), Turci (11 088 osob), Britové (10 998 osob), Poláci (9624 osob), Němci (8525 osob), Bulhaři (2413 osob), Rumuni (1923 osob), Ukrajinci (163 osob), Gruzínci (80 osob) a ostatní Evropané dohromady tvořili 19 600 osob. Občanů z EU-15 bylo 35 304 a na budoucí členy EU-25 připadalo 25 398. Nicméně je nutné podotknout, že bez Kypřanů šlo zhruba o 11 tisíc osob. Obyvatelé celého amerického kontinentu tvořili 20 872 obyvatel, přičemž Američanů z USA bylo 13 927, Kanadánů 4717 a

---

¹²¹ Kasimis Charalambos a Kassimi Chrysa, "Greece: A History of Migration," Migration Policy Institute, (červen 2004), <http://www.migrationinformation.org/Feature/display.cfm?ID=228>, staženo 1. 5. 2013.

¹²² Cavounidis Jennifer, *Migration in Southern Europe and the Case of Greece*, University of Economics and Business, Athens, Discussion Paper No. 139 (únor 2002), s. 3.

¹²³ Gropas Ruby a Triandafyllidou Anna, „Migration in Greece at a glance,“ ELIAMEP (říjen 2005), s. 2.

¹²⁴ Kasimis Charalambos a Kassimi Chrysa, "Greece: A History of Migration," Migration Policy Institute, (červen 2004), <http://www.migrationinformation.org/Feature/display.cfm?ID=228>, staženo 1. 5. 2013.

¹²⁵ Barjaba Kosta a King Russell, "Introducing and theorising Albanian migration," IN: King Russel, Mai Nicola a Schwandner-Sievers Stephanie (eds.), *The New Albanian Migration*, Brighton, Portland, Sussex Academic Press: 2005, s. 10-13.

všech ostatních dohromady 2228. Asiátů bylo 17 724, z čehož bylo nejvíce Filipinců (3605). Dále se jednalo o Iráčany (2131), Syřany (2104), Pákistánci (1911), Libanonci (1856), Indy (1720) a jiné státní příslušníky Asie (4397). Afričanů bylo 8726. Na občany Egypta připadalo 4012 osob, z Jihoafrické republiky bylo 1100 osob, z Etiopie 564 osob, z Nigérie 503 osob a z ostatních afrických států 2547 osob. Australanů bylo 6313 a obyvatel Oceánie 193.¹²⁷ Podle tohoto censu tvořili cizinci 1,63 % z celkového počtu obyvatel Řecka, který činil přibližně stejně jako v Česku 10,3 milionu. Různé publikace však často uvádějí údaj 2,5 %, který patřil k odhadům stanovených před výsledky censu.¹²⁸ Ve stejném roce vyšel po 62 letech nový imigrační zákon 1975/1991, který byl určen zejména na potírání ilegální imigrace.¹²⁹

Již roku 1993 se množství imigrantů téměř zdvojnásobilo. Podle Centra pro plánování a ekonomický výzkum (KEPE) bylo poprvé méně legálních migrantů (152 179) než nelegálních (190 119). O tři roky později počet cizinců žijících v Řecku přesáhl půl milionu osob. Počet občanů EU v řadách imigrace vrostl jen na 40 tisíc osob, čímž došlo k velkému propadu jeho celkového podílu vůči všem imigrantů (z jedné třetiny na méně než 7,5 %). Zatímco celkový počet imigrantů v zemi narůstal, příliv nových legálních migrantů během devadesátých let postupně klesal ze 120 tisíc ročně na 40 tisíc.¹³⁰

Přibývalo ovšem ilegálních imigrantů, jejichž vstup do země usnadnila nedostatečná ochrana státních hranic.¹³¹ Ilegální gastarbeiteři byli v Řecku absorbováni poptávkou po nekvalifikovaných pracovnících. Vzhledem ke geografické poloze zastávali sezónní práce v zemědělství často Albánci. Spolu s nezanedbatelnou šedou ekonomikou a členstvím v EU se Řecko v 90. letech stalo oblíbenou destinací pro ilegální imigranty.¹³²

Od poloviny devadesátých let přišla další přistěhovalecká vlna. Vedle Albánců nově přicházeli také Bulhaři, Rumuni a občané bývalého Sovětského Svazu - jmenovitě se z Ukrajiny, Gruzie, Moldavska a Ruska. Začal též první příliv asijské migrace v čele

---

¹²⁶ Kanellopoulos K., Gregou M., Petralias A., *Reports 59: Size Profile and Labour Market Analysis of Immigration, Centre of Planning and Economic Research*, Athens, KEPE: 2009, s. 89.

¹²⁷ Statistiky vychází ze státní příslušnosti. Bagavos Christos, Papadopoulou Despina, Simeonaki Maria, *Metanasteusi kai parochi ypiresion stin Ellada*, Panteio Panepistimio - KEKMOKOP, KEK IN. E. GSEE, s. 26.

¹²⁸ Miltos Pavlou, "Racism and Discrimination against Immigrants and Minorities in Greece the State of Play," EU Annual Report 2007, s. 2.

¹²⁹ N. 1975/1991, FEK 184A/1991.

¹³⁰ Kanellopoulos K., Gregou M., Petralias A., *Reports 59: Size Profile and Labour Market Analysis of Immigration, Centre of Planning and Economic Research*, Athens, KEPE: 2009, s. 91.

¹³¹ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 14.

s Pákistánci, Filipínci, Indy a Egyptřany. Odhady jejich celkového počtu se liší a oficiální zdroje je neuvádí. Přesné statistické údaje o cizích státních příslušnících třetích v Řecku se objevili až po roce 2000 v souvislosti s jejich neočekávaně velkým množstvím. Do té doby byla statistická databáze neucelená.¹³³

Pod náporom ilegálních imigrantů přistoupilo Řecko na základě zkušeností v Itálii a Španělsku jako poslední středomořská země EU k první legalizační vlně, která byla spuštěna roku 1997. 186 tisíc legálních rezidentů z řad imigrantů rázem narostl na 557 tisíc. Řecké úřady selhávaly při vystavování potřebných dokumentů, které imigrantům dodávaly i po vypršení platnosti. Paradoxně tak roku 1999 ubylo z celkového množství přistěhovalců asi 110 tisíc legálně žijících osob, protože kvůli administrativním zmatkům spadly zpět do ilegality. Spolu s dalšími neautorizovanými cizinci tvořili v Řecku ilegální imigranti znovu čtvrt miliónu obyvatel.

3.5 Vývoj po roce 2000

Po roce 2000 v Řecku pokračoval dramatický růst ilegální migrace. V roce 2001 bylo v zemi podle odhadu KEPE asi 458 tisíc ilegálních přistěhovalců.¹³⁴ Některé odhady hovořily i o půl milionu při započtení jejich rodinných příslušníků. Proto bylo roku 2001 přistoupeno k dalšímu legalizačnímu kolu, které srazilo počet ilegálních imigrantů na 130 tisíc. Ve stejném roce byl přijat nový imigrační zákon, ale ani ten nedokázal příliv imigrantů zastavit.¹³⁵ Nově otevřený schengenský prostor lákal mnohé migranty k tranzitu přes Řecko dále do EU. Naopak pro cizince ze zemí jihovýchodní Evropy, ale třeba i pro Filipínce bylo Řecko cílovou destinací.¹³⁶

Roku 2001 proběhl census, v němž se projevíly velké změny ve výsledcích sčítání. Celkový počet cizinců v Řecku dosahoval 796 713 osob. Evropanů bylo 682 326, z toho 443 550 Albánců, 37 230 Bulharů, 23 159 Gruzínců, 23 066 Rumunů, 19 084 Kypřanů, 18 219 Rusů, 15 308 Britů, 15 303 Němců, 14 149 Ukrajinců, 13 378 Poláků, 8297 Turků a 51 583 ostatních Evropanů. Občanů EU-15 bylo 57 977 a na deset přistoupivších členů z roku 2004 připadalo 35 137 osob, z nichž ovšem většinu tvořili

---

¹³² Miltos Pavlou, "Immigrants, Minorities and Discrimination in Greece, Hellenic League for Human Rights and Research Centre for Minority Groups," KEPE (2006).

¹³³ Kasimis Charalambos a Kassimi Chrysa, "Greece: A History of Migration," Migration Policy Institute, (červen 2004), <http://www.migrationinformation.org/Feature/display.cfm?ID=228>, staženo 1. 5. 2013.

¹³⁴ Kanellopoulos K., Gregou M., Petralias A., *Reports 59: Size Profile and Labour Market Analysis of Immigration, Centre of Planning and Economic Research*, Athens, KEPE: 2009, s. 91.

¹³⁵ National Centre for Social Research and National Book centre, *Bibliography of Social Sciences on Modern Greek Society – Special Issue: Recent Immigration Flows to Greece*, Athens (2003).

¹³⁶ Cavounidis Jennifer, *Migration in Southern Europe and the Case of Greece*, University of Economics and Business, Athens, Discussion Paper No. 139 (únor 2002), s. 23.

řečtí Kypřané. Všech amerických občanů bylo 33 015 osob, z čehož bylo 22 507 občanů USA, 6909 Kanadčanů a zbylých 3599 obyvatel ostatních států Ameriky. Asiátů pobývalo v Řecku celkem 54 929, z čehož nejpočetnější skupinou byli Pákistánci (11 192), dále Indové (7409), Iráčané (7188), Filipínci (6861), Syřané (5638), Bangladéšané (4927), Kazachstánci (2269), Libanonci (1291) a ostatní Asiaté tvořili zbylých 8154 osob. Z celkového počtu 16 042 Afričanů čítali nejvíce Egyptané (7846), Nigerijci (2021), Jihoafričané (1185), Etiopané (1171) a pak ostatních (3819). Australanů bylo 9677 a ostatních obyvatel Oceánie 284. Podle této statistiky tvořili cizinci 7,27 % z celkové populace, která se blížila již téměř 10,96 milionu obyvatel.¹³⁷

Ze srovnání censů 1991 a 2001 je markantní nárůst imigrace zřetelný. V roce 1991 bylo v Řecku 138 tisíc cizinců. Sčítání roku 2001 odhalilo, že se jejich počet vyšplhal na téměř 762 tisíc.¹³⁸ Počet obyvatel z Evropy se v Řecku zešestinásobil. Albánců přibýlo nejvíce ze všech (22x), jejich počet stoupl z 20 tisíc na 443 tisíc. Ještě masivnější nárůst (250x) zaznamenali Gruzínci. Z dříve 80 evidovaných osob činil nový počet přes 20 tisíc. Podobný nárůst je viditelný u Bulharů, Rumunů a Ukrajinců. Z mimoevropských národů se zdvojnásobil až zešestinásobil počet Pákistanců (6x), Indů (4x), Iráčanů (3x), Syřanů (2,6x) a Filipínců (2x). Zcela novou skupinu imigrantů předtím neevidovanou ani jedním občanem vytvořili Kazachstánci a Bangladéšané. Kazachstán však vznikl na konci roku 1991, proto výsledek censu z toho roku nevykazoval žádné hodnoty. Naopak ubylo tři tisíce Turků, což představovalo asi čtvrtinu turecké populace v Řecku. Spolu s nimi také klesl počet Libanonců zhruba o jednu třetinu. Tato skupina se skládala ze šesti set osob. Celkový počet oficiálních imigrantů se zpětinásobil. Během krátké doby tak došlo k výrazné multikulturní promíšenosti a snížilo se poměrné zastoupení cizinců z EU. Díky dominantní albánské přítomnosti však zůstával charakter přistěhovalců do Řecka evropský. Absolutní většina imigrace byla nekvalifikovaná.¹³⁹

Census z roku 2001 zachycoval také důvody pobytu obyvatel třetích zemí. Polovina z nich (381 330) se v Řecku usadila kvůli práci, 93 674 byli příbuzní zaměstnanců. Téměř 20 tisíc studovalo, 10 tisíc žádalo o azyl a dalších 207 tisíc uvedlo jiný důvod k pobytu. 50 tisíc z celkového počtu uvedlo více důvodů. Mezi obyvateli EU-15 se nacházelo

---

¹³⁷ Statisticky vychází ze státní příslušnosti. Bagavos Christos, Papadopoulou Despina, Simeonaki Maria, *Metanasteusi kai parochi ypiresion stin Ellada*, Panteio Panepistimio - KEKMOKOP, KEK IN. E. GSEE, s. 26.

¹³⁸ Census 2001, ELSTAT, Elliniki Statistiki Archi.

¹³⁹ Srovnání censů 1991 a 2001, Elliniki Statistiki Archi, ELSTAT.

množství rentiérů. Řecko spolu s Portugalskem a Španělskem láká penzisty ze západní a severní Evropy na poklidné stáří ve slunečném a přímořském klimatu (*sea sun sand*). Ti, jakožto unijní obyvatelé od otevření schengenského prostoru nemusí procházet složitými byrokratickými a omezujícími procedurami jako obyvatelé třetích států.¹⁴⁰

Za čtyři roky od předchozí legalizace počet ilegálních osob podle odhadů OAED opět dosáhl asi 261 tisíc. Jednalo se sice o menší nárůst než v předchozích letech, ale počet nezdokumentovaných imigrantů se znovu nacházel mimo kontrolu státu. Roku 2005 byl spuštěn nový imigrační režim a na jeho základě proběhla třetí legalizační vlna. Nebyla však tak úspěšná jako předchozí dvě, protože autorizovala nejmenší množství lidí. Počet ilegálních osob snížila následujícího roku na odhadovaných 198 tisíc.

Následujícího roku 2006 byl celkový počet imigrantů odhadován na 950 tisíc, z čehož občané EU tvořili i po rozšíření Evropské unie o deset zemí pouhých 5,5 %, tedy necelých 54 tisíc.¹⁴¹ Demografická studie ministerstva vnitra, bývalého ministerstva veřejného pořádku a OAED vytvořila databázi cizinců třetích zemí pro rok 2006. Skladba legálních imigrantů byla pestře zastoupena obyvateli globálního jihu. 70 % tvořili Albánci s téměř půl milionem legálních residentů. Druhou nejpočetnější národností se stali Bulhaři o celkovém počtu 44 tisíc osob, podílející se na celkové skladbě jen 6,5 %, následováni Rumuni s 25 tisíci a podílem 3,72 %. Dalšími významnými skupinami byli Ukrajinci (19 785 osob, 2,9 %), Pákistánci (15 830 osob, 2,32 %), Rusové (13 635 osob, 2 %), Gruzínci (13 254 osob), Indové (10 043 osob), Moldavané (9 920 osob), Egypťané (9461 osob), Filipínci (9811 osob), Syřané (5747 osob), Bangladéšané (5 661 osob), Arméni (4 687 osob), Srbové (3691 osob), Číňané (2041 osob), Nigérijci (1632 osob), občané Republiky Makedonie (FYROM) (1406 osob) Bělorusové (1168 osob), Iráčané (1054 osob), Etiopané (979 osob), Uzbekistánci (881 osob), Maročané (550 osob), Ghaňané (436 osob), Íránci (393 osob), Súdánci (226 osob), Afghánci (128 osob, a ostatní tvořili 9811 osob.¹⁴² Odhad OECD z roku 2007 hovoří o podílu imigrantů na celkové populaci z více než 10,3 %, což znamená více než jeden milion osob.¹⁴³

---

¹⁴⁰ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 18.

¹⁴¹ Kanellopoulos K., Gregou M., Petralias A., *Reports 59: Size Profile and Labour Market Analysis of Immigration, Centre of Planning and Economic Research*, Athens, KEPE: 2009, s. 91.

¹⁴² Kanellopoulos K., Gregou M., Petralias A., *Reports 59: Size Profile and Labour Market Analysis of Immigration, Centre of Planning and Economic Research*, Athens, KEPE: 2009, s. 119; autor používá záměrně sloučené názvu Republika Makedonie (FYROM) za účelem nestrannosti. Zatímco Česko uznává název Republika Makedonie, v OSN země vystupuje pod názvem FYROM (the former Yugoslav Republic of Macedonia).

¹⁴³ OECD, Factbook 2007.

Řecký institut pro migrační politiku se v dubnu 2008 pokusil na základě různých proměnných aktualizovat odhad ilegálních imigrantů. Výsledek osciloval mezi 172 250 až 209 402 osobami.¹⁴⁴ Tento výsledek však byl experty označen za podhodnocený a neodpovídající skutečnému stavu.¹⁴⁵

Poslední census proběhl v roce 2011. Data týkající se počtu cizinců a jejich rozdělení podle občanství budou podle řeckého statistického úřadu dostupná až v polovině roku 2013. Z censu 2011 vyplývají dva oficiální údaje, které se poměrně liší. Podle řeckého statistického úřadu (ELSTAT) byl celkový počet obyvatel 10 787 690, zatímco podle informací Eurostatu 11 329 600.¹⁴⁶ Deník *Eleftherotypia* následně spekuloval nad tím, že ilegální imigranti, či osoby porušující zákony ze strachu před úřady raději nevyplnily sčítací arch. Portál *livinggreece.gr* zveřejnil kopii tzv. *apografi*, z níž bylo patrné, že se otázky týkaly i citlivých informací o majetku nebo původu. Sčítací archy se nemusely vrátit také z důvodu jazykové bariéry, strachu z vyhoštění, nelegálního pobytu anebo ze strachu z odebrání sociálních dávek.¹⁴⁷ Podle deníku *Athens news* nebyl problém v srpnu 2012 stále vyřešen.¹⁴⁸ 28. prosince 2012 ELSTAT vydal prohlášení, že celkový počet obyvatel vzešlý z censu 2011 byl 10 815 197.¹⁴⁹ Výsledky censu 2011 ohledně cizinců zatím neposkytují zcela uspokojivé údaje o sčítání, proto je prozatím jediným oficiálním zdrojem po roce 2001 Eurostat. Posledním zmapovaným rokem je rok 2010, kdy se v Řecku údajně nacházelo 950 tisíc cizinců, což odpovídá zhruba 10 % celkového množství obyvatel.¹⁵⁰

Jak je patrné, řecký stát se dostal neklidného přílivu imigračních vln až v devadesátých letech 20. století. Po celé předchozí období zde žilo málo cizinců. Až do 1. světové války lze migraci sledovat zejména v souvislosti s etnickými přesuny. V meziválečné době se řecký stát do značné míry homogenizoval. Helénská populace se pak zvětšovala hlavně přirozeným přírůstkem. Po druhé světové válce se Řecko začalo vzhledem ke

---

¹⁴⁴ Instituto Metanasteutikis Politikis, "Ektimisi tou ogkou ton allodapon pou diamenon paranoma stin Ellada," IMEPO – AENEAS (duben 2008), http://www.ypes.gr/AENEAS_EL/slide_2.4.1.pdf, staženo 14. 5. 2013.

¹⁴⁵ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 2-20.

¹⁴⁶ Drettakis G. Manolis, "Poios einai o plithysmos tis choras to 2011," *ELEFHEROTYPIA*, 6. 8. 2011, <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=299648>, staženo online 13. 8. 2012.

¹⁴⁷ "Greek census 2011: We've been counted," *Livinggreece.gr*, 23. 5. 2011,

<http://livinggreece.gr/2011/05/23/census-apografi-greece/>, staženo online 13. 8. 2012.

¹⁴⁸ Vougioukli Dioni, "News bites @ 10," *Athens News*, 1. 8. 2012.

¹⁴⁹ Deltio Typou: Anakoinosi ton apotelesmaton tis Apografis Plithysmou-Katoikon 2011 gia to Monimo Plithysmo tis Choras, ELSTAT, Elliniki Statistiki Archi, 28. 12. 2012.

geopolitickému vývoji hospodářsky rozvíjet a integrovat do transatlantických struktur. Po vstupu do EHS se v Řecku začalo vytvářet prostředí atraktivní pro ekonomické migranty. Řecko se transformovalo ze země migranty vysílající na zemi migranty přijímající. Globalizace, rozpad bipolárního světa a válečné konflikty v jihovýchodní Evropě zastihly Řecko nepřipravené. Až do censu roku 1991 chyběla úplná data o počtu cizinců na území Řecka. Díky geografické poloze do něho začaly proudit stovky tisíc cizinců. Z čísel je patrné, že řecký stát nemá situaci pod kontrolou. Odhaduje se, že každým rokem přibývá mezi 35 – 40 tisíci cizinci. Výhledově jsou načrtnuty dva mezní scénáře: pokles imigrace do roku 2050, kdy prakticky zcela vymizí, nebo nárůst až na 60 tisíc cizinců ročně.¹⁵¹

4. Právní systém Řecka

Řecké právo lze zařadit do tradičního kontinentálního evropského práva pod tzv. germánský okruh. Někteří autoři však hovoří o specifickém balkánském okruhu (typu) kontinentálního práva.¹⁵² Moderní řecké právo má své kořeny z doby národního povstání roku 1821. Bylo vytvořeno na základě z římského práva *Corpus iuris civilis* kodifikovaného císařem Justiniánem I. v 6. Století. Ve 20. Století bylo ovlivněno i německým občanským zákoníkem *Bürgerliches Gesetzbuch* z roku 1900.¹⁵³

V Řecku se veřejné právo stejně jako jinde skládá z ústavního, správního, mezinárodního a trestního práva. Řecké soukromé právo se skládá z občanského práva, závazkového práva, věcného práva, vlastnického práva, rodinného práva, dědického práva a obchodního práva. Občanský zákoník platný od roku 1946 byl silně ovlivněn Byzantským právem. Posléze byla přijata jeho nová verze (*Kodikas politikos dikonomias*) jako hlavní právní kodifikace řeckého práva ukotvující právo na osobní svobodu, vlastnictví. Ochraňuje instituci rodiny a rovnost pohlaví. Zákoník ponechává prostor pro judiciální korelace způsobené okolnostmi konkrétních případů. Během své

---

¹⁵⁰ Eurostat, online data,

<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do?sessionId=9ea7d07e30e11f3db484676347508d62b0ff08f6ad31.e340aN8Pc3mMc40Lc3aMaNyTaxqTe0>, staženo 13. 8. 2012.

¹⁵¹ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 11.

¹⁵² Gerloch Aleš, *Teorie práva*, Plzeň, Aleš Čeněk s.r.o.: 2004, s. 113.

¹⁵³ Kelemenis Yannis, "Greece" *ICLG to: Litigation & Dispute Resolution 2008*, The International Comparative Legal Guide, <http://www.iclg.co.uk/>.

existence byl několikrát revidován. V současném Řecku po silných vládních intervencích dominuje veřejné právo nad soukromým.¹⁵⁴

4.1 Základy helénské Ústavy

Po pádu vojenské junty byla roku 1975 vydána současná helénská ústava, která byla revidována v letech 1986, 2001 a 2008. Definuje Řecko jako zastupitelskou parlamentní demokracii založenou na suverenitě lidu. Garantuje individuální, politická a společenská práva. Její hlavní význam spočívá v plné ochraně jejích občanů. Ústava chrání všechny osoby žijící v Řecku. Práva na život, lidskou důstojnost a osobní svobodu jsou nedotknutelná. Všichni Řekové jsou si rovni před zákonem. Nikdo nesmí vlastnit jiného člověka. Podle článku 5 odstavce 3 nikdo nesmí být stíhán, zadržen, uvězněn či jinak omezen, pokud neporušil zákon. Ústava zakazuje vydávat cizince do zemí, ve kterých byli politicky perzekvováni za hájení svobodomyšlných názorů. V Řecku platí náboženská svoboda, přestože podle ústavy je pravoslavní převažující náboženství.¹⁵⁵

Helénská republika musí podle ústavy chránit soukromé vlastnictví. Ochrana zahraničních investic je ústavně zohledněna zvláštní klauzурou. Stát si však vyhrazuje právo zasáhnout do soukromého vlastnictví v případech, kdy ekonomické aktivity poškozují práva a svobody občanů, ponižují lidskou důstojnost a způsobují újmu národní ekonomice. Ústava chrání před zneužíváním výslovně děti, mladé, matky, rodiny a chudé. Všichni občané mají právo na práci, ve které nesmí být diskriminováni na základě pohlaví a dalších znaků odlišnosti.¹⁵⁶

Řecko je unitární stát, ve kterém je správní administrace organizována formou decentralizovaných správních jednotek. Decentralizace správy regionů je dvouúrovňová. Do první úrovně samosprávy spadají lokální a municipální správní jednotky a do druhé prefekturní správní jednotky. Zastupitelé jsou voleni do obou úřadů každé čtyři roky v tajných a všeobecných volbách. Parlament kontroluje legálnost aktů decentralizovaných správních jednotek. Řecko má též ombudsmana sloužícího jako zprostředkovatel mezi občany a úřady. Občané mohou dát najevo svůj nesouhlas peticemi nebo stávkou legálně zorganizovanou odborovými hnutími.¹⁵⁷

---

¹⁵⁴ Fatouros A. A., "International Law in the New Greek Constitution," *The American Journal of International Law*, vol. 70, no. 3 (July 1976): s. 492-506.

¹⁵⁵ Syntagma tis Elladas 1975 (Anatheorimeno 2008), Tmima B', Meros 1, Arthro 3.

¹⁵⁶ Syntagma tis Elladas 1975 (Anatheorimeno 2008), Tmima B', Meros 2, Arthro 22.

¹⁵⁷ Syntagma tis Elladas 1975 (Anatheorimeno 2008), Tmima B', Meros 2, Arthro 23.

V Řecku jsou tři kategorie soudů skládající se z civilního soudnictví, trestního soudnictví a administrativního soudnictví. Nejvyšším civilním a trestním soudem je *Areios Pagos*. Nejvyšším administrativním soudem je Státní rada, která je založená podle francouzského modelu *Conseil d'Etat*. Existuje ještě soud pro zvláštní případy. Nejvyšší zvláštní soud se zabývá spory na národní a mezinárodní úrovni jako jsou třeba výsledky voleb, referenda nebo multilaterální smlouvy.¹⁵⁸

Zákonodárná moc vychází z parlamentu. Zákony podepisuje prezident republiky disponující jak zákonodárnou, tak částečně i výkonnou mocí. Určité mocenské pravomoci mu byly však odňaty ujednáním z roku 1986. Důvodem bylo zabránit kolizi moci s premiérem, který je na rozdíl od prezidenta volen přímo skrze parlamentní volby. Prezident zasahuje do dění skrze prezidentské dekrety (*Proedriko Diatagma*). Před jejich vydáním je posuzována jejich legitimita ústavním soudem (*Symvoulio tis Epikratias*). V případě potřeby způsobené nepředvídatelnými událostmi, může parlament propůjčit legislativní moc prezidentu, aniž by vydávání dekretů musela procházet kontrolním martyriem. Po maximální době 40 dní však musí být dekrety schváleny parlamentem. I když jsou jednotlivé moci odděleny, legislativa v Řecku obecně převažuje nad exekutivou. Soudní moc je nejvíce nezávislá.¹⁵⁹

Řecko participuje aktivně na procesu evropské integrace. Již v roce 1960 podepsalo asociační dohody s Evropským společenstvím (ES) nahrazeném od roku 1993 Evropskou unií (EU). Členskou zemí se Řecko stalo roku 1981. Evropské právo má na řecký právní systém značný dopad. Podle článku 28 ústavy je možné začlenit unijní právo do řeckého právního rámce, pokud je daná situace v souladu s řeckým národním zájmem a opatření nejsou v rozporu s lidskými právy a demokratickými základy země. Podle stejného článku je mezinárodní právo, které Řecko uznává, součástí právního řádu země a je nadřazeno domácímu právu, ale podřízeno řecké ústavě.¹⁶⁰ Do roku 2010 nebyla zaznamenána žádná kolize ústavního a mezinárodního práva.¹⁶¹

4.2 Mezinárodní závazky Řecka na poli imigrace

Vyjma EU je Řecko členem tří dalších hlavních mezinárodních organizací majících vliv na řecké zákonodárství týkající se imigrantů. Jedná se o Organizaci spojených národů

---

¹⁵⁸ Ioannis Tassopoulos, "The legal system," IN: Metaxas D., *About Greece*, A. Andreou S. A., Athens:2007, s. 127-134.

¹⁵⁹ Fatouros A. A., "International Law in the New Greek Constitution," *The American Journal of International Law*, vol. 70, no. 3 (July 1976): s. 492-506.

¹⁶⁰ Syntagma tis Elladas 1975 (Anatheorimeno 2008), Tmima A', Meros 3, Arthro 28, Par. 1 a 2.

¹⁶¹ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 27.

(OSN), její součástí Mezinárodní organizace práce a Radu Evropy. Řecko podepsalo všechny zásadní mezinárodní a evropské regionální dokumenty týkající se bezpečnosti, jakož i základních lidských práv a svobod cizinců.¹⁶²

Pod OSN podepsalo Řecko Ženevskou úmluvu o právním postavení uprchlíků z roku 1951, Úmluvu o právním postavení osob bez státní příslušnosti z roku 1954 a Úmluvu o odstranění všech forem rasové diskriminace z roku 1965.¹⁶³ O rok později bylo jedním ze signatářů Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech.¹⁶⁴ Dále byla roku 1984 podepsána a přijata Úmluva o zákazu mučení a jiného nelidského a ponižujícího zacházení a trestání.¹⁶⁵ V listopadu 1989 byla na půdě OSN podepsána Úmluva o právech dítěte.¹⁶⁶ Řecko se naopak spolu s ostatními státy EU nepřipojilo k schválené Rezoluci 45/158 z 18. prosince 1990 Úmluva o ochraně práv všech migrujících pracovníků a členů jejich rodin, přestože v počátcích jednání vystupovaly Athény jako aktivní účastník. Dokument byl kritizován mezinárodní veřejností zejména kvůli omezování národní suverenity.¹⁶⁷ Řecko se dále nepodílelo na Úmluvě o omezení případů bezdomovectví z roku 1961.

Na půdě Mezinárodní organizace práce fungující pod záštitou OSN byly uzavřeny další legislativní akty mající dopad i na cizí státní příslušníky žijící v Řecku. Jedná se o Úmluvu o rovném zacházení (odškodnění úrazů) z roku 1925 pro domácí i zahraniční dělníky, jež byla přijata roku 1935.¹⁶⁸ Dále byla přijata Úmluva o službách zaměstnanosti z roku 1948, a Úmluva o diskriminaci (zaměstnání a povolání) z roku 1958.¹⁶⁹ Řecko též schválilo New Yorský protokol z roku 1967 rozšiřující platnost výše zmíněné Ženevské úmluvy z roku 1951.¹⁷⁰ Naopak nebyly uzavřeny revidované úmluvy o zaměstnanosti migrantů z roku 1949, úmluva o rovnosti kontraktů domácího obyvatelstva a cizinců u sociálního pojištění z roku 1962, úmluva zabývající se

---

¹⁶² Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 26.

¹⁶³ 660 United Nations Treaty Series U.N.T.S. 195, ratifikováno jako Nomothetiko Diatagma 494/1970, FEK 77A/1974; 189 U.N.T.S. 137, ratifikováno jako Nomothetiko diatagma 3989/1959, FEK 201A/1959; 360 U.N.T.S. 117, ratifikováno jako Nomos (N.) 139/1975, FEK 176A/1975.

¹⁶⁴ 993 U.N.T.S. 3, ratifikováno jako N. 1532/1985, FEK 25A/1985.

¹⁶⁵ 1465 U.N.T.S. 85, ratifikováno jako N. 1782/1988, FEK 116A/1988.

¹⁶⁶ 1577 U.N.T.S. 3, ratifikováno jako N. 2101/1992, FEK 192A/1992.

¹⁶⁷ Babická Karolína, "Úmluva o ochraně práv migrujících pracovníků a členů jejich rodin," *Migrace online*, 21. 1. 2009, <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2143534>, staženo online 22. 8. 2012.

¹⁶⁸ Konvence C019, ratifikováno jako Nomothetiko Diatagma z 30. října 1935, FEK 508A/1935.

¹⁶⁹ Konvence C88 a C111, ratifikováno jako N. 1424/1984, FEK 29A/1984.

¹⁷⁰ Ratifikováno jako N. 389/1968, FEK 125A/1968.

nedůstojnými podmínkami a rovností příležitostí pro imigranty z roku 1975 a úmluva o soukromých agenturách práce z roku 1997.¹⁷¹

Roku 1950 v rámci Rady Evropy Řecko podepsalo Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod a většinu jejích protokolů rozšiřující původní znění úmluvy.¹⁷² Roku 1955 šlo o úmluvu o zřízení (*European Convention on Establishment*), dohodu o regulaci pohybu osob mezi členskými státy Rady Evropy z roku 1957 (*the European Agreement on Regulations governing the Movement of Persons between the Member States of the Council of Europe*), Evropskou sociální chartu z roku 1961, ale nikoliv její revidovanou podobu z roku 1996.¹⁷³ Řecko se nepodílelo na následujících konvencích: Evropská úmluva o zrušení vízové povinnosti pro uprchlíky z roku 1959, Evropská úmluva o sociálním zabezpečení z roku 1972, Evropská úmluva o právním postavení migrujících pracovníků z roku 1977, Evropská dohoda o přechodu odpovědnosti za uprchlíky z roku 1980, Evropská úmluva o účasti cizinců na veřejném životě na místní úrovni z roku 1992 a Evropská úmluva o státním občanství z roku 1997.¹⁷⁴

4.3 Evropské právní a politické struktury se zaměřením na přistěhovalectví

Evropa začala vytvářet společnou migrační politiku v době Evropských společenství (ES). K prvním významnějším zásahům do právních systémů členských států došlo uzavřením smlouvy TREVI roku 1975 po mnichovském olympijském atentátu za účelem potírání terorismu. Postupem času se význam imigrace do ES zvětšoval. O deset let později byla uzavřena Schengenská smlouva o postupném rušení vnitřních hranic ES a byla vytvořena společná ochranná opatření. Maastrichtská smlouva z roku 1992 znamenala výraznou akceleraci evropské integrace a vytvořila první samostatnou imigrační a azylovou politiku. Stala se součástí třetího pilíře EU, Spravedlnost a vnitřní věci (JHA), který byl o deset let později přejmenován na Policejní a soudní spolupráci v trestních věcech.¹⁷⁵

Během devadesátých let byl zaveden Schengenský informační systém (SIS) a v červnu 2004 Vizový informační systém spolu s elektronickou identifikační databází. Po teroristických útocích 11. září 2001 v New Yorku a v březnu 2004 v Madridu začal růst

---

¹⁷¹ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Kluwer Law International, Aspen: 2011, s. 27.

¹⁷² 213 (U.N.T.S.) 222, ratifikováno jako Nomothetiko Diatagma 53/1974, FEK 256A/1974.

¹⁷³ European Treaty Series (E.T.S.), No. 019, ratifikováno v březnu 1965; E.T.S. No. 025, ratifikováno jako N. 4077/1960, FEK 106A/1960 a E.T.S. No. 035, ratifikováno jako N. 1426/1984, FEK 32A/1984.

¹⁷⁴ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Kluwer Law International, Aspen: 2011, s. 27.

¹⁷⁵ Bunyan Tony, Ed., *From Trevi to Maastricht*, London, Statewatch: 1997, s. 9-138.

význam repatriační politiky a Evropského policejního úřadu, tzv. Europolu. K počátku roku 2013 tvořilo Schengenský bezcelní prostor 24 států.¹⁷⁶

S počátkem platnosti Lisabonské smlouvy v prosinci 2009 piliřový systém zanikl. Imigrační politika se stala samostatnou částí vytvářenou Evropskou radou. I přes postupné přenášení kompetencí na evropskou úroveň si národní státy ponechaly rozhodující pravomoci v otázkách udělování azylu a ovlivňování legálních migračních toků. Dnes EU rozlišuje dva typy přistěhovalců. První kategorii tvoří cizinci se státní příslušností jiného členského státu EU, Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska, kteří se řídí unijním právem o volném pohybu v rámci EU. Druhou kategorii tvoří občané třetích zemí, kteří podléhají zcela legislativě jednotlivých členských zemí.¹⁷⁷ Cizinecký příslušník třetí země je občan s jinou státní příslušností než členského státu EU, Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska. S osobou bez státní příslušnosti se zachází jako se státními příslušníky třetích zemí.¹⁷⁸

Právo Evropské unie bylo vytvořeno jako nezávislé právo postavené nad právní systémy členských zemí za účelem evropského sjednocování. Vychází z tradičního kontinentálního práva. Rozděluje se na primární, sekundární a subsidiární. V prosinci 2009 vstoupila v platnost nová Smlouva o fungování Evropské unie známá jako Lisabonská smlouva.¹⁷⁹

Lisabonská smlouva byla první v historii EU, která vyzvala členské státy k rozvoji společné politiky v oblasti přistěhovalectví a ochraně vnějších hranic založené na spravedlnosti vůči státním příslušníkům třetích zemí.¹⁸⁰ Článek 63 zavazuje členské země k vyvíjení společné politiky týkající se azylu, jeho kritérií, mechanismů a ochrany osob třetích zemí. Tato politika musí být zejména v souladu s Ženevskou úmluvou o právním postavení uprchlíků z 28. července 1951 a New Yorkským protokolem týkajícím se právního postavení uprchlíků z 31. ledna 1967.¹⁸¹

Článek 63a dává Evropskému parlamentu a Evropské radě pravomoci k vytváření podmínek pro vstup a pobyt cizineckým příslušníkům třetích zemí včetně pravidel pro slučování rodin a svobodného pohybu do jiných členských zemí. Obě instituce mají

---

¹⁷⁶ Rozhodnutí Rady EU 2009/371/SVV, 32009D0371, Úřední věstník EU L 121, 15. 5. 2009, S. 0037-0066.

¹⁷⁷ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 8.

¹⁷⁸ Eurofond, 12. 6. 2007, <http://www.eurofond.europa.eu>, staženo 23. 3. 2013.

¹⁷⁹ EUROPA, přehledy právních předpisů,

http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking_process/114530_cs.htm, staženo 23. 3. 2013.

¹⁸⁰ Lisabonská smlouva, Úřední věstník EU C306/42, 17. 12. 2007, Článek 2, článek 61, odstavec 2.

¹⁸¹ Lisabonská smlouva, Úřední věstník EU C306/42, 17. 12. 2007, Článek 2, článek 63.

taktéž usměrňovat migrační toky přistěhovalců, zabývat se ochranou proti obchodu s lidmi, nedovoleným přistěhovalectvím a vyhošťováním osob (čl. 2, čl. 63, odst. 2c). Legislativním nástrojem této politiky by měly být dohody o zpětném přebírání státních příslušníků cizích zemí. Evropský parlament a Evropská rada by měly přijímat legislativní opatření vedoucí k podpoře integrace legálně pobývajících státních příslušníků třetích zemí. Členské státy mají právo si nezávisle stanovit objem vstupů osob třetích zemí, které jsou realizovány za účelem hledat si tam pracovní příležitosti.¹⁸²

Z hlediska preference imigrace cizinců třetích zemí do EU lze její členy rozdělit na země primárně tranzitní (zejména oblast jižní Evropy) a země primárně cílové (západní a severní Evropa). Řecko patří k nejexponovanějším tranzitním zemím. Podle článku 63b Lisabonské smlouvy má být politika EU prováděna na zásadách solidarity a spravedlivého rozdělení odpovědnosti mezi členskými státy, a to i na finanční úrovni.¹⁸³

Mechanismy evropské přistěhovalecké politiky

Již roku 1999 se EU zavázala k vytvoření společného evropského azylového systému. Dne 1. září 1997 vstoupila v platnost Úmluva o určení státu příslušného pro posuzování žádosti o azyl podané v některém z členských států Evropských společenství (tzv. Dublinská úmluva), jejímiž pravidly se řídily také Norsko a Island. Amsterodamská smlouva (Smlouva o založení Evropského společenství) z roku 2001 přenesla společnou azylovou, vízovou a přistěhovaleckou politiku do prvního pilíře Evropských společenství. Zakotvila též závazek členských zemí EU do pěti let přijmout komunitární právní předpisy. Na tomto základě vešlo v platnost 17. března 2003 nařízení ES 343/2003 známé pod názvem Dublin II nahrazující původní Dublinskou úmluvu. Toto nařízení určilo podmínky a postupy, za jakých se uděluje azyl žadatelům třetích zemí. Vztahuje se na členské země EU, Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko. Nařízení omezilo možnost zneužívání azylového řízení a zavedlo meritorní posouzení žádosti o azyl pouze jedním členským státem (tzv. *one-chance-only princip*). Žadatelům třetích zemí zabránilo v možnosti žádat o azyl ve více zemích EU najednou (tzv. *asylum shopping*) a členským zemím znemožnilo přesouvání příslušnosti k meritornímu posouzení na jiný stát (tzv. *refugee in orbit*).¹⁸⁴

Kategorie určující, která země se musí imigrantem zabývat, jsou rozděleny na rodinné vazby, vydané vízum či povolení k pobytu, neoprávněný vstup a pobyt, bezvízový styk

¹⁸² Lisabonská smlouva, Úřední věstník EU C306/42, 17. 12. 2007, Článek 2, článek 63A.

¹⁸³ Lisabonská smlouva, Úřední věstník EU C306/42, 17. 12. 2007, Článek 2, článek 63B.

a první podanou žádost o azyl. Především třetí kritérium - neoprávněný vstup a pobyt v členském státě - způsobuje Řecku značné problémy. Přesouvá totiž zodpovědnost na ten členský stát, na jehož území žadatel překročil ilegálně státní hranice členské země EU poprvé. Řecko tvoří nejen vnější hranici EU, ale také bezvízového a bezcelního Schengenského prostoru. Proto cesta velké části ilegálních imigrantů do EU vede skrze Řecko a tam často také nedobrovolně končí. Řecko se může zodpovědnosti za ilegální imigranty legálně zříci pouze tehdy, pokud ilegální imigrant žil v jiné zemi EU, Norsku, Islandu, Lichtenštejnsku či Švýcarsku alespoň pět měsíců. Příslušnost členského státu pro posuzování azylu podle tohoto kritéria je validní 12 měsíců ode dne, kdy byla překonána státní hranice.¹⁸⁵

Na základě sdělení Evropské komise KOM/2008/0359 se zformovala v červnu 2008 Společná přistěhovalecká politika pro Evropu. Jejím hlavním cílem je zajistit udržitelnou míru legální imigrace a socioekonomický rozvoj v EU. Na druhé straně brojí proti ilegální imigraci a obchodu s lidmi. Je zformulována na základě třech hlavních směrů, kterými jsou prosperita, solidarita a bezpečnost. Každoroční zpráva Komise o situaci ohledně přistěhovalectví hodnotí naplňování těchto hlavních cílů a na vnitrostátní úrovni předkládá doporučení jednotlivým státům.¹⁸⁶

Cílem socioekonomického rozvoje je prosperita a přínos legálního přistěhovalectví pro EU, která stanovuje pravidla pro vstup a pobyt na svém území a poskytuje informace a asistenční podporu všem zúčastněným stranám. Toto úsilí by mělo vyústit ve vytvoření celoevropské vízové politiky. Poptávka by měla být v souladu s potřebami evropského trhu práce, kterou by se měla utvářet skrze krátkodobá, střednědobá a dlouhodobá (až do roku 2020) vyhodnocení situace. Rozvíjet se má také uznávání zahraničních kvalifikací a odborné přípravy v zemích původu. Zvláštní důraz by měl být kladen na vytváření alternativních legálních pracovních pozic pro ženy z třetích zemí, aby byly uchráněny před možným zneužíváním. Prosperitu EU má zvyšovat také úspěšná integrace občanů třetích zemí, která má fungovat jako dvousměrný proces. Na jednu stranu jde o dodržování základních zásad integrace, na druhou stranu je nutné rozvíjení sociální soudržnosti a rozmanitosti v hostitelských společnostech.¹⁸⁷

---

¹⁸⁴ Ministerstvo vnitra České republiky, Dublinský systém, <http://www.mvcr.cz/clanek/dublinsky-system.aspx>, staženo 24. 3. 2013.

¹⁸⁵ Dublin II, Nařízení Rady (ES) 343/2003, Úředník věstník EU L50 ze dne 25. 2. 2003.

¹⁸⁶ Sdělení KOM/2008/0359, 52008DC0359, 17. 6. 2008.

¹⁸⁷ „Společná přistěhovalecká politika pro Evropu“, poslední aktualizace 16. 5. 2011, http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_migration/jl0001_cs.htm, staženo 10. 5. 2013.

Solidarita je v rámci společné přistěhovalecké politiky druhým hlavním směrem, který je založený na koordinaci, transparentnosti, důvěře a spolupráci mezi členskými státy EU a třetími zeměmi. Cílem tohoto bodu je vylepšit komunikaci a fungování mechanismů v řízení přistěhovalectví. Jako báze slouží Rámcový program týkající se solidarity a řízení migračních toků pro období 2007-2013, který vznikl stanoviskem 2006/C151/10 za účelem posílení dozoru vnějších hranic EU, azylové politiky, integrace osob třetích zemí pobývajících v EU a boje proti ilegální imigraci.¹⁸⁸ Pro období 2007 až 2013 bylo alokováno celkem 5,866 miliard eur. Z toho 1,82 miliardy eur bylo vyčleněno do Fondu pro vnější hranice (EBF) zajišťujícímu infrastrukturu vnějších hranic. Ten má pomoci těm členům EU a Schengenského prostoru, kteří se zároveň nacházejí na vnější hranici EU.¹⁸⁹

Financuje se z něj také Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států EU. Ta byla zřízena nařízením Rady (ES) č. 2007/2004 a je všeobecně známá pod názvem FRONTEX. Operuje od roku 2005 a může vysílat pohraniční jednotky rychlé akce. Pro agenturu FRONTEX bylo na období 2007 až 2013 vyčleněno 285,1 milionu eur.¹⁹⁰ V uvedeném období bylo dále použito 630 milionů eur na zřízení a fungování Evropského návratového fond (RF) umožňujícího hrazený dobrovolný návrat cizinců třetích zemí do zemí jejich původu, 825 milionů eur na Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí (EIF), 700 milionů na Evropský fond pro uprchlíky (ERF), 900 milionů eur na Evropskou agenturu pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v oblasti svobody, bezpečnosti a práva operující od roku 2011 v estonském Talinnu a 62,3 milionu eur na zřízení Evropského migračního institutu (*European Migration Observatory*).¹⁹¹ Za účelem výzkumu v oblasti migrace a zprostředkování věrohodných informací byla zřízena iniciativa Evropská migrační síť (EMN).¹⁹²

Dalším bodem solidarity v rámci Společné přistěhovalecké politiky pro Evropu je partnerství členských zemí se třetími zeměmi ve všech aspektech majících dopad na

---

¹⁸⁸ Stanovisko Výboru regionů ke sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu o zřízení rámcového programu týkajícího se solidarity a řízení migračních toků pro období 2007 – 2013, Úřední věstník EU 2006/C 115/00, 16. 5. 2006, s. 0047-0052.

¹⁸⁹ European Commission Home Affairs, External Borders Fund, ec.europa.eu, staženo 24. 3. 2013.

¹⁹⁰ Nařízení Rady (ES) č. 2007/2004 ze dne 26. října 2004 o zřízení Evropské agentury pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie, Úřední věstník EU L349, 25. 11. 2004.

¹⁹¹ Summaries of EU Legislation, Framework programme on solidarity and management of migration flows for the period 2007-2013, portal europa.eu, staženo 25. 3. 2013.

¹⁹² European Commission Home Affairs, European Migration Network, Europa.eu staženo 25. 3. 2013.

imigraci do EU. Usnadnění pohybu občanů třetích zemí řeší od května 2007 Cirkulační migrace a partnerství pro mobility na základě Sdělení KOM/2007/0248.¹⁹³ Dalším nástrojem solidarity je od října 2008 posílení globálního přístupu k migraci akcentující lepší vzájemnou koordinaci členů EU a jejich soudržnost s využitím synergie.¹⁹⁴

Posledním velkým bodem Společné přistěhovalecké politiky pro Evropu je bezpečnost. Ta sestává z účinného boje proti ilegálnímu přistěhovalectví. Nařízením Rady ES 1683/1995 byl zaveden jednotný vzor víz, který byl upraven pozměňovacími akty z roku 2002 a 2008.¹⁹⁵ V rámci bezpečnosti byla ustavena správa hranic Schengenského prostoru skládající se nejen agentury FRONTEX, ale také z nově vzniklého Evropského systému kontroly hranic (EUROSUR) s cílem omezit ve třech etapách počet osob třetích zemí zdržující se nelegálně v členských státech EU. V první etapě bylo nutné propojit a zjednodušit stávající systémy a mechanismy ostrahy na úrovni členských států. Druhá etapa zdokonalila výkon nástrojů ostrahy na úrovni EU. Třetí etapa má vytvořit společné prostředí pro monitorování a sdílení informací pro námořní oblast EU.¹⁹⁶

Důležitou roli hraje též účinná návratová politika, která by měla zabránit rozsáhlému legalizování nezákonných migrantů národními státy. Evropská rada schválila roku 2005 dokument Globální přístup k migraci: Prioritní opatření zaměřená na Afriku a Středomoří pojednávající o partnerství se třetími zeměmi. Uplatňuje se zejména na země východní a jihovýchodní Evropy. Jeho cílem je dále prohloubit dialogu a spolupráce s africkými a sousedními zeměmi v celé oblasti Středomoří včetně jejího financování a provádění společné imigrační politiky.¹⁹⁷

Návratová politika byla spuštěna směrnicí 2008/115/ES o společných normách a postupech v členských státech při návratech neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí z roku 2008 známá jako tzv. *Return Directive*.¹⁹⁸ Ta stanovuje, že odmítnutý imigrant má na dobrovolný odchod lhůtu třicet dnů od úředního zamítnutí. Imigrant může být zadržen na půl roku s možností prodloužení o dalších dvanáct měsíců, hrozí-li jeho útěk nebo skrývání. Členské země mohou zabránit vstupu již jednou odmítnutým imigrantům po maximální dobu pěti let. Toto opatření se však vztahuje pouze na ty, kteří neodešli sami během třicetidenní dobrovolné lhůty.

---

¹⁹³ Sdělení KOM/2007/0248, 52007DC0248, 16. 5. 2007,

¹⁹⁴ Sdělení KOM/2008/0611 v konečném znění, 52008DC0611, 8. 10. 2008.

¹⁹⁵ Nařízení ES/1683/95, Úř. Věst. ES L 164, 14. 7. 1995 a Nařízení ES/856/2008, Úř. Věst. ES L 235, 2. 9. 2008.

¹⁹⁶ Sdělení KOM/2008/0068 v konečném znění, Prozkoumání vytvoření Evropského systému kontroly hranic (EUROSUR), 13. 02. 2008.

¹⁹⁷ Závěry předsednictví Evropské rady v Bruselu, 15. a 16. 12. 2005, naseevropa.cz, staženo 30. 3. 2013.

Zadržovací doba vyhoštěných osob třetích zemí se mezi členy EU doposud liší, což je všeobecně kritizováno stejně jako její zbytečná délka.¹⁹⁹

Návratová politika je prováděna skrze readmisní dohody se třetími zeměmi. Readmisní dohody byly uzavřeny a vešly v platnost s Hong Kongem (2004), Macaeem (2004), Srí Lankou (2005), Albánií (2006), Ruskem (2007), Bosnou a Hercegovinou (2008), Černou Horou (2008), Makedonií /FYROM (2008), Moldavskem (2008), Srbskem (2008), Ukrajinou (2008), Pákistánem (2010) a Gruzii (2011). V současné době pokračují jednání o dalších smlouvách s Alžírskem, Marokem, Kapverdami, Čínou a Tureckem.²⁰⁰ Od roku 2009 se začaly též iniciovat restriktivní dohody se zeměmi Latinské Ameriky a Karibiku.²⁰¹

Společná přistěhovalecká politika pro Evropu je naplňována skrze Evropský pakt o přistěhovalectví a azylu ze září 2008.²⁰² Obsah paktu je totožný s výše uvedenou přistěhovaleckou politikou EU. Pro období 2005 až 2010 se řídil pokyny Haagského programu. Mezi doposud nezmiňené body patří navíc zřízení Agentury Evropské unie pro základní práva (FRA) v roce 2007 a protiteroristická opatření.²⁰³ Na Haagský program začal od roku 2010 do roku 2014 navazovat Stockholmský akční program. Ten prohlubuje výše zmíněné priority EU na bázi spravedlnosti, solidarity a bezpečnosti. Nadto však vyzývá k větší dynamice v přistěhovalecké politice a zejména k ochraně proti xenofobii a vykořisťování imigrantů.²⁰⁴

Nařízením EU 439/2010 začal operovat Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO) mající za úkol usnadnit členským zemím vzájemnou spolupráci v otázce azylu formou shromažďování potřebných informací, zajistit administrativní zázemí v zemích EU a vytvářet analýzy přílivů příslušníků třetích zemí.²⁰⁵ EASO koordinuje azylovou

---

¹⁹⁸ Směrnice EP a Rady 2008/115/ES, 32008L0115, Úřední věstník EU L 348/98, 24. 12. 2008.

¹⁹⁹ Kanellopoulos K., Gregou M., Petralias A., *Reports 59: Size Profile and Labour Market Analysis of Immigration*, Athens, Centre of Planning and Economic Research: 2009, s. 30.

²⁰⁰ Abstrakt z legislativy EU, *Dohody o zpětném přebírání osob*, portál Evropa, staženo online 15. srpna 2012

http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_migration/114562_en.htm.

²⁰¹ Přípravné fáze iniciuje tzv. *Launch of the EU-LAC Structured Dialogue on Migration*, Dokument EU 11577/09.

²⁰² Evropský pakt o přistěhovalectví a azylu, 13440/08 ASIM 72, Brusel, 24. 9. 2008.

²⁰³ Nařízení Rady ES/168/2007, 32007E0168, Úřední věstník EU L 053, 22. 2. 2007, s. 0001-0014.

²⁰⁴ Stockholmský program, KOM/2010/171, 52010XG0504(01), Úřední věstník EU C 115, 4. 5. 2010, s. 1-38.

²⁰⁵ Abstrakt z legislativy EU, *Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu*, portál Evropa, staženo online 15. srpna 2012

http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_migration/jl0022_cs.htm.

spolupráci a asistenci mezi členy EU, kteří jsou vystaveni velkému azylovému tlaku.²⁰⁶ Sehrává také klíčovou roli při přípravě Společného azylového systému (CEAS), který je budován již od roku 2007 a vychází ze Zelené knihy schválené v Bruselu dne 6. června 2007.²⁰⁷ Stanovuje minimální společná kritéria pro udělování azylů, která by se měla postupně navyšovat. Projekt byl dlouho brzděn problémy právního charakteru. Podle kyperské ministryně vnitra Eleni Mavrou byl CEAS v prosinci 2012 již téměř hotový.²⁰⁸

4.4 Legislativa helénské republiky týkající se imigrace

Řecké zákonodárství se v otázkách imigrace, azylu a uprchlictví nachází ve stádiu dynamického vývoje. Nové zákony měnící předchozí realitu jsou přijímány v rychlém sledu. V některých ohledech byly předchozí skutečnosti potvrzeny, jindy pozměněny a někdy došlo ke zcela jinému pojetí imigrační politiky. Časté hektické změny v legislativě vedly k nedorozumění mezi cizinci a úřady. I přesto tyto nedostatky byl od počátku devadesátých let v pojetí celé problematiky učiněn značný pokrok.

Řecké zákonodárství splňuje všechna standardní mezinárodní kritéria a není v rozporu se základními principy lidských práv a svobod. V určitých ohledech je dokonce přístupnější a liberálnější než jiné země jižní Evropy. Chce-li migrant třetí země legálně žít na území Řecka, musí nejprve získat vstupní víza podle účelu svého pobytu. Ta mohou být krátkodobá turistická (na 90 dní), pracovní nebo pro vědecké účely. Krátkodobá turistická víza vylučují osoby třetích zemí ze statusu imigrantů. Držitelé ostatních víz potřebují také povolení k pobytu, které se liší podle typu žadatele. Zpravidla jimi bývají zaměstnanci, osoby samostatně výdělečně činné, vysoce kvalifikovaní pracovníci, sezónní dělníci, ostatní pracovníci, investoři, studenti, vědci, rezidenti a žadatelé o možnost sloučení rodin.²⁰⁹ Imigranti z třetích zemí jsou povinni zaregistrovat si daňové identifikační číslo (*Arithmos Forologikou Mitroou*, AFM) a přiznávat své příjmy. Jsou také povinni zaregistrovat se na Úřadě sociálního pojištění (*Idrima Koinonikon Asfaliseon*, IKA). IKA není jediný sociální pojišťovací dům, ale má majoritní podíl v řecké společnosti. Po reformě z roku 2008 byl zredukován počet těchto pojišťoven na zlomek předchozího množství. Ke srovnání podmínek pojištění mezi jednotlivými institucemi došlo až s další reformou z roku 2010. Sociální a zdravotní

---

²⁰⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady EU č. 439/2010, Úřední věstník EU L 132, 29. 5. 2010.

²⁰⁷ Komise EU, COM 2007/301 Zelená kniha o budoucím společném evropském azylovém systému, 6. 6. 2007.

²⁰⁸ European Policy Centre Reports, The Common European Asylum System: mission accomplished?, 7. 12. 2012.

²⁰⁹ EU Immigration Portal, Greece, staženo 21. 4. 2013.

pojištění se platí formou kolků (*Ensima*) zaevidovaných v osobních zdravotních průkazech (*Bibliario Ygeias*). Imigrant má nárok jak na zdravotní péči, tak na starobní důchod.²¹⁰ Většina imigrantů třetích zemí však byla alespoň načas v ilegálním stavu a nedodržovala výše uvedené podmínky. Není proto překvapivé, že řecký imigrační systém nesplnil svá očekávání.²¹¹

4.4.1 Vývoj do roku 2001

Vůbec první řecký zákon zabývající se residenty cizí státní příslušnosti byl přijat roku 1929 jako zákon 4310/1929 o ustavení a pohybu cizinců v Řecku, policejních kontrolách, pasportů, deportací a odsunutí. Tento zákon vznikl v souvislosti s výměnou obyvatel mezi Řeckem a Tureckem.²¹² Jeho předlohami byly britský cizinecký zákon z roku 1919 a francouzské prezidentské dekrety z roku 1917.²¹³ Zákon byl mnohokrát revidován, nicméně platil dále až do počátku devadesátých let. Změna stavu v podobě náhlého a prudce se navyšujícího přílivu ilegálních imigrantů během několika málo let vedla řeckou vládu v roce 1991 k vytvoření zákona 1975/1991 o Vstupu a výstupu, pobytu, práci, vyhoštění cizinců, postupu pro uznávání uprchlíků a jiná ustanovení, jímž byl nahrazen již zcela nevyhovující zákon 4310/1929.²¹⁴

Zákon 1975/1991 byl v platnosti od června 1992 do roku 2001. Byl však přijat ve spěchu, což snížilo jeho funkčnost a za což byl notně kritizován. Opomíjel zejména komplexitu migračního problému a nebyl flexibilní. Zákon kladl důraz na postihy spojené obzvláště s kontrolou migrantů, jejich deportací a na rozšířenou kontrolu státních hranic, kdy za tímto účelem vznikly speciální policejní oddíly. V srpnu 1994 bylo zřízeno 13 zvláštních mobilních policejních jednotek a státní hranice byla rozdělena na dvě zóny. První zóna sloužila obecně k odbavení a druhá se skládala z policejní hraniční zóny, kde operovaly za silničními zátarasy mobilní jednotky. V prosinci 1995 padlo rozhodnutí o vystavění inteligentního elektronického hraničního dozoru na hranicích s Albánií. V lednu 1997 oznámilo ministerstvo veřejného pořádku přípravu nového zákona, který zvýšil počet speciálních jednotek zodpovědných za

---

²¹⁰ Greek Pension System Fiche, European Commission Economic Policy Committee: Ageing Working Group -Ageing Projections Exercise 2012, National Actuarial Authority.

²¹¹ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 16.

²¹² N. 4310/1929, FEK 287A/1929.

²¹³ Emmanoulidi Elpianna, *Greek Immigration and Asylum Policy: Analysis of the Greek institutional framework since the beginning of the 20th century*, KEPE, Athens: 2003, s. 22.

²¹⁴ N. 1975/1991, FEK 184A/1991.

ochranu státních hranic před vstupem ilegálních imigrantů. Tato snaha však vyzněla naprázdno.²¹⁵

V zákoně totiž chyběla všeobecná koncepce, jak k imigraci přistupovat ve střednědobém a dlouhodobém výhledu, protože byl zahlcen přílišnou účastí veřejných složek, jako byla ministerstva, policie, úřad práce (*Organismos Apascholiseos Ergatikou Dynamikou* OAED) a příslušná oddělení na regionálních úřadech. Fungování bylo ve výsledku chaotické, neefektivní, fragmentované s nejasně vymezenými rozhodovacími pravomocemi a selhával také nedostatečně vyškolený personál.²¹⁶

Policie mohla bez řádné procedury vyhostit téměř jakéhokoliv ilegálního migranta, protože kvalifikační požadavky k pobytu v Řecku byly velmi náročné. Pracovní povolení a přechodné bydliště po dobu platné pracovní smlouvy v Řecku mohli získat všichni ilegální imigranti na žádost zaměstnavatele, pokud nebyli na danou pracovní pozici k dispozici Řekové nebo ostatní občané EU. Po dobu tří měsíců mohl imigrant pracovat bez povolení, které po uplynuté době vystavilo ministerstvo veřejného pořádku dočasně na tři měsíce. Na základě povolení k pobytu mohli žadatelé získat i pracovní povolení, pokud pracovali v pro stát žádoucím sektoru. Na neschválené pracovní pozice se vydávala povolení pouze před příjezdem imigranta do země. Podle studie Centra pro plánování a ekonomický výzkum se povolení musela po dobu pěti let každoročně obnovovat. Jiný zdroj uvádí, že se jednalo pouze o čtyři roky.²¹⁷ Po uplynutí této lhůty bylo nutné povolení obnovovat již pouze jednou za dva roky. Cizinci žijící v Řecku legálně alespoň 15 let a přispívající alespoň 10 let správě sociálního zabezpečení mohli být považováni za naturalizované. Vyřízení naturalizace však bylo byrokraticky nekonečnou procedurou.²¹⁸

Dalšími právními akty, které výrazně zasáhly do dění, byly prezidentské dekrety 358 a 359/1997. Jejich cílem bylo udělit amnestii dosud nezdokumentovaným imigrantům a získat kontrolu nad jejich dalším přílivem. V platnost vstoupily roku 1998 a vyvolaly

---

²¹⁵ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 16-17.

²¹⁶ Kokkali Ifigeneia, *Immigration to Greece: An Overview of Immigration Policies, Legislation and Sporadic Attempts at Social Inclusion of Immigrants, Europe Beyond The States: The role of Southern European sub-states in immigration and other public policies, Symposium organised by the Catalan Center and the European and Mediterranean Center at New York University*, New York, 27. - 28. 1. 2011.

²¹⁷ Kokkali, Ifigeneia, "Spatial proximity and social distance: Albanian migrants' invisible exclusions. Evidence from Greece", paper presented at the World Bank International Conference on Poverty and Social Inclusion in the Western Balkans, Brussels, Belgium, 14. - 15. 12. 2010.

²¹⁸ Kanellopoulos K., Gregou M., Petralias A., *Reports 59: Size Profile and Labour Market Analysis of Immigration*, Athens, Centre of Planning and Economic Research: 2009, s. 31.

spíše zmatek, protože fungovaly paralelně vedle zákona 1975/1991.²¹⁹ Tyto akty se staly známé jako první legalizační kolo ilegální imigrace, ke kterému bylo přistoupeno po vzoru Španělska a Itálie se značným zpožděním.²²⁰

Legalizační program se skládal ze dvou fází. V první se udělovala bílá karta umožňující dočasné povolení k pobytu na tři plus jeden měsíc. To bylo uděleno na základě dokladu o zaměstnání. Až pak bylo možné žádat o zelenou kartu umožňující povolení k pobytu na dobu od jednoho do tří let. Pro tu platila podmínka alespoň 40 dnů odpracovaných jako nekvalifikovaný pracovník mezi 1. lednem 1998 a dobou zažádání o zelenou kartu. Dekret vstoupil v platnost roku 1998. Vztahoval se ale jen na žadatele, kteří byli na řeckém území přítomni před 23. listopadem 1997. Do prvního legalizačního kola se přihlásilo 371 641 nezdokumentovaných osob, z nichž podle experta na řecké imigrační právo Konstantinose Magliverase, bylo 210 tisícům uděleno povolení k pobytu a práci. Podle Ifigenie Kokkali bylo legalizováno pouze 40 % žadatelů, což odpovídá zhruba 148 tisícům osob. Limit měl odradit nové ilegální imigranty, ale ve svém poslání selhal.²²¹

4.4.2 Vývoj v letech 2001 až 2005

Významný pokus o změnu přístupu k imigraci se odehrál roku 2001, kdy byl zákon 1975/1991 nahrazen novým zákonem 2910/2001 o Vstupu a pobytu cizinců na řeckém území, nabytí řeckého občanství naturalizací a jiná ustanovení. Poprvé byl definován vztah mezi vstupními vízy, pracovním povolením a povolením k pobytu, které se administrativně oddělily. Systém zelených karet zůstal zachován v platnosti. Podmínil striktními podmínkami obnovování povolení k pobytu skládající se z každoročních obnovovacích procedur, které byly po pěti letech nahrazeny dvouletým povolením pobytu a až poté mohl imigrant získat desetileté a následně trvalé povolení k pobytu.²²²

Zákon 2910/2001 byl značným posunem od restriktivní imigrační politiky směrem ke komplexnější imigrační politice. Vytvářel nejen nový politický přístup k imigraci, ale poskytl také další příležitost k autorizaci nezákonných osob. Jeho vyhlášením bylo zahájeno druhé legalizační kolo, protože počet nezdokumentovaných osob znovu enormně narostl.

---

²¹⁹ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 17.

²²⁰ Cavounidis Jennifer, *Migration in Southern Europe and the Case of Greece*, University of Economics and Business, Athens, Discussion Paper No. 139 (únor 2002).

²²¹ Kokkali, Ifigeneia, "Spatial proximity and social distance: Albanian migrants' invisible exclusions. Evidence from Greece", paper presented at the World Bank International Conference on Poverty and Social Inclusion in the Western Balkans, Brussels, Belgium, 14. - 15. 12. 2010.

Zákon nezohledňoval občany tehdy jen patnáctičlenné EU, kteří se poprvé řídili evropskými právními normami, na něž odkazovaly články 28 až 33 zákona 2910/2001. Jeho součástí se rovněž stala Evropská úmluva o lidských právech. Zákon 2910/2001 se také nevztahoval na uprchlíky, žadatele o azyl a občany s více občanstvími, z nichž alespoň jedno bylo řecké (tzv. homogenní osoby). Uprchlíci byli poprvé odlišeni od ostatních imigrantů. Zohledněno bylo také otevření Schengenského bezcelního prostoru, jehož součástí je i Řecko. Z tohoto důvodu byly postihy pro nezdokumentované osoby tvrdší. Došlo k převedení imigrační politiky z ministerstva veřejného pořádku na ministerstvo vnitra, veřejné správy a decentralizace, což symbolizovalo přesun od restriktivní politiky směrem k více integračnímu přístupu.²²³

Zákon dále zaváděl nově možnost slučování rodin. Po dvou letech řádně prokazaného setrvání v Řecku, si mohly osoby třetích zemí vzít do země chotě či manželku a děti. Podmínkou bylo, že musely zůstat v manželském svazku a musely prokázat dostatečné prostředky pro živobytí. Tato ustanovení byla dále rozvedena v zákonech 3074/2002 a 3202/2003.²²⁴ Novinkou se stal povinný zápis dětí imigrantů třetích zemí do vzdělávacího systému spolu s možností exportovat nárok na vyplácení starobního důchodu v zemi původu cizince. Xenofobní a rasistické chování včetně kupčení a zaměstnávání ilegálních pracovníků se stalo předmětem trestné činnosti. Veřejné úřady neměly nezdokumentovaným osobám poskytovat asistenci s výjimkou případů urgentní zdravotní péče.²²⁵

Zjednodušila se i administrativní procedura spojená s vydáváním pracovního povolení, které bylo nyní vystavováno prefekturami s platností na jeden rok a muselo se v případě zaměstnanců po dobu šesti let obnovovat. Nezávislí pracovníci ho obnovovali pouze každé dva roky. Pracovní povolení se stalo bezpodmínečné pro získání povolení k pobytu, které začaly vydávat lokální úřady. Toto opatření bylo užitečné zejména pro ty migranty, kteří se v Řecku již nacházeli. Povolení k pobytu mohlo být poprvé vystaveno jako trvalé pod podmínkou, že dotyčná osoba žila v Řecku předchozích deset let v kuse. Ne všichni mohli ovšem tuto podmínku splnit nebo dokázat.²²⁶

---

²²² N. 2910/2001, FEK 91A/2001.

²²³ Fakiolas Rossetos, Regularising undocumented immigrants in Greece: procedures and effects, „*Journal of Ethnic and Migration Studies*“, Vol. 29, No. 3 (2003), s. 535-561.

²²⁴ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 19.

²²⁵ Kanellopoulos K., Gregou M., Petralias A., *Reports 59: Size Profile and Labour Market Analysis of Immigration*, Athens, Centre of Planning and Economic Research: 2009, s. 35-37.

²²⁶ Kokkali, Ifigeneia, „Spatial Proximity...

Pro ty, kteří se do Řecka teprve chystali, zůstávala podmínka předem dohodnuté pracovní smlouvy. Zákon neumožňoval přijet legálně do Řecka a až poté si tam hledat práci. Pro žadatele o vstup na trh práce byla pro tyto potřeby upravena struktura úřadu OAED, která začala zprostředkovávat komunikaci mezi řeckým zaměstnavatelem a zaměstnancem ze třetí země.²²⁷ Mimo jiné začala regulovat nabídku a poptávku po pracovní síle. Měl-li zaměstnavatel zájem o osobu ze třetí země žijící mimo Řecko, byla podána žádost o udělení pracovního povolení na příslušné prefektuře. Bylo-li pracovní povolení uděleno, putovalo na řecký konzulát ve třetí zemi, který následně dané osobě udělil vstupní vízum. Po příjezdu do Řecka musel pracovník zažádat ještě o povolení k pobytu v místě bydliště, které bylo vydáno regionálním zastupitelským úřadem. Získat z ciziny práci touto cestou však bylo obtížné. To způsobovalo, že stále mnoho příchozích preferovalo nelegální vstup, pobyt a práci.²²⁸

Také administrativní procedura vůči imigrantům díky zákonu 2910/2001 získala pevnější rámec a vyhoštění již nebylo formálně tak snadné jako dříve. Detenční doba byla omezena na maximálně tři měsíce. Jak pro deportaci, tak pro zadržení nezdokumentovaných osob byly vypracovány přesné postupy. Žadatelé o víza získali větší práva, jakým bylo třeba právo na komunikaci s úřady jazykem, kterému rozuměli, a možnost odvolání v případě zamítnutí žádostí. Osoby s kladně vyřízenými odvoláními mohly znovu vstoupit na řecké území. Poprvé byla zavedena ochrana obětí prostitutek z řad ilegální imigrace, aby nebyly odrazeny od svědecké výpovědi kvůli neautorizovanému pobytu. Na příkaz prokurátora mohl regionální předseda zastupitelstva udělit dočasné povolení k pobytu nezdokumentované osobě třetí země, která figurovala jako svědek ve zločinných kauzách.²²⁹

Zákon umožnil naturalizaci cizinců žijících na řeckém území v rámci druhého legalizačního kola, jehož příprava byla stejně jako v případě prvního kola nejslabší částí celého zákona. Legalizace byla znovu omezena časově. Podmínkou bylo prokázat, že ilegální imigrant pobýval v Řecku před 2. červnem 2000. To bylo možné doložit například účtenkami, výpisy z účtů telekomunikační společnosti OTE, žákovskými knížkami u dětí, kupony MHD a jinými dokumenty. Na jejich základě bylo vystaveno šestiměsíční dočasné povolení k pobytu. V této lhůtě měl nezdokumentovaný imigrant

---

²²⁷ OAED, Organismos Apascholiseos Ergatikou Dynamikou, www.oaed.gr.

²²⁸ Triandafyllidou Anna, *Elliniki Metanasteutiki politiki: Problimata kai kateuthynseis*, Athina, ELIAMEP: 2005.

²²⁹ Chionatou Evangelia, *Ellada, Ispania, Italia: koinotikes mesogeiakas „pyles“ tis paramonis metnasteusis*, Ethniko kai Kapodistriako Panepistimio Athinon, Athina, EMMEDIA: 2012, s. 23-25.

zažádat o řádné povolení k pobytu a pracovní povolení. K tomu bylo potřeba prokázat se zdravotním výpisem, výpisem z rejstříku trestů, registrací s pravidelnými odvody do systému sociálního zabezpečení (IKA) a pracovní smlouvou či statutárním prohlášením zaměstnavatele o vůli nabídnout pracovní smlouvu neautorizované osobě. Zákon byl plánován zejména pro stabilizovanou část ilegální imigrace, protože splnění těchto podmínek bylo náročné. Navíc nezdokumentované osoby nemohly formálně disponovat pracovními smlouvami, protože bez pracovního povolení neměly právo v Řecku pracovat. Celkem se přihlásilo obdobně jako v roce 1998 asi 362 tisíc uchazečů. Pro mnoho z nich však legalizace určena nebyla, ale přihlásili se kvůli nejasnostem a špatné komunikaci s úřady. Často se jednalo o občany třetích zemí, kteří již legálně v Řecku pobývali, nebo chtěli dosáhnout na vyšší sociální výhody. Jiní se přihlásili takřkajíc pro jistotu, aby nepřišli o svůj legální status. Díky zmatkům ze strany úřadů se navíc přechodná povolení k pobytu vyřizovala až dva roky. Kritéria pro způsobilost uchazečů byla stanovena vágně a nabízela různé interpretace.²³⁰

Druhé kolo legalizace bylo pro imigranty finančně náročné. Poplatky za povolení k pobytu na jeden rok stály 147 eur, na jeden až dva roky 294 eur. Na rozmezí dvou až šesti let se platilo 441 eur. Povolení na šest a více let vyšlo na 882 eur. Ti imigranti, kteří nebyli schopni prokázat své bydlení, si mohli způsobilost k legalizaci koupit. Museli zaplatit částku odpovídající dalším 250 kolkům na sociálním pojištění IKA, což byla velmi nákladná záležitost. Ministerstva si navíc účtovala 6 eur za překlad jednoho úředního listu. Další poplatky si naúčtovaly zprostředkovatelské, asistenční a právní agentury. Tyto obrovské sumy vedly k tomu, že mnozí se smířili s nelegálním statutem.²³¹

Cizinci získali také možnost nabytí řecké občanství naturalizací. Podmínkou bylo prokázat legální způsob života v Řecku alespoň po dobu deseti let z celkem dvanáctileté lhůty, která byla počítána ode dne podání žádosti. Pro tento akt byl stanoven nevratný poplatek 1470 eur, a to i v případě, že byla zamítnuta. Odmítnuté osoby mohly žádat o nabytí občanství naturalizací po určité době znovu.²³²

Zákon selhával zejména kvůli administrativním nesrovnalostem a kvůli nedostatečně koncepčně pojaté imigrační politice. I proto došlo během let 2002 – 2005 ke třinácti

---

²³⁰ Fakiolas Rossetos, "Regularising undocumented immigrants in Greece: procedures and effects," *Journal of Ethnic and Migration Studies*, Vol. 29, No. 3 (2003), s. 535-561.

²³¹ Fakiolas Rossetos, "Regularising undocumented immigrants in Greece: procedures and effects," *Journal of Ethnic and Migration Studies*, Vol. 29, No. 3 (2003), s. 535-561.

změnám, než byl přijat zcela nový zákon 3386/2005 a s ním i zcela nový imigrační režim.

Mezitím byly schváleny ještě jiné důležité dokumenty, které se pokoušely řešit nápor ilegální imigrace vzájemnými dohodami s třetími zeměmi. Zákonem 3030/2002 byl ratifikován Protokol o uplatňování článku 8 Dohody mezi vládou Helénské republiky a vládou Turecké republiky v boji proti trestné činnosti, zejména proti terorismu, organizovanému zločinu, pašování drog a nedovolenému přistěhovalectví.²³³

V listopadu 2004 byl přijat zákon 3284/2004 o řeckém občanství, podle kterého se člověk stal řeckým občanem narozením (*ius sanguinis*). Vymezoval pravidla pro nabývání občanství dětí ze smíšených a cizineckých rodin. Článek 5 ukotvil podmínky pro možnost nabytí řeckého státního občanství formou naturalizace. Cizinec musel být v době žádosti dospělou osobou, která nebyla v předchozích deseti letech odsouzena a nebyla vedena proti ní řízení ve věci deportace. Z posledních dvanácti let musel cizinec pobývat na řeckém území alespoň deset let legálně. Do tohoto období se nepočítala služba ve prospěch jiného státu na zahraničních úřadech v Řecku. Pro cizince, jehož manželé byli Řek či Řekyně, fungovala jiná pravidla. Vyžadovaly se tři roky legálního pobytu v Řecku a narození potomka. V případě chotě či manželky ze třetí země v manželském svazku s řeckým občanem v diplomatických službách byla započítávána i doba pobytu na diplomatické misi mimo Řecko. Tyto osoby mohly o naturalizaci žádat již po jednom roce pobytu v Řecku. Olympijští sportovci o ni mohli žádat po pěti letech legálního pobytu v Řecku z uplynulých dvanácti let od data podání žádosti v případě, že splňovali mezinárodní regule ve svých sportovních odvětvích a byli doporučení relevantní národní helénskou sportovní federací. Všichni byli povinni znát adekvátně řecký jazyk, kulturu a historii.²³⁴

4.4.3 Vývoj v letech 2005 až 2012

Těsně před zavedením zcela nového imigračního režimu, byl počátkem roku 2005 schválen nový protidiskriminační zákon 3384/2005 o rovném zacházení bez ohledu na rasový nebo etnický původ, náboženství nebo víru, zdravotní postižení, věk nebo

---

²³² *Protasi schediou nomou „kodikas ellinikis ithageneias“*, Elliniki Enosi gia ta Dikaiomata tou Anthropou, Athina, (prosinec 2009), s. 3.

²³³ N. 3030/2002, FEK 163A/2002.

²³⁴ N. 3284/2004, FEK 217A/2004.

sexuální orientaci. Zákon implementoval související směrnice EU 2000/43/ES a 2000/78/ES.²³⁵

Po předchozí dlouhodobé kritice zákona 2910/2001 byl schválen nový zákon 3386/2005 o Vstupu, pobytu a sociální integraci státních příslušníků třetích zemí na území Řecka s platností od 1. ledna 2006. Jedná se o první zákon, který se pokouší o komplexní zohlednění imigrační politiky. Zákon se nestal jen restriktivní normou, jako tomu bylo v dosavadní legislativě. Patrná je snaha o racionalizaci a usměrňování migračních toků na základě potřeb státu. Legálně rezidujícím osobám třetích zemí se začalo vycházet vstříc tak, aby už nedocházelo znovu k opětovné ilegalizaci. Pracovníci třetích zemí začali být chráněni zaměstnaneckými právy na úrovni moderního právního státu. Imigrační politika začala vytvářet podněty vedoucí k zapojení imigrantů do řecké společnosti. Nástroje této legislativy pro ilegální imigranty měly eliminovat jejich nekontrolované vstupy a výstupy ze země. Zákon pamatoval také na přilákání zahraničních investorů a na to, aby osoby třetích zemí začaly využívat bez omezování plně svá práva a aby jejich konání bylo projevem svobodné vůle.²³⁶

Zákon 3386/2005 byl oproti předchozím inovativní také v tom, že do značné míry implementoval právní akty EU vzešlé ze společné přistěhovalecké politiky. Nejdůležitějšími inkorporacemi do řeckého právního systému se staly nařízení Rady 1030/2002/ES o jednotném vzoru povolení k pobytu, směrnice Rady 2003/86/ES o právu na sloučení rodiny, směrnice Rady 2003/109/ES o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS. Implementována byla též směrnice Rady 2004/81/ES o povolení k pobytu vydávaném státním příslušníkům třetích zemí, kteří jsou obětmi obchodování s lidmi nebo obdrželi pomoc k nedovolenému přistěhovaectví, a kteří spolupracují s příslušnými státními orgány. Jak už bylo zmíněno výše, ochrana osob a právo slučování rodin bylo již předmětem předchozího imigračního režimu v rámci zákona 2910/2001.²³⁷ Procedura

---

²³⁵ Výbor OSN pro odstranění rasové diskriminace, *Reports Submitted by States Parties Under Article 9 of the Convention – Nineteenth periodic reports of States parties due in 2007: Addendum Greece*, 27. 3. 2008, s. 8.

²³⁶ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 18.

²³⁷ N. 2910/2001, Kefalaio G, Arthra 28-33, FEK 91A/2001.

slučování rodin se však zjednodušila a bylo umožněno i adoptovat dítě třetí země. Naopak nebylo umožněno přivést si do země více než jednu manželku a společné potomky. Minimální finanční požadavky spojené se slučováním rodin se zvýšily o 20 % ročního příjmu za chotě či manželku přicházející ze třetí země a o dalších 15 % za každé dítě alespoň ve výši odpovídající mzdě nekvalifikovaného dělníka bez započtení bonusů sociálního státu. Žádat o sloučení bylo možné již po dvou letech legálního pobytu v Řecku.²³⁸

Zákon 3386/2005 zakotvil oproti minulosti pro Řecko nové, avšak jinde značně rozšířené pojmosloví. Jednou z důležitých úprav bylo zavedení pojmu dlouhodobý pobyt, o který mohl cizinec třetí země zažádat po pětiletém legálním pobytu v zemi za podmínky, že daná osoba a případně jeho rodina měla dostatečné zdroje k obživě, platné zdravotní a sociální pojištění, adekvátní ubytování a znalost řeckého jazyka, historie a kultury.²³⁹ Možnost získat právo na dlouhodobý pobyt byla odeprána osobám bez platných dokumentů (cestovní pas a občanský průkaz) nebo v případě, že jejich země nemají na svém území helénský konzulární úřad či ambasádu.²⁴⁰

Zákon 3386/2005 nedefinuje, na které cizince se vztahuje, ale na které se nevztahuje. Podle tohoto rozdělení byly klasifikovány čtyři kategorie občanů. První kategorii tvoří občané EU řídicí se evropským právním řádem. Druhou kategorií jsou osoby spadající pod Vídeňskou úmluvu o diplomatických stycích, Vídeňskou úmluvu o konzulárních stycích, případně pod jiný ratifikovaný legislativní právní dokument upravující zacházení s cizinci v relevantní mezinárodní organizaci se sídlem či pobočkou v Řecku. Typicky se jedná o osoby vyslané na ambasády a konzulární úřady v Řecku a v mezinárodních organizacích spolu s jejich zaměstnanci. Příkladem takové organizace je centrála Černomořské obchodní a rozvojové banky se sídlem v Soluni. Třetí kategorií jsou žadatelé o uprchlický status a osoby bez státní příslušnosti požívající ochranu podle Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a dodatku v podobě New Yorského protokolu z roku 1967. Poslední čtvrtou kategorií jsou osoby žijící v Řecku pod prozatímní nebo dodatečnou ochranou vycházející jak z mezinárodních, tak z domácích závazků. Na mezinárodní úrovni se jmenovitě jedná zejména o případy

---

²³⁸ Kanellopoulos K., Gregou M., *Family Reunification of Immigrants in Greece*, Athens, EMN & KEPE: 2007.

²³⁹ N. 3386/2005, FEK 212A/2005.

²⁴⁰ Kokkali Ifigeneia, *Immigration to Greece: An Overview of Immigration Policies, Legislation and Sporadic Attempts at Social Inclusion of Immigrants, Europe Beyond The States: The role of Southern European sub-states in immigration and other public policies, Symposium organised by the Catalan*

spadající pod Úmluvu OSN o právním postavení osob bez státní příslušnosti z roku 1954 a Úmluvu OSN o zákazu mučení a jiného nelidského a ponižujícího zacházení a trestání z roku 1984.²⁴¹

Zákon 3386/2005 též upravoval, že pod jeho působnost nespádají osoby třetích zemí mající větší prospěch z jiných platných právních mezinárodních či bilaterálních dokumentů (Kap. A, čl. 2, odst. 3). Expert na řecké a mezinárodní imigrační právo Konstantinos Magliveras dále rozpracoval tuto klasifikaci na tři kategorie. První kategorii tvoří cizinci, kteří se řídí bilaterálními a multilaterálními smlouvami uzavřenými mezi ES/EU na jedné straně a jejími členy či třetími zeměmi na straně druhé. Jako příklad uvádí Evropsko-středomořské dohody o přidružení s Tuniskou republikou (1998) Marockým královstvím (2000), státem Izrael (2000), Jordánským hášimovským královstvím (2002), Egyptskou arabskou republikou (2004), Alžírskou demokratickou a lidovou republikou (2005) a Libanonskou republikou (2006).²⁴² Do druhé kategorie spadají cizinci třetích zemí podléhající bilaterálním a multilaterálními dohodám podepsaných mezi Řeckem a třetími zeměmi před 1. lednem 2006, než nabyl účinnosti zákon 3386/2005. Na tyto právní akty se však musí vztahovat reciprocita. Třetí kategorií jsou osoby třetích zemí, ke kterým náleží některé výhody vyplývající z Evropské sociální charty z roku 1961.²⁴³

Zákon 3386/2005 měnil také doposud stanovené podmínky vstupu a pobytu na území Řecka cizincům třetích zemí. Zahrnuto do něj bylo explicitně též přilákání lidí s finančním potenciálem. Podnikatelé musejí prokázat, že disponují alespoň 60 000 eur na účtu v jakékoliv bance uznané úřady. Investoři mohou zažádat o povolení k pobytu na příslušném konzulárním úřadu ve své zemi, pokud prokáží investiční potenciál alespoň 300 000 eur. Finančně nezávislé osoby třetích zemí s úmyslem usadit se v Řecku, musejí na příslušném konzulárním úřadu zažádat o zvláštní víza. Po vstupu na řecké území mohou získat povolení k pobytu, pokud prokážou dostatečné množství prostředků na živobytí stanovené na alespoň 2000 eur měsíčně anebo mít pravidelný měsíční příjem. Částka se zvětšuje o 20 %, pokud mají přijít do Řecka s osobou třetí země také choť či manželka a o 15 % za každé dítě. Studenti a účastníci kvalifikačních kurzů mohou vstoupit do Řecka na základě zvláštních víz a zažádat o povolení

Center and the European and Mediterranean Center at New York University, New York, 27. - 28. 1. 2011.

²⁴¹ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 20.

²⁴² Rozhodnutí 98/238/ES, 2000/204/ES, 2000/384/ES, 2002/357/ES, 2004/635/ES, 2005/690/ES a 2006/356/ES.

k pobytu, pokud mají k dispozici částku 500 eur na měsíc. Pracovníci a dělníci třetích zemí musejí získat ještě před vstupem do Řecka pracovní víza a disponovat podepsanou pracovní smlouvou. Tato podmínka stejně jako v předchozí legislativě vedla k povzbuzení ilegální imigrace, protože domlouvání pracovních pozic na dálku nebylo oblíbené ani mezi zaměstnavateli, ani mezi pracovníky.²⁴⁴

Každý imigrační pracovník musí nahlásit své zaměstnání včetně městské samosprávy, na jejímž území je vykonávána pracovní pozice. Až poté je vystaveno povolení k pobytu. Podle nového právního rámce se prodloužila doba povolení k dočasnému pobytu ze šesti měsíců na jeden rok. Povolení k pobytu a práci začalo být vystavováno na jednom dokumentu regionálními úřady. Obětmi obchodování s lidmi se povolení k pobytu prodloužilo z devíti měsíců na jeden rok a zakázalo se vyhošťovat těhotné ženy až do doby šesti měsíců po porodu. Oběti prostituce z řad ilegální imigrace získaly dočasné období pro úvahu o podání svědectví na jeden měsíc, v případě potřeby prodloužený ještě o další sloužící ke zotavení.²⁴⁵

Článek 66 zákona 3386/2005 byl věnován integraci imigrantů třetích zemí. Ve čtvrtém odstavci byl uveden „akční plán“ pro úspěšnou integraci imigranta třetí země skládající se z certifikované znalosti řeckého jazyka, povinné docházky na kurzy zaměřené na řeckou historii, kulturu a životní styl, integraci na řeckém trhu práce a aktivní společenskou účast.²⁴⁶

V nové legislativě znovu nechyběla možnost autorizovat svůj pobyt v Řecku. V tomto případě však byly nezdokumentované osoby třetích zemí rozděleny na dvě kategorie. Do první se počítaly případy lidí, kteří již někdy na území Řecka legálně pobývali, ale propadli znovu do ilegality. Požadavkem bylo, aby tyto osoby prokázaly, že přispívali do fondu sociálního zabezpečení alespoň 150 pracovních dnů od 1. července 2003. Těm, kteří tuto skutečnost prokázat nemohli, bylo umožněno pořídit si kolky sociálního zabezpečení odpovídající 150 pracovním dnům. Druhá kategorie byla vytvořena pro nezdokumentované osoby, které svůj pobyt ještě nikdy nezlegalizovaly a vstoupily na území Řecka před 31. prosincem 2004. To bylo možné prokázat vstupními vízy,

---

²⁴³ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 21.

²⁴⁴ Kanellopoulos K., Gregou M., Petralias A., *Reports 59: Size Profile and Labour Market Analysis of Immigration*, Athens, Centre of Planning and Economic Research: 2009, s. 35-47.

²⁴⁵ Kokkali Ifigeneia, *Immigration to Greece: An Overview of Immigration Policies, Legislation and Sporadic Attempts at Social Inclusion of Immigrants*, *Europe Beyond The States: The role of Southern European sub-states in immigration and other public policies, Symposium organised by the Catalan Center and the European and Mediterranean Center at New York University*, New York, 27. - 28. 1. 2011.

²⁴⁶ N. 3386/2005, Kefalaio IB Koinoniki Entaxi, Arthro 66, Par. 4/a-d, FEK 212A/2005.

výpisem z daňového identifikačního čísla AFM, stvrzenkou dokládající podanou žádost o udělení azylu z humanitárních důvodů, případně dokumentem s odmítnutou žádostí o udělení azylu nebo certifikací dokazující zápis na sociálním pojištění. Na rozdíl od druhého legalizačního kola byly akceptovány jen dokumenty úředního charakteru. Třetí legalizační kolo bylo oproti předchozím více restriktivní, čímž se mělo zamezit další vlně ilegální imigrace. Zřejmě i proto nebyla odezva tak vysoká. Nakonec se přihlásilo celkem 152 400 žadatelů, z nichž 93 623 tvořily žádosti osob pobývajících v Řecku po celou dobu ilegálně. Do konce roku 2006 z celkem 92 449 žádostí bylo vystaveno 76 952 povolení k pobytu pro prvně legalizované cizince třetích zemí. To znamená, že úspěšnost legalizace pro tuto skupinu imigrantů byla 83,2 %. Co do osob, které již někdy v Řecku legálně pobývaly, byl počet obnovení povolení k pobytu v roce 2006 oproti roku 2005 zdvojnásoben ze 102 069 na 212 667. Přesto se však badatelé Centra pro ekonomický výzkum domnívají, že zhruba 85 tisíc osob propadlo do května 2006 znovu do ilegálního stavu.²⁴⁷

Také zákon 3386/2005 byl několikrát novelizován a doplňován. K první změně došlo po třech a půl měsících od počátku platnosti 15. března 2006 zákonem 3448/2006 o dalším použití informací veřejného sektoru a regulace záležitostí týkajících se ministerstva vnitra, veřejné správy a decentralizace.²⁴⁸ Další úpravy byly provedeny zákonem 3491/2006 o regulaci záležitostí Národního centra pro veřejnou správu a místních vládních institucí a dalších záležitostí týkajících se ministerstva vnitra, veřejné správy a decentralizace, dále zákonem 3536/2007 o zvláštních opatření v migrační politice a dalších otázkách týkajících se ministerstva vnitra, veřejné správy a decentralizace znovu přepracované zákonem 3613/2007 o nastaveních vydávaných nezávislými orgány, generálním inspektorem veřejné správy, auditorským inspektorem veřejné správy a dalších záležitostech týkajících se ministerstva vnitra, a článku 22: Evropské seskupení pro územní spolupráci (ESÚS), a poté zákonem 3731/2008 o reorganizaci městské policie a nastavení dalších otázek týkajících se ministerstva vnitra, zákonem 3772/2009 o reformách v organizaci forenzních služeb v kurativní léčbě uživatelů drog a jiných předpisů a zákonem 3801/2009 o otázkách zaměstnanců s vlastní smlouvou na dobu neurčitou a o dalších pravidlech organizace a fungování

---

²⁴⁷ Kanellopoulos K, Gregou M., Petralias A., *Reports 59: Size Profile and Labour Market Analysis of Immigration*, Athens, Centre of Planning and Economic Research: 2009, s. 39-40.

²⁴⁸ N. 3448/2006, FEK 57A/2006.

veřejné správy.²⁴⁹ Poslední aktualizace tvořily zákony 3875/2010 o nadnárodním organizovaném zločinu, 3879/2010 o rozvoji celoživotního vzdělávání a jiných ustanovení, 3900/2010 o zefektivnění procesů správního řízení a dalších ustanovení, 3907/2011 o vzniku azylových služeb a prvním přijímání, adaptaci z řeckých právních předpisů s ustanoveními směrnice 2008/115/ES "o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí " a dalších opatřeních, 3938/2011 o doporučeních úřadu řešící incidenty imigrantů na ministerstvu veřejného pořádku a ochrany občana, 4018/2011 o reorganizaci systému pro udělování povolení k pobytu cizincům v zemi, o bezpečnostních opatřeních místních orgánů a o dalších ustaveních ministerstva vnitra, 4052/2012 o vymáhání práva ministerstvem zdravotnictví a sociálních věcí vzniklého schválením plánu o poskytnutí finanční úvěrové smlouvy mezi Evropským nástrojem finanční stability, helénskou republikou a helénskou národní bankou, 4071/2012 o opatřeních pro místní rozvoj, samosprávu a decentralizované správy, 4115/2013 o organizaci nadace mládeže, celoživotního vzdělávání, národní soustavy kvalifikace a profesního poradenství a další ustanovení a nakonec 4139/2013 o návykových látkách a drogách.²⁵⁰

Zákonem 3536/2007 o zvláštních opatřeních v migrační politice a dalších otázkách týkajících se ministerstva vnitra, veřejné správy a decentralizace se rozšiřovala amnestie ilegálních imigrantů. Kvůli malé účasti imigrantů na třetím legalizačním kole byl navýšen počet dokumentů, které byly uznávány jako doklad k získání povolení k pobytu. Dětem imigrantů mohl být vystaven oficiální certifikát o zápise do školy, byly-li schopni prokázat svoji registraci do a primárních a sekundárních vzdělávacích institutů v Řecku před 31. prosincem 2004 a zároveň pravidelnou docházku až do okamžiku, kdy byl zákon 3536/2007 uveden v platnost. Další možností bylo prokázat se rodným listem dítěte imigranta narozeného již v Řecku před 31. prosincem 2004 spolu s důkazem, že alespoň jeden z rodičů pobýval v zemi legálně. Oddací listy byly akceptovány také, pokud se svatba odehrála v Řecku před 31. prosincem 2004 a alespoň choť či manželka byly občanky Řecka, EU nebo legálně pobývajícím cizincem třetí země. Úřady začaly přijímat i odmítnuté předchozí žádosti o udělení povolení k pobytu a

---

²⁴⁹ N. 3491/2006, FEK 207A/2006; N. 3536/2007, FEK 42A/2007; N. 3616/2007, FEK 263A/2007; N. 3731/2008, FEK 263A/2008; N. 3772/2009, FEK 112A/2009; N. 3801/2009, FEK 163A/2009.

²⁵⁰ N. 3875/2010, FEK 158A/2010; N. 3879/2010, FEK 163A/2010; N. 3900/2010, FEK 213A/2010; N. 3907/2011, FEK 7A/2011; N. 3938/2011, FEK 61A/2011, N. 4018/2011, FEK 215A/2011; N. 4052/2012, FEK 41A/2012; N. 4071/2012, FEK 85A/2012; N. 4115/2013, FEK 24A/2013, N. 4139/2013, FEK 74A/2013.

zamítnuté žádosti o získání zvláštního občanského průkazu (*Eidiko Deltio Tautotitos Omogenous*), které byly podané před 31. prosincem 2004.²⁵¹

Rovněž bylo umožněno přikoupit až pětinu chybějících kolků sociálního pojištění pro ty, kteří jich neměli dostatečné množství. Po prvním obnovení povolení k pobytu bylo stále možné koupit kolky sociálního pojištění v plné výši za účelem udržet imigranty v legálním statusu. Žádost musela být podána dva měsíce před vypršením platnosti povolení pobytu, jinak musela být zaplacená pokuta 50 eur za pozdní podání. Toto ustanovení se netýkalo případů, kdy zpoždění vzniklo vinou státní byrokracie. Zákon 3536/2007 zrušil povinnost doložení písemné pracovní smlouvy, pokud byla osoba třetí země zaměstnána u více než jednoho stabilního zaměstnavatele.²⁵²

Dalším zásadním bodem zákona 3536/2007 byl dodatečný menší legalizační program, kterému se někdy říká též čtvrté legalizační kolo. Odehrálo se mezi srpnem a koncem září 2007. Bylo určeno dospělým osobám třetích zemí, které studovaly na sekundárních nebo terciárních vzdělávacích institucích a měly již ukončené alespoň dva roky studia. Nároky splňovaly i ti studenti, kteří nevlastnili platné úřední dokumenty, měli propadlé povolení k pobytu a žádost o jeho udělení byla zamítnuta z jakéhokoliv jiného důvodu než ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti. Těmto žadatelům bylo uděleno roční povolení k pobytu, které mohlo být pravidelně obnovováno až do ukončení studií a následně protaženo až do doby odpovídající polovině studijního období. Další kategorií se staly dospělé osoby třetích zemí, které úspěšně absolvovaly tříleté studijní období na veřejných vzdělávacích institucích v sekundárním a terciárním školství a posléze zůstaly v Řecku. Aby získaly povolení k pobytu, musely prokázat, že měly pravidelně placené zaměstnání. Nezletilé osoby třetích zemí zapsané na jakýchkoliv veřejných vzdělávacích institucích ve školním a akademickém roce začínajícím v září 2006 a končícím v červnu 2007 mohly získat povolení k pobytu, pokud jejich rodiče sídlili v Řecku legálním způsobem. Spolu s tím byly také zbaveny povinnosti platit administrativní poplatky. Rozšířená amnestie měla nejmenší počet úspěšných žadatelů. Legalizováno bylo méně než 20 tisíc osob. Podle expertů tomu tak bylo i proto, že ilegální imigranti si byli vědomi své nedostatečné způsobilosti pro tuto mini-legalizaci. Cílem však bylo získat nějaký čas v pololegálním statusu během vyřizování žádosti

---

²⁵¹ Kanellopoulos K., Gregou M., Petralias A., *Reports 59: Size Profile and Labour Market Analysis of Immigration*, Athens, Centre of Planning and Economic Research: 2009, s. 41-42.

²⁵² N. 3536/2007, FEK 42A/2007.

anebo získat zamítnuté povolení k pobytu, které by bylo možné uplatnit v budoucích legalizačních kolech jako tomu bylo doposud.²⁵³

Změnou prošlo také zákonodárství týkající se řeckého občanství. Díky přístupu *ius sanguinis* neměla druhá ani třetí generace imigrantů řecké občanství do doby, dokud jejich rodiče nepřistoupili k naturalizaci. Již zmíněné podmínky naturalizace stanovil zákon 2130/1993 a následně 2910/2001. Proces naturalizace byl složitý a také nákladný s nejistými šancemi na úspěch. Odmítnutí mohli po roce o akt naturalizace zažádat znovu.

Na základě všeobecné zahraniční kritiky byl v březnu 2010 přijat nový zákon 3838/2010 o moderním ustanovení pro řecké občanství, politické účasti krajanů, legálně pobývajících přistěhovalců a dalších ustanovení známý jako Ragousisův zákon, který však byl 13. listopadu 2012 ústavním soudem prohlášen za protiústavní a následně zmražen.²⁵⁴ Zákon zaváděl nabývání občanství podle *ius soli*. Dětem imigrantů třetích zemí bylo umožněno získat řecké občanství automaticky, pokud se dítě nebo jeden rodič narodily v Řecku. Pokud se dítě imigrantům narodilo v zahraničí, mohla být podána žádost o naturalizaci za předpokladu, že úspěšně absolvovalo šest let školní docházky v Řecku a současně zde žilo spolu s rodiči legálně alespoň po dobu pěti let. Pro oba tyto případy dostačovalo pouze dobrozdání rodičů o splnění výše uvedených podmínek. Pro cizince třetích zemí se snížila zákonná lhůta pro způsobilost k výkonu aktu naturalizace z deseti let pobytu v Řecku na sedm, přičemž trvalý pobyt bylo možné získat již po pěti letech legálního pobytu v zemi. Legální rezidenti třetích zemí žijící v Řecku minimálně pět let dostali také určitá politická práva pasivního i aktivního charakteru.²⁵⁵ Zákon 3838/2010 se dostal do rozporu s ústavou, protože její výklad neumožňuje volit ani na regionální úrovni nikomu jinému než Řekům. Po rozhodnutí ústavního soudu se přestalo od prosince 2012 občanství podle tohoto zákona vydávat. Rozhodnutí ovšem není retroaktivně platné a nevztahuje se na osoby, které ho na základě tohoto zákona již získaly.²⁵⁶ Náměstek ministerstva vnitra Charalambos Athanasiou v únoru 2013

---

²⁵³ Baldwin-Edwards Martin a Kraler Albert, *REGINE: Regularisations in Europe*, European Commission/Amsterdam University Press, Brusel/Amsterdam: 2009, s. 318-320.

²⁵⁴ N. 3838/2010, FEK 49A/2010.

²⁵⁵ Kokkali Ifigeneia, Immigration to Greece: An Overview of Immigration Policies, Legislation and Sporadic Attempts at Social Inclusion of Immigrants, *Europe Beyond The States: The role of Southern European sub-states in immigration and other public policies, Symposium organised by the Catalan Center and the European and Mediterranean Center at New York University*, New York, 27. - 28. 1. 2011.

²⁵⁶ Tsihchlis Christos, "Oi diataxeis tou nomou 3838/2010 peri ithageneias, pou krithikan antisyntagmatikes apo to S.t.E.," *NewsNow*, 15. 11. 2012, <http://www.newsnow.gr/article/273704/oi->

oznámil, že bude vypracována nová legislativa v souladu s *ius sanguinis* a zákon 3838/2010 bude pravděpodobně nahrazen.²⁵⁷

V roce 2011 byly přijaty dva zákony. Prvním byl zákon 3907/2011 o vzniku azylových služeb a prvním přijímání, adaptaci z řeckých právních předpisů s ustanoveními směrnice 2008/115/ES "o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí " a dalších opatřeních, který určuje stupeň ochrany uprchlíkům úměrně podle jejich osobní situace a způsobilost dětských žadatelů o azyl včetně dětských obětí ženských obřizek (FGM).²⁵⁸ Podle řecké rady pro uprchlíky by měla o status uprchlíka žádat osoba, která je vystavena perzekuci na základě rasových, náboženských, nacionalistických, společenských nebo politických pohnutek.²⁵⁹ Druhým se stal zákon 4018/2011 o reorganizaci systému udělování povolení k pobytu cizincům v zemi, pokud jde o zvýšení bezpečnosti, který byl v roce 2012 třikrát aktualizován.²⁶⁰

V roce 2012 byl přijat zákon 4075/2012 o problémech pojištění a nařízení o instituci IKA - ETAM, přizpůsobení legislativy na směrnici 2010/18/EU a dalších předpisech následovaný zákonem 4084/2012 o zadržování nelegálně pobývajících cizinců v zemi s ohledem na nově otevřená první přijímací střediska a vazební zařízení pro nelegálně pobývající cizince a o dalších ustanoveních v souvislosti s otevřením prvních detenčních center a dostavbou ochranné zdi u řeky Evros na hranici s Tureckem.²⁶¹

4.4.4 Prezidentské dekrety

Vedle zákonů ovlivňují imigrační politiku také prezidentské dekrety (PD). Již zmíněnými PD 358/1997 a PD 359/1997 se vyhlášovalo první kolo legalizace.²⁶² Pravidla pro legalizaci byly popsány již výše. PD 358/1997 byly vydávány bílé karty. Přihlášek bylo nakonec podáno 371 641 a uděleno bylo 370 tisíc bílých karet. PD 359/1997 sloužil pro žadatele o zelenou kartu, jež byla vydána 220 tisícům žadatelů z celkových 228 tisíc. Platnost obou dekretů byla z většiny zrušena a nahrazena zákonem 2910/2001.²⁶³ PD 189/1998 definoval podmínky pro udělení bílé karty

---

diataxeis-tou-nomou-38382010-peri-ithageneias-pou-krihikan-antisyntagmatikes-apo-to-ste.html, staženo 4. 5. 2013.

²⁵⁷ Court orders citizenship law to be scrapped, Kathimerini, 5. 2. 2013.

²⁵⁸ N. 3907/2011, FEK 7A/2011.

²⁵⁹ Elliniko Symbolio Gia Tous Profyges, www.gcr.gr, staženo 15. 4. 2013.

²⁶⁰ N. 4018/2011, FEK 215A/2011.

²⁶¹ N. 4075/2012, FEK 89A/2012.

²⁶² PD 358/1997, FEK 240A/1997 a PD 359/1997, FEK 240A/ 1997.

²⁶³ Chionatou Evangelia, *Ellada, Ispania, Italia: koinotikes mesogeiakas „pyles“ tis paramonis metnasteusis*, Ethniko kai Kapodistriako Panepistimio Athinon, Athina, EMMEDIA: 2012, s. 25.

žadatelům o azyl a zrušil platnost předchozího PD 209/1994.²⁶⁴ PD 61/1999 stanovoval požadavky pro udělení povolení k pobytu a nahradil platnost předchozího PD 83/1993.²⁶⁵ Oba dekrety hrály významnou roli ve vytváření řecké legislativní azylové politiky. Její vykonávání bylo svěřeno ministerstvu veřejného pořádku a jeho policejním složkám. Dalším důležitým dekretem se stal PD 80/2006 týkající se dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených cizinců.²⁶⁶ Inkorporoval příslušnou směrnici 2001/55/ES Evropské rady do řeckého právního řádu. Ochrana těchto cizinců byla poskytnuta na jeden rok s možností dalšího prodloužení o šest měsíců. Osoby, kterým byla tato ochrana udělena, získaly zároveň povolení k pobytu a práci.²⁶⁷

V roce 2006 byl vydán dekret PD 131/2006, kterým byla do helénské legislativy včleněna směrnice Evropské rady 2003/86/ES o právu na slučování rodiny.²⁶⁸ Tato směrnice však již jednou byla přijata zákonem 3386/2005.²⁶⁹ PD 150/2006 přizpůsobil řecké právní předpisy směrnici 2003/109/ES o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobými residenty.²⁷⁰ Směrnice 2004/38/ES byla přijata do řeckého právního řádu dekretem PD 106/2007 o svobodě pohybu a pobytu občanů a jejich rodinných příslušníků na řeckém území.²⁷¹

Dekret PD 96/2008 sladil s řeckým právním systémem směrnici 2004/83/ES o minimálních normách, které museli splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, které z jiných důvodů potřebovaly mezinárodní ochranu.²⁷² PD 90/2008 upravil řecké právní předpisy podle směrnice 2005/85/ES o přiznávání a odnímání statusu uprchlíka v členských státech.²⁷³ PD 101/2008 upravoval řecké právní předpisy podle směrnice 2004/114/ES o podmínkách přijímání státních příslušníků třetích zemí pro studium nebo dobrovolné služby a PD 128/2008 se věnoval úpravě řeckých právních předpisů podle směrnice 2005/71/ES o zvláštním postupu pro přijímání státních příslušníků třetích zemí pro účely vědeckého výzkumu.²⁷⁴ PD 167/2008 byl dokonce částečnou novelizací PD

---

²⁶⁴ PD 209/1994, FEK 131A/1994 a PD 189/1998, FEK 140A/1994.

²⁶⁵ PD 83/1993, FEK 36A/1993 a PD 61/1999, FEK 63A/1999.

²⁶⁶ PD 80/2006, FEK 82A/2006.

²⁶⁷ Kanellopoulos K., Gregou M., Petralias A., *Reports 59: Size Profile and Labour Market Analysis of Immigration*, Athens, Centre of Planning and Economic Research: 2009, s. 44.

²⁶⁸ PD 131/2006, FEK 143A/2006.

²⁶⁹ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 19.

²⁷⁰ PD 150/2006, FEK 160A/2006.

²⁷¹ PD 106/2007, FEK 135A/2007.

²⁷² PD 96/2008, FEK 152A/2008.

²⁷³ PD 90/2008, FEK 138A/2008.

²⁷⁴ PD 101/2008, FEK 157A/2008; PD 128/2008, FEK 190A/2008.

131/2006 o právu na sloučení rodiny.²⁷⁵ PD 11/2010 obsahoval doporučení sekretariátu přistěhovalecké politiky na ministerstvu vnitra.²⁷⁶

Prezidentský dekret PD 114/2010 zavedl jednotné postupy pro uznávání cizinců a osob bez státní příslušnosti v postavení uprchlíka nebo podpůrné ochrany v souladu se směrnicí 2005/85/ES o přiznávání a odnímání statusu uprchlíka.²⁷⁷ Nakonec byl aktualizován nejenom zákony, ale také dalším prezidentským dekretem PD 116/2012. Nový dekret umožňoval zadržení žadatelů o azyl až na dobu jednoho roku.²⁷⁸

4.4.5 Ministerská rozhodnutí

Ministerská rozhodnutí (*Koini Ypourgiki Apofasi*, KYA) jsou dalším zákonným nástrojem vytvářejícím řeckou legislativu. I ona ovlivnila do značné míry imigrační politiku Řecka. Jsou vydávána jednotlivými ministerstvy a neprochází parlamentním hlasováním. Výhodou KYA je rychlost a flexibilita, protože vydání takového rozhodnutí neprochází soudní ani parlamentní kontrolou a je tak snazší než přijetí nového zákona. Zatímco zákony vytvořily základní rámec imigrační politiky a prezidentské dekrety ho rozvedly, ministerská rozhodnutí upravují nejčastěji fungování administrativní výkonné správy.²⁷⁹

Dobrým příkladem mohou být ministerská rozhodnutí stanovující maximální počet povolení k pobytu, která se vydávají pro daný rok osobám třetích zemí za účelem zaměstnání. Smyslem těchto rozhodnutí je regulace a alokace počtu migračních pracovníků z třetích zemí. Tudíž ministerské rozhodnutí KYA 30053/2006 vydané ministerstvem vnitra, veřejné správy a decentralizace, ministerstvem zahraničních věcí a ministerstvem zaměstnanosti a sociální ochrany stanovilo maximální počet povolení pobytu pro pracovní účely občanům třetích zemí na 56 989 rozdělených podle poptávky prefektur. Například Kykladská prefektura si stanovila, že může udělit maximálně 108 takových povolení, která se vázala na konkrétní povolání. Zůstaneme-li u příkladu Kykladské prefektury, tak pět povolení bylo pro kuchaře řeckých jídel, maximálně jedno povolení mohl získat kuchař arabských jídel, jedno povolení bylo pro cukráře, atd. Naproti tomu prefektura Pella disponovala 7021 povoleními k pobytu, z nichž 6300

---

²⁷⁵ PD 167/2008, FEK 223A/2008.

²⁷⁶ PD 11/2010, FEL 15A/2010.

²⁷⁷ PD 114/2010, FEK 195A/2010.

²⁷⁸ PD 116/2012, FEK 201A/2012.

²⁷⁹ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 10-29.

bylo určeno pro zemědělce z třetích zemí.²⁸⁰ Povolenky pro další roky upravovala KYA 30183/2007, KYA 6997/146/2008, KYA 5899/153/2009, KYA 2306/109/2010, KYA 2782/132/2011, KYA 5660/190/2012 a KYA 4426/117/2013.²⁸¹

Ministerské rozhodnutí KYA 4803/1992 upravovalo způsoby jak ukládat, spravovat a měnit pokuty uložené zaměstnavatelům a cizincům za porušení zákonů. Obsahovalo podmínky a postupy pro udělování, prodlužování a rušení pracovních povolení cizincům a uložení finanční jistiny pro případ repatriace. Jeho součástí byly specifikace pro provádění deportací.²⁸²

Ministerské rozhodnutí KYA 15887/2005 stanovilo další doklady, které byly nutné pro vystavení povolení k pobytu v souladu s článkem 91, odstavcem 11a zákona 3386/2005. KYA 24103/2005 definovalo požadované doklady pro vydávání a obnovování povolení k pobytu v souladu s ustanoveními zákona 3386/2005. KYA 4415/2006 nařídilo, jak prokázat dostatečné prostředky, které byly podmínkou pro udělení povolení k pobytu podle zákona 3386/2005. KYA 7921/2007 uložilo, jaké doklady o povolení k pobytu byly akceptovány v souladu s článkem 18, odst. 4 zákona 3536/2007. KYA 13703/2007 měnilo a aktualizovalo KYA 24103/2005.²⁸³

Ministerské rozhodnutí KYA 13096/2007 stanovilo postupy a podmínky k výjimkám ustanoveným zákonem 3386/2005 o cizincích ze třetích zemí, kteří legálně pobývali v Řecku za účelem sloučení rodiny a opustili zemi pro studium na vysokých školách v zahraničí nebo plnění branné povinnosti v jejich zemi. KYA 16928/2007 nařizovalo osvědčení o znalosti řeckého jazyka, historie a civilizace cizincům třetích zemí a tím otevíralo možnost nabýt postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta. KYA 999/2008 měnilo a doplňovalo ustanovení KYA 16928/2007. KYA 22467/2008 stanovilo postupy a podmínky podle ustanovení zákona 3386/2005 státním příslušníkům třetích zemí, kteří nahlásili protiprávní jednání a nezletilým osobám, kterým byla uložena nápravná nebo lékařská péče. KYA 933/2009 definovalo doklady požadované pro vydání a prodloužení povolení k pobytu v souladu s ustanoveními zákona 3386/2005. KYA 1768/2009 určilo, které dokumenty jsou potřebné pro získání právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta na základě ustanovení odstavce 7 článku 40 zákona

---

²⁸⁰ KYA 30053/2006, FEK 68B/2006.

²⁸¹ KYA 30183/2007, FEK 119B/2007; KYA 6997/146/2008, FEK 147B/2008; KYA 5899/153/2009, FEK 236B/2009; KYA 2306/109/2010 FEK 98B/2010; KYA 2782/132/2011, FEK 268B/2011; KYA 5660/190/2012 FEK 890B/2012; KYA 4426/117/2013, FEK 681B/2013.

²⁸² KYA 4803/1992, FEK 407B/1992.

²⁸³ KYA 15887/2005, FEK 1256B/2005; KYA 24103/2005, FEK 1804B/2005; KYA 4415/2006, FEK 398B/2006; KYA 7921/2007, FEK 687B/2007; KYA 13703/2007, FEK 1135B/2007.

3731/2008. KYA 4000/4/2009 specifikovalo podrobnosti pro provádění správních a soudních rozhodnutí o vyhoštění cizinců.²⁸⁴

Ministerské rozhodnutí KYA 130181/23198/2010 určilo dokumenty příkládající se k prohlášení ohledně legálního pobytu rodičů z třetích zemí a registrační formuláře, které se musely dodat matričním úřadům ohledně narození dítěte nebo jeho školní docházky v Řecku. KYA 130181/39150/2010 měnilo rozhodnutí KYA 130181/23198/2010. KYA 21879/2011 specifikovalo dokumenty pro vydávání a obnovování povolení k pobytu podle ustanovení článku 44 zákona 3386/2005, která byla nahrazena ustanovením odstavce 1 článku 42 zákona 3907/2011. KYA 23443/2011 určilo typy povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí, občany EU a Řeků řádně udržující legální vztah. KYA 2/13/2012 zrušilo spory vedené v prvním stupni správními soudy vzniklé během provádění imigračního zákona obecně a druhým bodem v odstavci 9 článku 7 zákonu 4018/2011. KYA 4000/2/14-ith/2012 potvrzovalo proceduru a nastavení pokut uložených občanům třetích zemí za nezákonné setrvání v Řecku podle článku 73 zákona 3386/2005. Rozhodnutím KYA 4000/4/32-la/2012 byla stanovena kritéria nahrávání a mazání záznamů cizinců v národní databázi nežádoucích cizinců. KYA 4000/3/10-pb/2012 aktualizovala ustanovení pro pobyt a práci homogenním osobám z Albánie.²⁸⁵

4.4.6 Administrativní a správní struktura

Administrativní struktura je podobně jako legislativa rozsáhlá a znesnadňuje koordinaci pravomocných zastupitelů. Je ovlivňována zástupci řecké pravoslavné církve, odbory, odbornými ústavy a trpí klientelismem. Do jejího dění promlouvají reprezentanti dalších společenských a občanských skupin. Podle Magliverase zasahovalo koncem roku 2010 do administrace imigrační politiky sedm různých orgánů z ministerstev, státních autorit a kvazi-státních entit.²⁸⁶

Prvním orgánem byla tzv. meziministerská komise (*Diupourgiki Epitropi*) zřízená zákonem 3386/2005 a upravená zákonem 3536/2007. Komise sestávala z členů ministerstva vnitra, ministerstva veřejné správy a decentralizace zastupující ministerstvo

---

²⁸⁴ KYA 13096/2007, FEK 1263B/2007; KYA 16928/2007, FEK 1638B/2007; KYA 999/2008, FEK 353B/2008; KYA 22467/2008, FEK 2208B/2008; KYA 933/2009, FEK 53B/2009; KYA 1768/2009, FEK 144B/2009; KYA 4000/4/2009, FEK 1535B/2009.

²⁸⁵ KYA 130181/23198/2010, FEK 562B/2010; KYA 130181/39150/2010, FEK 1336B/2010; KYA 21879/2011, FEK 1914B/2011; KYA 23443/2011, FEK 2225B/2011; KYA 2/13/2012, FEK 17B/2012; KYA 4000/2/14-ith/2012, FEK 2377B/2012; KYA 4000/4/32-la/2012, FEK 2805B/2012; KYA 4000/3/10-pb/2012, FEK 3058B/2012.

²⁸⁶ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 22.

veřejného pořádku, dále z členů ministerstva financí a hospodářství, ministerstva zahraničních věcí, ministerstva obrany, ministerstva rozvoje a infrastruktury, ministerstva školství, náboženských záležitostí a kultury, ministerstva práce, sociálního pojištění a péče, ministerstva zdravotnictví, ministerstva zemědělského rozvoje a potravin, ministerstva spravedlnosti, transparentnosti a lidských práv a ministerstva obchodního námořnictva a Egejského moře. Bez několika ministerstev zde byly zastoupeny víceméně všechny. Komise se měla scházet dvakrát do roka za účelem probrat záležitosti týkající se legální i ilegální imigrace a jejího dalšího vývoje. Podílela se na tvorbě imigrační politiky a kontrolovala, zda byly ustanovené principy v jejím souladu. Další její funkcí bylo dozorovat nad koordinací mezi jednotlivými státními orgány. Na tomto základě komise vypisovala doporučení regulačního a administrativního charakteru. Spolu s komisí byl vytvořen zvláštní výbor technokratů, expertů a úředních zástupců z různých ministerstev scházejících se jednou za tři měsíce za účelem připravit agendu k jednání meziministerské komisi a navrhnout jí příslušná opatření. Dalším jeho úkolem bylo vytváření komplexních akčních plánů pro imigranty.²⁸⁷

Článkem 1 zákona 3536/2007 byla zřízena národní komise pro sociální integraci (*Ethniki Epitropi gia tin Koinoniki Entaxi ton Metanaston*) jako druhá instituce zabývající se imigrací pod ministerstvem vnitra, veřejné správy a decentralizace (dnes již jen jako ministerstvo vnitra). Komise se skládala z 25 představitelů z řad vysoce postavených úředníků, zastupitelů politických stran, pravoslavné církve, konfederace řeckého průmyslu, konfederace řeckého obchodu, konfederace dělníků, asociace athénských právníků, athénské obchodní komory, řecké pobočky Mezinárodní organizace pro migraci, různých společenských zástupců a zainteresovaných subjektů.²⁸⁸ Národní komise měla spolupracovat se sekretariátem přistěhovalecké politiky při ministerstvu vnitra a Institutu helénské migrační politiky (IMEPO), jenž spadal pod stejné ministerstvo. Ředitel IMEPO měl roli zprostředkovatele mezi národní komisí a veřejností.

Úkolem národní komise bylo podávat meziministerské komisi návrhy týkající se sociální integrace migrantů a vytvářet dialog mezi společností a migranty v souladu s mezinárodním právem a právem EU (*acquis communautaire*). Stejně jako výbor meziministerské komise se národní komise zabývala vypracováváním komplexních

---

²⁸⁷ N. 3386/2005, Arthro 3, Par. 1 a 3, FEK 212A/2005 a N. 3536/2007, Arthro 1, FEK 42A/2007.

²⁸⁸ N. 3536/2007, Arthro 1, FEK 42A/2007.

akčních plánů pro imigranty.²⁸⁹ První takový byl implantován ministerským rozhodnutím KYA 25057/2008 jako Integrovaný akční plán pro plynulou adaptaci a sociální integraci státních příslušníků třetích zemí, kteří legálně pobývají na území Řecka: Program "Estia"²⁹⁰

Třetí institucí byly výbory na úrovni regionů zřízené zákonem 3386/2005 skládající se ze zástupců regionu, státu a obchodních komor včetně úřadu OAED jmenovaných na dva roky za účelem vypracování každoroční zprávy o potřebách na trhu práce pro občany třetích zemí. Tento report ovlivňoval maximální počet povolenek k pobytu pro daný region.²⁹¹

Čtvrtou institucí byl poradní výbor pro migraci vzniklý také zákonem 3386/2005. Každá prefektura z celkových 51 měla pět poradců. Čtyři z nich tvořili civilní úředníci ze sekretariátu přistěhovalecké politiky na regionální úrovni a jeden byl členem policie. Jejich cílem bylo zajišťovat informace týkající se žadatelů o povolení k pobytu a následně doporučit jeho udělení. Rozhodnutí prováděná poradními orgány vyžadovala v souladu se zákonem 2690/1999 absolutní většinu.²⁹² Nebyla-li absolutní většina dosažena, pak bylo nutné získat alespoň většinu kvalifikovanou. V případě nerozhodného stavu bylo rozhodnutí na předsedovi výboru. Zákon nestanovoval možnost odvolání pro zamítnuté žadatele, protože rozhodování poradních komisí nebyla právně závazná a byla pouze konzultativního charakteru. Rozhodnutí, zda bude vízum uděleno či nikoliv, vydával regionální předseda zastupitelstva, který se nemusel doporučením výboru vůbec řídit. V případě neudělení povolení mohla být napadena platnost rozhodnutí. Doporučení výboru měla větší váhu při posuzování žádostí o obnovení povolení k pobytu.²⁹³

Pátým orgánem byl výbor ustanovený zákonem 3386/2007. Vydával povolení k pobytu těm imigrantům, kteří měli v úmyslu vykonávat nezávislou ekonomickou aktivitu. Výbor měl zastoupení všech regionů. Každý regionální výbor tvořilo sedm zástupců reprezentujících rozličné zájmy veřejné sféry a obchodních komor. Výbor analyzoval plánované ekonomické aktivity imigrantů včetně dopadu na životní prostředí a vyhodnocoval jejich proveditelnost a přínos pro stát. Žadatelé museli předkládat i podnikatelské plány svědčící o udržitelnosti projektu. I v tomto případě byla doporučení

---

²⁸⁹ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 22.

²⁹⁰ KYA 25057/2008, FEK 2363B/2008.

²⁹¹ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 24.

²⁹² N. 2690/1999, Arthro 15, FEK 45A/1999.

²⁹³ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 24.

výboru pouze nezávazná a měla větší váhu při žádostech týkajících se prodloužení povolení k pobytu, kdy se již daly hodnotit výsledky realizovaných projektů.²⁹⁴

Výše zmíněný institut IMEPO operující od května 2003 na základě PD 188/2002 tvořil šestou poradní instituci.²⁹⁵ Jeho cílem bylo zefektivňování mechanismů imigrační politiky a opatření vedoucích k integraci stávajících imigrantů do řecké společnosti. IMEPO se od ostatních institucí lišil v typu práva, kterým byl regulován. Přestože se jednalo o státní instituci a jeho ředitel spolu s představenstvem byl volen vládou, pravomocně podléhalo soukromému právu. Tento polostátní status byl vytvořený pro účely větší nezávislosti fungování institutu. Nacházel se však pod kontrolou ministerstva vnitra, které zajišťovalo i jeho rozpočet. IMEPO získával navíc i procentuální podíl z vybraných poplatků spojených s vydáváním povolení k pobytu a udělováním statusu dlouhodobých residentů.²⁹⁶

V rámci ministerstva vnitra vzniklo prezidentským dekretem PD 295/2001 ředitelství pro přistěhovalce, které bylo následně restrukturalizováno dekretem PD 97/2007. Skládalo se z oddělení přistěhovalcké politiky, odboru koordinace, řízení a kontroly aplikované legislativy, oddělení povolení k pobytu fyzickým osobám, oddělení povolení k pobytu právníkům osobám, oddělení sociální integrace a oddělení sekretariátu a asistenční informační podpory.²⁹⁷ Posláním ředitelství pro přistěhovalce bylo skrze jeho návrhy vytvářet a dohlížet na provádění imigrační politiky země a dohlížet na IMEPO. Sociální integrace nebyla cílena výhradně na imigranty, ale též na další citlivé společenské skupiny a prekariáty. Ředitelství bylo hlavním prováděcím orgánem vydávající opatření imigrační politiky ujednaných na poli EU, OSN a dalších mezinárodních institucí.²⁹⁸ Prezidentským dekretem PD 11/2010 došlo v říjnu 2010 k přeměně ředitelství na sekretariát přistěhovalcké politiky při ministerstvu vnitra, decentralizace a e-governance (*Geniki Grammateia Metanasteutikis politikis*).²⁹⁹

4.5 Shrnutí legislativního rámce imigrační politiky Řecka

Z výše uvedené analýzy vyplývá, že Řecko patří mezi tradiční demokratické státy podílející se na všech důležitých mezinárodních právních aktech ve společnosti vyspělých zemí. Řecko se stalo roku 1981 členem EU a začalo implementovat evropské

---

²⁹⁴ N. 3386/2005, Arthro 24, Par. 5, FEK 212A/2005.

²⁹⁵ PD 188/2002, FEK 175A/2002.

²⁹⁶ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 25.

²⁹⁷ PD 295/2001, FEK 206A/2001 a PD 97/2007, FEK 272A/2007.

²⁹⁸ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 25.

²⁹⁹ PD 11/2010, FEK 11A/2010.

právní normy do svého legislativního řádu. Evropská přistěhovalecká politika se začala aktivizovat až v teprve nedávno uplynulých letech a stále se utváří. Občané EU žijící v Řecku podléhají evropskému, nikoliv řeckému právnímu řádu pro přistěhovalce. Občané třetích zemí se řídí řeckou a evropskou imigrační legislativou. Řecký právní systém je rozsáhlý a nachází se i v současné době ve fázi vývoje. Zákony jsou často doplňovány a novelizovány, *de iure* však právní ochrana občanů třetích zemí snese mezinárodní srovnání. Složitost legislativy podtrhuje vydávání prezidentských dekretů a ministerských nařízení vedle zákonů.

Právní rámec imigrace do Řecka lze rozdělit na několik fází vývoje. První fungovala v letech 1929 až 1991 a definovala pouze základní terminologii. Druhou se stalo období mezi rokem 1991 a 2001, kdy byla vytvořena zejména restriktivní opatření. Roku 2001 přišly s novým zákonem základy imigračního režimu obsahující většinu opatření, které byly adoptovány a rozvinuty v roce 2005 a rozšířeny roku 2007.

Zákon 2910/2001 byl považován v mnohých ohledech za průlomový. Obsahoval i základy evropské legislativy. Největší problémem však byly nedostatečné administrativní procedury a jejich management. Vydávání dokumentů bylo zmatečné a trvalo dlouho. Žadatelé třetích zemí zároveň neměli nárok na revokaci. Po mnohých úpravách a novelizacích proto bylo rozhodnuto o ustavení nového zákona. Se zákony 3386/2005 a 3536/2007 lze hovořit o vytvoření plnohodnotné imigrační politiky pohybující se v mantinelech společné evropské přistěhovalecké politiky. Achillovou patou se stala problematika ilegální imigrace ovlivněna geopoliticko-ekonomickou situací Řecka a také administrativním selháním státních institucí. Doposud vydané tři (někdy vnímané jako čtyři) legalizace nepatří mezi dlouhodobě politicky udržitelná řešení této imigrační krize zejména z důvodu velkého množství nekvalifikovaných ilegálních imigrantů a neustálého příchodu nových.³⁰⁰

V řeckém právním rámci zákony spíše nastiňují základní principy imigrační politiky. Přesná ustanovení jsou však definována na nižších správních úrovních formou ministerských rozhodnutí. Tuto koncepci zákonodárství shrnuje Magliveras s jejími pro i proti. Výhoda tohoto pojetí spočívá v jednoduchosti přijetí ministerských rozhodnutí, protože nepodléhají parlamentnímu hlasování a nejsou na rozdíl od dekretů kontrolována soudními orgány až do okamžiku jejich platnosti. To je však i jeho nevýhodou, protože jsou neustále přijímána nová a nová ministerská rozhodnutí, která

---

³⁰⁰ Kassimis C., "Survival and Expansion: Migrants in Greek rural Regions," *Population, Space and Place*, Athens, 14 (2008), s. 511.

způsobují oproti předchozímu stavu značné změny. Z tohoto důvodu hrozí věčné budování nikdy nehotového imigračního systému. Ministerská rozhodnutí někdy překračují vymezený rámec nebo mohou dokonce změnit celou podstatu zákona, pod jehož působností se nachází. Neustálé změny potom mohou vést k velkým administrativním zmatkům v provádění imigrační politiky.³⁰¹

Prezidentské dekrety jsou sice kontrolovány ústavním soudem a posléze i přijaty parlamentem, ale existovaly paralelně vedle zákonů a přebíraly někdy jejich roli. Docházelo tak opakovaně k implementaci stejného evropského právního aktu do řeckého legislativního systému jak zákonem, tak dekretem. Nelogické se jeví také spuštění prvního legalizačního kola prezidentskými dekrety, když u všech ostatních k tomu došlo zákony.³⁰² Je tedy otázkou, jaká by měla být správná koncepce a míra vydávání prezidentských dekretů a ministerských rozhodnutí.

Administrace imigrační politiky byla navíc koncem roku 2010 spravována velkým množstvím úřadů a institucí, jejichž kompetence do značné míry splývaly. Právě tato část prošla mnoha reformami a změnami k lepšímu. Legislativa začala působit více stabilizovaným dojmem, když kmenový zákon 3386/2005 vydržel doposud v platnosti.

5. Společenské a politické prostředí v Řecku

V posledních letech se řecká společnost začala radikalizovat. Na tuto změnu v Řecku zareagovali vedle extremistických hnutí i političtí představitelé umírněných proevropských politických stran. Současnou krizovou atmosféru shrnul na jaře 2012 v rámci předvolební kampaně tehdejší ministr pro občanskou bezpečnost z Panhelénského hnutí za athénský okrsek Michalis Chrysochoidis, když na rozhlasové stanici SKAI prohlásil: „*Ilegální imigranti musí být repatriováni do svých zemí. Řecko čelí společenskému rozkladu.*“³⁰³ Další varovné zprávy poukazující na špatný stav ve společnosti začaly přicházet zejména z přelidněných Athén. Humanitární pracovník a lékař Nikitas Kanakis označil situaci za neudržitelnou. Na vzestupu je podle něj xenofobie, bezdomovectví, chudoba, kriminalita, nemoci, drogy, násilí a počet vybydlených objektů.³⁰⁴ Ministr veřejného pořádku Nikos Dendias po volbách 2012 v rozhovoru pro BBC prohlásil, že imigrace v Řecku představuje vážný problém.

---

³⁰¹ Magliveras D. Konstantinos, Aspen, Migration law in Greece, Kluwer Law International: 2011, s. 21.

³⁰² Magliveras D. Konstantinos, Aspen, Migration law in Greece, Kluwer Law International: 2011, s. 17.

³⁰³ „Preparation for the big big „clean sweep““, *Proto Thema*, 29. 3. 2012.

³⁰⁴ Politaki Alex, „Greece is facing a humanitarian crisis,“ *Guardian*, 11. 2. 2013.

Označil ji za „*invazi, která je časovanou bombou pro společnost a pro bezpečnost*“.³⁰⁵ Tento stav je důsledkem absence konzistentní imigrační politiky. Není uspokojivý ani pro Řeky, ani pro cizince.

S nárůstem xenofobie se musely vypořádat i řecké politické strany. Vznikl tím nový prostor pro získávání voličů. Rostoucí nepřátelství vůči cizincům musely strany skloubit s demokratickými a multikulturními evropskými zásadami. Volby roku 2012 potvrdily, co se očekávalo. Extrémní pravice získala neočekávaně velké množství hlasů. Její podpora byla o to silnější v oblastech, v nichž se ilegálních imigrantů vyskytovalo více.

5.1 Nálady uvnitř řecké společnosti

Řecká společnost je obecně považována za konzervativní. Znamená to, že termín „*my*“ reprezentovaný etnickými Helény stojí v protikladu s termínem „*ti druzí*“ reprezentovaný cizinci.³⁰⁶ Přistěhovalci jsou odmítáni a trpí sociálním vyloučením. Nacionalismus je v Řecku o něco silnější než v jiných evropských zemích. Silné národní povědomí je zde považováno za patriotismus, který se i s určitými prvky xenofobie dostal až do řeckých základních škol. Skrze školní osnovy procházejí také děti imigrantů, zejména z Albánie a Bulharska, patřící mezi nejpočetnější žáky z ciziny.³⁰⁷ Určitou výjimku tvoří muslimové z Thrákie. Ti mají volnější školní osnovy oproti standardnímu vyučování na řeckých školách a výuka probíhá turecky. V roce 2006 bylo takových škol 235.³⁰⁸ Vzdělání pro děti neřeckých imigrantů je dodnes považováno za nedostatečné a nevyhovující moderní multikulturní společnosti.³⁰⁹

Na základě analýzy Národního centra pro sociální výzkum (EKKE) vnímají Řekové sami sebe jako jedny z nejrasističtějších a nejxenofobnějších národů v rámci EU. Podle této analýzy se zhruba 53 % řecké populace domnívá, že jakýkoliv přestupek nebo trestný čin spáchaný imigrantem by měl být bezpodmínečně potrestán vyhoštěním. Přes 22 % helénské společnosti se na přistěhovalce dívá jako na osoby, které berou Řekům práci. Téměř 80 % si myslí, že kvůli ekonomickým migrantům klesá cena pracovní síly.

---

³⁰⁵ “Greece to deport 1,600 immigrants arrested in Athens,” *BBC*, 6. 8. 2012.

³⁰⁶ Aspidis G., Petrelli M., “The Voting Right of the Immigrants in Greece – The Case of the Municipality of Korydallos,” *Mediterranean Journal of Social Sciences*, vol. 2, no. 2 (květen 2011), s. 15-28.

³⁰⁷ Thoma Dimitra, “Understanding Migrants’ Experiences of Social Exclusion and Inclusion: the Case of Bulgarian Immigrants in Greece,” IN: Roth Klaus a Bacas Lauth Jutta (eds.), *Migration in, from and to Southeastern Europe: Part 2 Ways and Strategies of Migrating*, Berlin, Lit Verlag: 2011, s. 27-48.

³⁰⁸ Askouni Nelli, *H ekpaideusi tis meionotitas sti Thraki*, Athény, Alexandria: 2006.

³⁰⁹ Aspidis G., Petrelli M., “The Voting Right of the Immigrants in Greece – The Case of the Municipality of Korydallos,” *Mediterranean Journal of Social Sciences*, vol. 2, no. 2 (květen 2011), s. 15-28.

Naopak 59,5 % považuje za přínosný příliv potřebných pracovních sil ze zemí EU, které jsou chudší. Obecně se řeční občané domnívají, že ekonomičtí migranti snižují celkovou výkonnost ekonomiky. Výzkum probíhal mezi lednem 2003 a březnem 2004.³¹⁰ Jiný výzkum provedený evropskou iniciativou EQUAL subvencovanou Evropským sociálním fondem ukázal, že 70 % Řeků považuje cizince za zdroj zvýšené kriminality a skoro stejné množství je považuje za zodpovědné z rostoucí nezaměstnanosti. Tři čtvrtiny obyvatel se domnívají, že je správné, aby děti imigrantů chodily do stejných škol jako řecké děti. Z tohoto množství však zhruba 55 % požaduje, aby pro ně byly zřízeny zvláštní třídy. Naproti tomu 28 % cizinců uvedlo, že čelilo hrozbě napadení. Výzkum zahrnoval také preferenční seznam národů. Nejvíce vítáni jsou obyvatelé EU-25, pak obyvatelé Latinské Ameriky následovaní Srby na třetím místě. Pro Albánce, Rumuny, Bulhary a občany USA vykazují Řekové nejmenší pochopení.³¹¹

Zvláštní reporty Eurobarometru z roku 2012 trend potvrzují. Diskriminaci cizinců mimo pracovní dobu (například během výuky, nakupování, shánění pronájmu nebo návštěvy u doktora) považuje za rozšířenou 63 % obyvatel, 32 % za vzácnou a 4 % za neexistující. Vyšší hodnoty u rozšířené diskriminace lze najít již jen ve Švédsku (66 %) a ve Francii (64 %). Naopak za nejtolerantnější se považují Litevci (15 %), Lotyšci (19 %) a Poláci (21 %). Většina Řeků (76 %) považuje svůj národ za rasistický.³¹² I přes rostoucí počet přistěhovalců vyznávajících islám jsou Athény jediným hlavním městem v EU, které nemá mešitu.³¹³

V Řecku se v současnosti nachází zhruba jeden milion imigrantů. Poslední oficiální číslo z roku 2001 poskytnuté řeckým statistickým úřadem je 761 813. Druhý oficiální zdroj Eurostat uvedl, že v roce 2011 bylo v Řecku 1 255 000 cizinců.³¹⁴ Legálních imigrantů bylo v roce 2007 580 709 a počátkem roku 2013 se jednalo o 537 237 řádně rezidujících cizinců třetích zemí.³¹⁵ Naprostá většina z nich je v produktivním věku, ale

---

³¹⁰ Ethniko Kentro Koinonikon Ereunon (EKKE), Ellada-Europi, Koinonia-Politiki-Axies, Apotelesmata tis megalis Europaikis Koinonikis Ereunas. European Social Survey (listopad 2003), www.ekke.gr/ess/ess_results.doc, staženo online 5. 5. 2013.

³¹¹ Aspidis G., Petrelli M., "The Voting Right of the Immigrants in Greece – The Case of the Municipality of Korydallos," *Mediterranean Journal of Social Sciences*, vol. 2, no. 2 (květen 2011), s. 15-28.

³¹² Eurobarometr, Special Surveys 393/EB77.4, Discrimination in the EU in 2012, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_393_en.pdf, staženo 7. 2. 2013.

³¹³ V září 2011 se však rozhodlo o jejím vybudování v rozvíjející se čtvrti Eleonas, Spyros Kouvoissis, BBC Asks "Why No Mosque in Athens?," *Greekreporter.com*, 28. 12. 2012 a "Egkrihike i anegersi temenous ston Elaiona," *TA NEA*, 7. 9. 2011.

³¹⁴ "Se ena peripou ekatommyrio ypologizei i Eurostat tous allodapous sti chora mas. Deite analytika ta stoicheia gia ton arithmo ton allodapon stin Europi ton 27," *news247*, 12. 6. 2012.

³¹⁵ "Xepernoun to miso ekatommyrio oi nomimoi metanastes sthn Ellada," *TA NEA*, 26. 2. 2013.

zaměstnaných bylo do vypuknutí krize pouze zhruba 304 tisíc. Část imigrantů pracuje bez smlouvy a neplatí tím pádem zdravotní a sociální pojištění. Nemají ani žádné jiné ochranné záruky a nevztahují se na ně žádné povinnosti ze strany zaměstnavatele. Mohou být předmětem vykořisťování a nemusí dostat za odvedenou práci řádnou odměnu. Pro řecké zaměstnavatele se jedná o nepřímou výzvu k nedodržování zákoníku práce a zároveň se tím také vyhnou vysokému zdanění platů. V případě Řecka se platové zdanění v roce 2012 pohybovalo mezi 18 až 45 % ze mzdy, na kterém se podílejí jak zaměstnavatel, tak zaměstnanec.³¹⁶

Legální cizinci z méně rozvinutých zemí žijící v Řecku měli do počátku dluhové krize v roce 2009 zhruba o pět procent vyšší nezaměstnanost, než byl národní průměr. Řecká ekonomika je ovšem podle výzkumníků řecké organizace ELIAMEP Thanose Maroukise a Anny Triandafyllidou potřebuje. Podstatná část z HDP je tvořena z levné námezdní síly, po níž vzniká poptávka sezónními cykly. Mnoho z těch, kteří v zemi přetrvávali legálně, nyní zemi opouštějí. Zatímco v roce 2010 bylo v platnosti 600 tisíc povolení k pobytu, následujícího roku se jednalo již pouze o 445 tisíc. Nezaměstnaných legálních zahraničních residentů bylo v letech 2009 až 2011 více než pracujících cizinců. V této době zřejmě klesl poprvé v absolutních číslech i počet všech imigrantů.³¹⁷ Nová studie stejných autorů poukazuje na fakt, že množství legálně pracujících osob se přesunulo do šedé sféry ekonomiky a nejsou tak zaznamenáni.³¹⁸

5.2 Krizový stav ilegální imigrace v Řecku

Ilegální imigrant je úřady neautorizovaná osoba, která nemá platné dokumenty k setrvání v zemi. Ilegálními imigranty se nejčastěji stávají osoby třetích zemí, které skrytě překonají státní hranice bez povolení. EU užívá termín občan třetí země definovaný již v předchozí kapitole.³¹⁹ Osoba třetí země může žádat v jiné zemi o azyl z politických či humanitárních důvodů. Běženci mohou získat status uprchlíka umožňující dočasný legální pobyt i z ekonomických důvodů, byť je jeho udělení v Řecku nepravděpodobné. To platí i pro žadatele z třetích zemí o povolení k pobytu a k práci, protože řecká strana si klade vysoké nároky za účelem eliminace přílivu

---

³¹⁶ Ministerstvo zaměstnanosti a OAED, Agentura Organismos Apascholiseos Ergatikou Dynamikou, www.oaed.gr, staženo 7. 2. 2013.

³¹⁷ Triandafyllidou Anna a Marouf Michaela, Greece Report prepared for the SOPEMI meeting, 14. 2. 2011, http://ec.europa.eu/ewsi/en/resources/detail.cfm?ID_ITEMS=28478, staženo 6. 3. 2013.

³¹⁸ Triandafyllidou Anna a Maroukis Thanos, *Migrants Smuggling: Irregular Migration from Asia and Africa to Europe, Migration, Minorities, and Citizenship Series*, Basingstoke, Palgrave and Macmillan: 2012, s. 66-116.

³¹⁹ Eurofond, <http://www.eurofound.europa.eu/>, staženo online 6. 3. 2013.

nemajetných a nevzdělaných cizinců. Někteří ani platnými doklady nedisponují, a tím pádem nemají ani možnost vstoupit do Řecka jinak než nelegálně. Ilegálním imigrantem se může cizinec stát též zpětným propadnutím do ilegality, protože nebyla obnovena platnost jeho víz a povolení k pobytu. To se stává často z finančních důvodů. Do takové situace se lze dostat také tím, že vyprší platná pracovní smlouva nebo lhůta pro dobrovolné opuštění země. Komplikace s vypršením smluv vznikají obvykle v nestabilních a sezónních odvětvích jako je turismus či zemědělství. Ztrátu legálního postavení umocnila fiskální krize probíhající od roku 2009. Největší výpadky začaly být pociťovány ve stavebním sektoru.³²⁰

Nekontrolovaná imigrace začala v Řecku od devadesátých let představovat vážný problém způsobující změny v populační struktuře. Liknavost úřadů, propustné hranice, pád východního bloku, geografická poloha a členství v EU způsobily imigrační explozi. Většina imigrantů se stala alespoň načas součástí ilegální struktury a podílela se na šedé ekonomice. Bez pracovních smluv, osobního registračního čísla pro daňové účely (*Arithmos Forologikou Mitroou*, AFM) a pro sociální a zdravotní pojištění (*Idryma Koinonikon Asfaliseon*, IKA) byli vyloučeni ze společnosti.³²¹ Poptávka po levné pracovní síle vzrostla asi jednu dekádu před olympijskými hrami v Athénách 2004. Migranti pocházeli tehdy zejména z Albánie, dalších zemí jihovýchodní Evropy a bývalých zemí Sovětského svazu. Tyto osoby však bylo možné zdokumentovat, protože s sebou většinou měly platné identifikační doklady. Na základě cizineckých cestovních pasů jim úřad sociálního a zdravotního zabezpečení IKA retroaktivně poskytl registrační čísla.³²²

Jak bylo řečeno v předchozí kapitole, Řecko bylo nuceno pod tlakem obrovského množství ilegálních imigrantů přejít k legalizacím nezdokumentovaných osob. Ty proběhly v letech 1997, 2001, 2005 a částečně 2007. Podle studie athénské ekonomické univerzity k nim bylo přistoupeno se značným zpožděním, protože v Řecku převládala restriktivní imigrační politika. Legalizováno bylo velké množství osob, které by jinak

---

³²⁰ Maroukis Thanos, *The number of irregular migrants in Greece at the end of 2010 and 2011*, Athens, ELIAMEP (2012).

³²¹ Bogusz B., Cholewinski R., Cygan A., Szyszczak E. (eds.), *Irregular Migration and Human Rights. Theoretical, European and International Perspectives*, Leiden, Martinus Nijhoff: 2004, s. 345-431.

³²² Bacas Lauth Jutta, "No Safe Haven: the Reception of Irregular Boat Migrants in Greece" a Habit Daniel, "„Getting to Europe“ Afghan Refugees, Urban Discourses and European Strategies in Patras," IN: Roth Klaus a Bacas Jutta Lauth (eds.), *Migration in, from, and to Southeastern Europe Part 2: Ways and Strategies of Migrating*, Ethnologia Balkanica, vol. 14/2010, Berlin, Lit. Verlag: 2011, s. 147-187.

podle standardního postupu povolení k pobytu nezískaly.³²³ Podle Řecké organizace pro evropskou a zahraniční politiku ELIAMEP byla legalizace provedena bez konceptu, aniž by se vyřešilo, jak zastavit další příliv ilegální imigrace. To by totiž vyžadovalo vytvoření konzistentní imigrační politiky, úřadů se zaškolenými pracovníky a zajištění státních hranic. Samotný akt první legalizace navíc provázelo administrativní selhání, kdy docházelo k velkým zmatkům při komunikaci mezi imigranty a úředníky. U druhé legalizace se zlepšila organizace úřadů, ale komplexní imigrační politika stále vytvořena nebyla. Až se třetí legalizací byly vytvořeny postupy, jak přistupovat k přistěhovalcům.³²⁴

Mezníkem v přistěhovalctví byl rok 2000, kdy se Řecko stalo součástí schengenského bezcelního prostoru. Tím se země stala pro migranty ještě přitažlivější a jejich příliv pokračoval. Nezdokumentované osoby se nyní mohly skrze Řecko snáze dostat do industrializovanějších a pro imigranty atraktivnějších zemí západní Evropy. Dne 18. února 2003 byl schválen dublinský systém analyzovaný v předchozí kapitole, který měl dopad zejména na tranzitní země EU nacházející se na jejich vnějších hranicích, jakou je právě Řecko. Začalo tím citelně přibývat nezákonných osob třetích zemí zablokovaných v Řecku bez možnosti ho opustit, nebo v něm legálně žít.³²⁵

Řecko-turecká hranice se stala hlavní vstupní branou do bezcelního evropského prostoru nejen po souši, ale též po moři z maloasijské pevniny u řeckých ostrovů Lesbos, Chios, Kos, Rhodos a dalších. Tyto ostrovy jsou nazývány „*Středozemní Checkpoint Charlie*“.³²⁶ Jak ukazují data z ostrova Lesbos, počet ilegálních imigrantů mezi lety 2003 až 2009 souvisle rostl. Zatímco na počátku sledovaného období dosáhlo břehů Lesbu 1037 imigrantů, v roce 2009 to bylo již 8896 imigrantů, přičemž předchozího roku se jednalo dokonce o 13252 zadržených osob. Většina ilegálních imigrantů přichází z válečných zón z regionů Středního a Dálného Východu a Afriky. Nejčastější žadatelé o status uprchlíka jsou z Afghánistánu (70 %), Iráku, Íránu, Palestiny, Sýrie, Súdánu a Somálska. Přicházejí po náročné cestě vyčerpání a ve špatném zdravotním stavu. Poté jsou umísťováni do nevyhovujících detenčních

---

³²³ Cavounidis Jennifer, *Migration in Southern Europe and the Case of Greece*, University of Economics and Business, Athens, Discussion Paper No. 139 (únor 2002).

³²⁴ Gropas Ruby a Triandafyllidou Anna, *Migration in Greece at a glance*, Athens, ELIAMEP (2005).

³²⁵ Dublin II, Nařízení Rady (ES) 343/2003, Úředník věstník EU L50 ze dne 25. 2. 2003.

³²⁶ Lauth Bacas Jutta, "Boundary Construction on the Greek-Turkish Border," IN: Thomas M. Wilson (ed.), *Culture and Power at the Edges of the State: National Support and Subversion in European Border Regions*, Berlin, Lit Verlag: 2005, s. 55-80.

center.³²⁷ Po týdnech až měsících čekání jsou tyto osoby obvykle oficiálně vyzváni, aby dobrovolně opustily Řecko do třiceti dnů. Většina z nich se následně přesouvá do Athén, kde znovu zkouší své štěstí. Osoby třetích zemí s vlastními osobními doklady mají větší šance získat legální status. Ti ostatní nemají čím žádat o povolení k pobytu a práci. Proto jim nezbývá, než se uchýlit k neoficiálním pracím bez jakýchkoliv společenských práv. V Athénách se snaží o přežití všemi prostředky včetně prostituce a distribuce drog. Časté jsou také námezdní podhodnocené práce bez smlouvy v zemědělském sektoru v prefekturách Peloponésu a Centrálního Řecka. Před volbami 2012 se pro ilegální imigranty otevřelo první vyhovující detenční centrum situované v Athénách. Dalších plánovaných třicet podobných areálů se buduje na opuštěných armádních stanovištích.³²⁸

Klíčovým místem migrační stezky dále do Evropy je mezinárodní přístav Patra. Trajekty odtud plují zejména do italských přístavů Bari, Brindisi, Ancona a do Benátek. Přístav odbaví ročně 1,2 milionu pasažérů plavících se z nebo do Itálie. Patra je i důležitým průmyslovým přístavem mezinárodní nákladní přepravy. Jedním trajektem může být přepraveno až 80 kamionů. Do jeho útrob se snaží proniknout ilegální migranti a dosáhnout tak břehů Itálie. Odtud se již mohou pouze po souši bez hraničních kontrol dostat do svých cílových zemí. Zabránit jim v tom může ještě italská kontrola kamionů, která se snaží tyto osoby odhalit. Ti, kteří jsou dopadeni, jsou v souladu s Dublin II posláni zpět do Řecka. Nejčastěji se o tento způsob přepravy snaží Afghánci.³²⁹ Patra se stala jedním z hlavních přístupových bodů v celé EU. Podle zprávy Thanose Maroukise v letech 2008 až 2010 se z celkového množství nezdokumentovaných osob na území Řecka pouze jednomu z deseti podařilo dosáhnout jiné země EU.³³⁰ V posledních letech začínají imigranti stále častěji využívat program dobrovolného návratu. Jen v roce 2010 bylo na čekací listině 2500 žadatelů pro dobrovolný návrat. Pro období 2008 až 2013 mohlo Řecko čerpat 51 miliónů eur

---

³²⁷ Bacas Lauth Jutta, "No Safe Haven: the Reception of Irregular Boat Migrants in Greece" a Habit Daniel, "„Getting to Europe“ Afghan Refugees, Urban Discourses and European Strategies in Patras," IN: Roth Klaus a Bacas Jutta Lauth (eds.), *Migration in, from, and to Southeastern Europe Part 2: Ways and Strategies of Migrating*, Ethnologia Balkanica, vol. 14/2010, Berlin, Lit. Verlag: 2011, s. 147-187.

³²⁸ Smith Helena, "Greece to open new detention centers for illegal migrants," *Guardian*, 29. 3. 2012.

³²⁹ Habit Daniel, "„Getting to Europe“ Afghan Refugees, Urban Discourses and European Strategies in Patras," IN: Roth K. a Bacas J. L. (eds.), *Migration in, from, and to Southeastern Europe Part 2: Ways and Strategies of Migrating*, Ethnologia Balkanica, vol. 14/2010, Berlin, Lit. Verlag: 2011, s. 167-187.

³³⁰ Maroukis Thanos, *Migration and the crisis in Greek society: the parameters of a coordinated departure*, Athens, ELIAMEP (2012).

z Evropského fondu pro navracení státních příslušníků třetích zemí do země původu.³³¹ Do tohoto programu se však nemohou zařadit osoby, které jsou zcela bez identifikačních dokladů. Právě tyto osoby pobývají v Řecku často nedobrovolně a chtějí pokračovat do cílových zemí nebo se vrátit domů. Finanční tíseň jim neumožňuje zaplatit ilegální transport. Mimo jiné kvůli rostoucímu množství těchto imigrantů rostou také rasově motivované násilné činy.³³² Řecká policie začala kontrolovat dodržování zákonných podmínek pro pobyt v Řecku v rámci programu Xenios Zeus, na jehož základě bylo do poloviny března 2013 zatčeno 4928 cizinců a zabaveno 11 484 položek pašovaného zboží. Zároveň byly odhaleny sklady s 250 tisíci padělkami.³³³

Organizace ELIAMEP publikovala roku 2012 doposud nejpřesnější odhady týkající se ilegální imigrace. Do té doby byla značná oscilace dat u oficiálních zdrojů jako řecký statistický úřad (ELSTAT) a Centrum pro plánování a ekonomické výzkumy (KEPE) běžná. Podle řeckých policejních statistik došlo v letech 2007 až 2012 na řeckých hranicích celkem k 692 616 zadržení. Počet zadržení se neshoduje s množstvím osob pokoušejících se o překonání státní hranice, protože pokud je tatáž osoba zadržena podruhé, je zaznamenána znovu. Na řecko-albánské hranici bylo realizováno ročně průměrně 38 577 zadržení s reálně klesající tendencí. V roce 2010 se jednalo o 33 979 zadržení, což je skoro o 10 tisíc méně než před třemi lety. Od roku 2011 počet zadržení klesl na necelých 12 tisíc a následujícího roku jich bylo ještě o tisíc méně.³³⁴ Značně kolísavé výsledky mají pohraniční hlídky na řecko-turecké hranici. Na pozemní hranici se uskutečnilo v letech 2007 a 2008 průměrně 15 tisíc zadržení. Následujícího roku šlo však pouze o 8787 zadržení, ale o rok později se jednalo již o 47 088 zadržení. Propad byl zaznamenán až roku 2012, kdy jich bylo uskutečněno 30 433. Došlo tedy k určitému poklesu v rámci celkového vzestupu zadržení na suchozemské řecko-turecké hranici. Námořní hranice vykazuje čísla jiná. Roku 2008 bylo provedeno 30 149 zadržení, což bylo roční maximum. O dva roky později úřady provedly pouze 6 204 zadržení. V roce 2011 pak jejich počet klesl na necelý tisíc.³³⁵

Koncem roku 2012 byla na suchozemské hranici dokončena záchytná čtyřmetrová zeď s ostnatým drátem v celkové délce 12,5 km podél řeky Evros. Tento projekt se stal

---

³³¹ Triandafyllidou Anna a Maroukis Thanos, *Migrants Smuggling: Irregular Migration from Asia and Africa to Europe, Migration, Minorities, and Citizenship Series*, Basingstoke, Palgrave and Macmillan: 2012, s. 66-116.

³³² "Golden Dawn attacks Vendors," *Kathimerini*, 8. 9. 2012.

³³³ "Xenios Zeus: 4928 syllipseis allodapon apo tin enarxi tis epixeirisis tis ELAS," SKAI, 18. 3. 2013.

³³⁴ Elliniki Astynomia, www.astynomia.gr, staženo 28. 2. 2013.

³³⁵ Elliniki Astynomia, www.astynomia.gr, staženo 28. 2. 2013.

kontroverzním tématem a nebyl podpořen Evropskou komisí. Stavění zdí přitom není v EU žádnou novinkou. Byla již postavena ve Španělské Ceutě a Melille a na Maltě. Tato obranná opatření přenesla migrační tlak do Řecka, skrze které začalo přicházet 90 % všech ilegálních imigrantů v EU. Roku 2010 bylo údajně realizováno 128 000 ilegálních přechodů za účelem dostat se do EU.³³⁶ Předseda Evropské asociace na obranu lidských práv (AEDH) Pierre Barge kritizoval systém zdí, kterými se začíná obstavovat jižní křídlo EU.³³⁷ Podle deníku *Kathimerini* došlo ještě během prosince 2012 k poklesu přílivu ilegální imigrace na suchozemské hranici o 95 %. Úřady byl naopak zaznamenán opětovný nárůst přílivu přistěhovalců skrze Egejské ostrovy.³³⁸ Od října 2010 vypomáhají v ochraně na řecko-tureckých hranicích společné evropské patroly FRONTEX.³³⁹

Na řeckých hranicích s Republikou Makedonie (FYROM) a Bulharskem došlo k nejméně zadržením s maximálním počtem tří a půl tisíce ročně v případě (v případě FYROM). V případě Bulharska bylo provedeno nejvíce zadržení roku 2008, kdy došlo k 1795 zadržením. V roce 2012 bylo provedeno pouze 365 zadržení. Celkový počet zadržení na řeckých hranicích se všemi sousedními státy v letech 2007 až 2012 tedy zaznamenal pokles: 112 364 v roce 2007, 146 337 v roce 2008, 126 145 v roce 2009, 132 524 v roce 2010, 99 368 v roce 2011 a 76 878 v roce 2012.³⁴⁰

Počet nezdokumentovaných osob ze své podstaty není lehké určit. Do září 2009 zažádalo v Řecku 620 tisíc cizinců o legalizaci svého pobytu, z čehož určitá část v zemi již v minulosti legálně přebývala. Podle výzkumu EU *Clandestino* se v Řecku koncem roku 2007 nacházelo 280 446 ilegálních imigrantů.³⁴¹ Nejaktuálnější studie ELIAMEP z roku 2012 kalkulovala s odhadem 352 175 ilegálních imigrantů k 1. prosinci 2010. Z toho 20 tisíc se ilegály stalo kvůli vypršení platnosti povolení k pobytu. Další 41 400 se nepřihlásilo z neznámých důvodů k poslední legalizaci v roce 2005, přestože se v zemi nacházely. Do tohoto statistického modelu bylo zahrnuto též 61 tisíc Albánců, kteří jsou pouze cykličtí migranti a pravidelně migrují mezi oběma zeměmi kvůli zaměstnání. Celkové množství ilegálních imigrantů k 1. prosinci 2011 bylo odhadnuto na 391 478, z toho 62 411 nemělo obnovené povolení k pobytu, 41 400 žilo v Řecku

---

³³⁶ Vandystadt Nathalie, "Executive opposes border fence between Greece and Turkey", *Europolitics*, 4. 1. 2011.

³³⁷ "Pod lupou: Odradí zeď na řece Evros přistěhovalce?," Evropský parlament/*EuroparTV*, 11. 2. 2011.

³³⁸ "Greece completes anti-migrant fence at Turkish border," *Kathimerini*, 17. 12., 2012.

³³⁹ Pop Valentina, "EU to deploy armed patrols at Greek-Turkish border," *EU Observer*, 25. 10. 2010.

³⁴⁰ Elliniki Astynomia, www.astynomia.gr, staženo 28. 2. 2013.

před rokem 2005 a zároveň se nepřihlásilo do legalizačního programu a 11 700 byli cyklicky migrující Albánci. Jejich množství citelně pokleslo. Po odečtení osob, které měly alespoň určitou dobu povolení k pobytu, se množství nezdokumentovaných osob pro oba roky pohybuje zhruba kolem 330 tisíc. Jedna třetina všech ilegálních imigrantů žije v Řecku přes 8 let.³⁴²

5.3 Helénský politický systém a vytváření imigrační politiky

Řecký politický systém se etabloval po pádu vojenské junty roku 1974 jako tzv. Třetí republika, která byla o rok později ústavou definována jako prezidentská parlamentní republika. Řecký politický systém je kombinací francouzského a německého modelu, který je v Evropě běžný. V čele exekutivy stojí vláda vedená premiérem. Prezident republiky má omezenou legislativní i výkonnou moc, ale plní zejména reprezentativní a ceremoniální funkci. Je volen nepřímo 300členným jednokomorovým parlamentem „*Vuli*“ na maximálně dvě po sobě jdoucí pětileté volební období. I on však může zasáhnout do politického dění jak apelováním na příslušné orgány, tak prezidentskými dekrety s platností zákona.

Dekrety mající dopad na cizince byly již rozebrány v předchozí kapitole, jmenujme zde tedy příkladem jen dva zásadní dekrety 358/1997 a 359/1997 vydané Konstantinosem Stefanopoulosem zahajující první legalizační kolo. Na jejich základě byly vydány bílé a zelené karty, které legalizovaly přes 370 tisíc imigrantů.³⁴³ Karolos Papoulias se jako následující hlava státu postavil za legální přistěhovalce, pro něž žádal účast na politické scéně. Podle jeho slov přednesených v Ioannině v roce 2010 platí rovnost před zákonem pro všechny stejně: „*Řekové by měli přiznat cizincům všechna práva a povinnosti, jako mají sami, v souladu s hlubokou demokratickou kulturou. Nezapomínejme, že naši vlastní lidé a krajané byli kdysi neznámí někde jinde.*“ Papoulias se vyjádřil i k nelegálnímu přistěhovalectví, které považuje za evropský problém a který by se měl také společně řešit.³⁴⁴

Hlavní slovo ale v řecké politice nemá prezident, nýbrž politické strany a jejich představitelé. Legislativní moc je v rukou parlamentu, zatímco vláda vzešlá ze svobodných, přímých, demokratických a všeobecných voleb má moc výkonnou.

---

³⁴¹ Maroukis Thanos, *Country Report Greece*. “Undocumented Migration. Counting the Uncountable. Data and Trends across Europe,” Athens, ELIAMEP (2009).

³⁴² Maroukis Thanos, “The number of irregular migrants in Greece at the end of 2010 and 2011,” Athens, ELIAMEP (2012).

³⁴³ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 17.

Volební práh pro vstup do parlamentu činí 3 % a vítězná politická strana získává bonus 50 mandátů. V Helénské republice je stanovena volební povinnost, ale její dodržování již nesmí být vynucováno.³⁴⁵ Od roku 1974 do posledních voleb roku 2012 v zemi fungoval dlouhodobě tzv. systém dvou a půl stran. Pravicová Nová Demokracie (*Nea Dimokratia*, ND) se střídala s Panhelénským socialistickým hnutím (*Panellinio Sosialistiko Kinima*, PASOK). Obě strany byly doplňovány malým podílem třetí většinou radikálně levicové strany.³⁴⁶ Poslední volby v roce 2012 však přivedly na scénu další politické subjekty signalizující změnu ve volebním chování řeckých voličů.³⁴⁷

Nová stranická uskupení lze rozdělit na pro či proti memorandu porozumění mezi Řeckem, EU a MMF skládající se hlavně ze škrťů a privatizací státních firem. Po nerozhodném výsledku v květnu se musely volby o měsíc později opakovat. Tehdy ještě těsně zvítězily proevropské strany, které utvořily vratkou koalici. Nová Demokracie se musela spojit s Panhelénským hnutím a nedávno vzniklou Demokratickou levicí. Do opozice se dostala druhá nejsilnější radikálně levicová Koalice radikální levice (*Synapismos Rizospastikis Aristeras*, SYRIZA), která získala jen o pár procent méně než Nová Demokracie. Do parlamentu se probjovali dále také Nezávislí Řekové (*Anexartitoi Ellines*, ANEL), Demokratická levice (*Dimokratiki Aristera*, DIMAR), Zlatý úsvit (*Chrysi Avgi*, XA) a Komunistická strana Řecka (*Kommounistiko Komma Elladas*, KKE).³⁴⁸

Primárními tvůrci imigrační politiky jsou řádně zvolené politické reprezentace. Klíčové úkoly politických subjektů ve vládě jako jinde ve světě jsou zabezpečení hranic, eliminace ilegální imigrace a integrace a inkorporace stávajících imigrantů do společnosti. K tomu je zapotřebí vytvoření lokální sociální infrastruktury, na které by se sami imigranti mohli podílet. Byli by tak zapojeni do politického života městských a prefekturních zastupitelstev, kulturních asociací a do funkcí ve státních složkách, jako je

---

³⁴⁴ “Karolos Papoulias: I entaxi ton nomimon metanaston na synodeuetai apo politikes anagnorisis kai symmetochis, Patriotikou Syllogou kai Kentrou Ellinikon Meleton „Thermopyles“,” 21. 2. 2010.

³⁴⁵ Lyrintzis Christos a Nikolakopoulos Elias, *Political System and Elections in Greece*, IN: Metaxas D. (ed.), *About Greece*, Athens, A. Andreou S. A., Athens: 2007, s. 87-100.

³⁴⁶ Lyrintzis Christos, “The Challenge of Modernisation: Politics and Policy in Greece. Editor: Kevin Featherstone,” *West European Politics*, Vol. 28, Issue 2 (2005), s. 242-259, Vernardakis Christos, “From a Two-party to a Multi-party System,” *Transfrom*, Issue 2 (2008) a Papapostolou A., “Poll Shows Greece’s Two-Party System Is Over,” *Greekreporter.com*, 16. 2. 2012.

³⁴⁷ Kolektiv autorů, *Section A: Polarisation, confusion and uncertainty: a party system in transition*, Greek Politics Specialist Group, Political Studies Association, Greek Elections June 2012, Gerodimos Roman (ed.), www.gpsg.org.uk, staženo 4. 5. 2013.

³⁴⁸ “Tha exoume kyvernisi aurio,” *Newsbomb.gr*, 18. 6. 2013.

policie a další. Imigranti bez řecké státní příslušnosti jsou z této účasti téměř vyloučeni, ale je jim umožněno hlasovat v některých referendech týkajících se sociální oblasti. V posledních letech se ve volebních preferencích objevuje vzrůstající xenofobie a reminiscence na obtížné soužití s neřeckými etniky v minulosti. Na vzestupu je populismus a podpora radikálních hnutí.³⁴⁹

Za této konstelace musí politické strany a uskupení vytvářet své programy opatrně. Smyslem je neodradit své voliče a zároveň posílit práva imigrantů. Cílem řeckých politických stran je ale také získat volební hlasy a mít co největší podíl na vládě. Imigrační politika vždy stála stranou hlavní agendy volebních programů, protože nebyla vděčným tématem. Situace se však změnila a napomohla tomu i současná fiskální krize. EU a MMF začaly vytvářet nátlak na výdajovou politiku Řecka, čímž omezily manévrovací prostor politických stran. Určitou volnost si zachovaly právě v otázkách imigrace. Byť dlouho neřešena, imigrace je v politickém životě Řecka podobně důležitá jako hospodářství a zahraniční politika. Parlamentní strany mají ve svém programu definovanou svoji politiku vůči legálním cizincům, ilegálním imigrantům, přistěhovalcům, uprchlíkům, druhým generacím i to, jak postupovat v otázkách integrace všech přistěhovalců do společnosti. U některých, zejména však u nových politických subjektů se nyní začal objevovat nástin komplexního imigračního rámce.³⁵⁰ V následujících odstavcích jsou zohledněny strany, které ve volebním roce 2012 dostaly do parlamentu spolu s Lidovým pravoslavným hnutím (*Laikos Orthodoxos Synagermos*, LAOS), které reprezentovalo hlavní sílu radikální pravice až roku 2012.

5.3.1 Nová Demokracie

ND je hlavní středopravicová demokratická tzv. catch-all party založená 4. října 1974 Konstantinem Karamanlisem. Pravidelně se střídala u moci s PASOK, se kterým vytvářela téměř bipartijní systém. Ve volbách na jaře 2012 zvítězila jen těsně nad SYRIZA (26,89 %), když získala 29,66 % hlasů představující i s obvyklým bonusem 129 křesel.³⁵¹ Její současný předseda Antonis Samaras se stal po dohodě s koaličními partnery premiérem Řecka. Strana stála u zrodu řeckého imigračního režimu a následně i nastavení imigrační politiky.

---

³⁴⁹ Marantzidis Nikos, "To politiko chasma ton geneon, *Kathimerini*," 14. 4. 2012.

³⁵⁰ Kolektiv autorů, *Section A: Polarisation, confusion and uncertainty: a party system in transition*, Greek Politics Specialist Group, Political Studies Association, Greek Elections June 2012, Gerodimos Roman (ed.), www.gpsg.org.uk, staženo 4. 5. 2013.

³⁵¹ Gerodimos Roman (ed.), "Greek Elections June 2012," Greek Politics Specialist Group, www.gpsg.org.uk, staženo 4. 5. 2013.

Vláda Konstantinose Mitsotakise (ND) devadesátých letech jako první zavedla základní imigrační řád. Předchozí kapitolou rozebraný zákon 1975/1991 vytvořil vůbec poprvé v novodobé historii Řecka imigrační režim nahrazující archaický imigrační zákon z roku 1929.³⁵² Vláda Konstantinose Karamanlise mladšího (2004-2009) stála poté u zrodu doposud nejdůležitějšího právního imigračního zákona 3386/2005, který značně rozšiřoval cizinecká práva, definoval také poprvé konkrétně imigrační politiku a zlegalizoval potřeby značné množství osob.³⁵³

Ve svém programu se Nová Demokracie v oblasti imigrace zaměřuje zejména na pracovní podmínky a bezpečnost cizinců. ND rovněž vypracovala návrhy týkající se volebního práva řeckých emigrantů a jejich potomků, nikoliv však práva cizinců s trvalým pobytem v Řecku. Bývalý ministr vnitra Prokopis Pavlopoulos řekl v srpnu 2006 během interview na rozhlasové stanici SKAI, že řecká ústava neumožňuje poskytnout cizincům plné právo volit. Umožňuje však legálním imigrantům ze zemí mimo EU s ročním příjmem alespoň 8 500 eur na hlavu zvyšujícím se o 15 % za každého člena rodiny volit v komunálních a prefekturních volbách. Tito imigranti mají podle Pavlopoulose stejně jako řečtí občané právo na plnou podporu v klíčových oblastech zaměstnanosti, vzdělání, sociálního zabezpečení a přístupu ke službám.³⁵⁴ Návrh na možnou účast cizinců ve volbách do zastupitelstev však nebyl nakonec podán parlamentu k projednání a strana o něj již dále neusilovala.

ND neuvažuje ani o další legalizaci nezdokumentovaných osob. Poslankyně ND a tajemnice pro přistěhovaleckou politiku Foteini Pipili na konci srpna 2011 zareagovala ostře na návrh guvernéra Správy sociálního zabezpečení (IKA) Roverda Spyropoulose, aby bylo přiděleno ilegálním imigrantům číslo sociálního zabezpečení (*Arithmo Mitroou Koinonikis Asfalisis, AMKA*). Obvinila v tu dobu vládnoucí Panhelénské hnutí, že se snaží zemi transformovat do ráje pro nelegální přistěhovalce na úkor řeckých občanů a legálních zahraničních pracovníků.³⁵⁵ Strana již dříve kritizovala vládu socialistů za příliš umírněný přístup k ilegálním imigrantům.³⁵⁶ ND pobuřovalo jejich množství v historických athénskými čtvrtích. Z tohoto stavu vinila Jorgose Papandrea

---

³⁵² Nomos 1975/1991, FEK 184A/1991.

³⁵³ Nomos 3386/2005, FEK 212A/2005.

³⁵⁴ „DILOSEIS PAVLOPOULOU: Evergetikes rythmíseis gia tous metanastes,” *Kathimerini*, 8. 8. 2006.

³⁵⁵ Deltio Typou ND, „Protofanes! Ekatontades chiliades paramonoi metanastes nomimopoiountai meso... IKA“, 30. 8. 2011, www.nd.gr staženo 7. 2. 2013.

³⁵⁶ Deltio Typou ND, „Dilosi tis Grammateos Metanasteutikis Politikis tis N. D. kas F. Pipili me aformi tin katalipsi panepistimiakou idrymatos,” 25. 1. 2011, www.nd.gr staženo 7. 2. 2013.

mladšího, který nedokázal vůči nezdokumentovaným osobám cizí státní příslušnosti zaujmout žádnou strategii.³⁵⁷

Sociální a pracovní práva chce ND udělit pouze cizincům s dlouhodobým pobytem. O sociální ochranu ostatních přistěhovalců třetích zemí se pak mají po dobu platnosti povolení k pobytu postarat jejich zaměstnavatelé. ND kritizovala plán PASOK na snížení povinného počtu kolků dokládající platbu sociálního pojištění IKA, protože se tím sníží výnosy IKA převáděné do státního sociálního fondu pro legální imigranty. Domnívá se, že za všeobecně nižším počtem kolků za odvody plateb do sociálního zabezpečení stojí úmysl imigrantů i jejich zaměstnavatelů je nehradit. Opatření snížit povinné minimum zaplacených kolků by podle ND nepřímo povzbudilo nečestné jednání těch zaměstnavatelů, kteří odmítají za imigranty platit sociální pojištění v řádné výši. V konečném důsledku by pak vedlo k chudnutí a diskriminaci legálně pracujících imigrantů, protože ti by kvůli sníženým odvodům neměli nárok na plnou zdravotní péči a sociální dávky.³⁵⁸

Pro druhou generaci imigrantů, tedy děti narozené již v Řecku, chce ND zavést pětileté povolení k pobytu a povinnost základního vzdělání. To se však má vztahovat jen na ty jedince, jejichž rodiče žijí v Řecku legálně a zaplatili poplatek 900 eur za získání statusu dlouhodobého rezidenta v souladu s článkem 92 odstavcem 2 zákona 3386/2005.³⁵⁹ ND chce zachovat stávající vzdělávací systém, ve kterém vyjma několika málo multikulturních škol probíhá výuka pouze v řeckém jazyce.³⁶⁰

5.3.2 Panhelénské socialistické hnutí

Středolevé hnutí PASOK založené v září 1974 bylo donedávna druhou hlavní politickou catch-all stranou. Spolu s ND se střídaly u moci téměř čtyřicet let až do voleb v květnu a červnu 2012, kdy socialisté se ziskem pouhých 12,28 % a 33 křesel musely jako nouzové opatření poprvé v historii vstoupit s ND do velké koalice. PASOK byl vůči imigrantům umírněnější než ND. V první fázi integrace přistěhovalců navrhoval udělit jim právo ovlivňovat dění interních procesů politických stran formou zástupců.

---

³⁵⁷ Deltio Typou ND, "Dilosi tis Grammateos Metanasteutikis Politikis tis N. D. kas F. Pipili me schetika me tin metasgenasi ton paranomon metanaston se istoriko ktirio tis polis ton Athinon," 28. 1. 2011, www.nd.gr staženo 7. 2. 2013.

³⁵⁸ Deltio Typou ND, "Dilosi tis Grammateos Metanasteutikis Politikis tis N. D. kas F. Pipili gia tin aronsi tis kyvernisis na antimetopisei ta provlimata ton metanaston pou ergazontai sti chora mas," 28. 2. 2011, www.nd.gr, staženo 7. 2. 2013.

³⁵⁹ Nomos 3386/2005, Arthro 92, Par. 2, FEK 212A/2005.

³⁶⁰ Aspidis G., Petrelli M., "The Voting Right of the Immigrants in Greece – The Case of the Municipality of Korydallos," *Mediterranean Journal of Social Sciences*, vol. 2, no. 2 (květen 2011), s. 15-28.

Posléze plánoval uzákonit aktivní a pasivní volební právo vztahující se i na volby do evropského parlamentu. To by ovšem platilo pouze pro ty imigranty, kteří setrvali v zemi legálně alespoň pět let. V otázce volebního práva PASOK nebyl úplně vnitřně jednotný. Určitá část strany se domnívala, že by jeho udělení mělo být spjato s vyššími nároky na povinnosti imigrantů. Ke splnění podmínek pro získání úplného volebního práva se měl imigrant zavázat.³⁶¹ Za Papandreovy vlády 2009 až 2012 byl připraven kontroverzní zákon 3838/2010, který vešel ve známost jako Ragousisův zákon podle jeho autora Giannise Ragousise. Zákon zaváděl částečné *ius soli* a umožňoval imigrantům volit do nižších zastupitelstev. Museli pobývat legálně na území Řecka alespoň jeden rok, byť nedosahovali dříve požadovaného minimálního příjmu na hlavu. Podle verdiktu ústavního soudu z 13. listopadu 2012 Ragousisův zákon kolidoval s ústavou, proto byl pozastaven a má být přepracován.³⁶² Antonis Samaras z ND, který od začátku vystupoval proti zákonu kriticky, ho mohl nechat zmrazit. Nový zákon, který se připravuje a nahradí 3838/2010, je už nyní znám jako zákon Athanasiou podle náměstka ministra vnitra Charalambose Athanasiou z ND.³⁶³

PASOK dále navrhoval vytvoření lokálních samospráv fungujících vedle zastupitelských městských úřadů s možností volit i bez řeckého občanství. Cizinci by také měli mít možnost zvolit své zástupce, kteří by se dostali do městských rad. Toto považoval PASOK za důležitý základ integrace imigrantů do řecké společnosti. Cizinci by měli být dostatečně chráněni a měli by se podílet na společenském, vzdělávacím a ekonomickém systému země. Imigranti by měli mít plnou ochranu v odborových hnutích a pracovních organizacích včetně kompletních sociálních práv. Stejně jako ND usilují socialisté o potírání nelegálních pracovních míst a zamezení neplacení daní ze strany zaměstnavatele. Imigranti by se měli podílet také na fungování státní infrastruktury. Podobné řešení nabízí PASOK i pro Romy, přesídlence v Severním Epiru a občany EU žijící v Řecku. Největší formální změnou je návrh na revizi ústavy (článku 5 paragrafu 20), podle kterého by měla být legálním residentům přiznána stejná práva jako řeckým občanům.³⁶⁴

---

³⁶¹ Deltio Typou PASOK 30. 7. 2010, „Epimorfosi gia to nomo entasis ton metanaston“, www.pasok.gr, staženo 8. 2. 2013.

³⁶² Papadaki Gianna, „StE: Antisyntagmatikos o „nomos Ragkousi“ gia tin ithageneia a Pagonei i kyvernisi ton „nomo Ragkousi“ gia tin ithageneia,“ *To Vima*, 13-14. 11. 2012.

³⁶³ „16 enoseis metanaston styrizoun ton neo nomo Athanasiou,“ *Politis.Gr*, 16. 11. 2012, <http://www.politis-gr.com/?p=37942>, staženo 4. 5. 2013.

³⁶⁴ Chatzioannidou E., „The vote of the immigrants cause of frictions in the inerior of PA.SO.K.,“ *Kathimerini*, 12. 11. 2005.

Vláda Panhelénského hnutí pod vedením Kostase Simitise s tehdejšími řeckými prezidentem Konstantinosem Stefanopoulosem schválila na jaře 2001 důležitý zákon 2910/2001, kterým se částečně posunul restriktivní imigrační řád vytvořený zákonem 1975/1991 z počátku devadesátých let směrem ke konstruktivní imigrační politice.³⁶⁵ Po čtyřech letech byl během vlády Nové Demokracie nahrazen již zmíněným zákonem 3386/2005. Vláda Kostase Simitise připravila první a druhé legalizační kolo, které legitimizovalo přes půl milionu imigrantů.³⁶⁶ PASOK vyšel vstříc i muslimům. Návrh Papandreova kabinetu na výstavbu první velké mešity o rozloze 1000 m² za 16 milionů eur v athénské čtvrti Eleonas schválil řecký parlament poměrem 198:16 hlasů v září 2011.³⁶⁷

PASOK je přístupnější k cizincům také v otázce další legalizace imigrantů, jejíž rozšíření na další nezdokumentované osoby považuje za správné. Schvaluje rovněž všeobecné udělování občanství dětem imigrantů, které se v Řecku narodily a vyrostly. Občanství by v Řecku měli automaticky získávat i studenti, kterým vypršela tříletá platnost pobytu v zemi. Strana je ochotna připustit na základních školách vyučování mateřskému jazyku hlavních zemí, ze kterých pochází cizinci v Řecku.³⁶⁸

5.3.3 Komunistická strana Řecka

Komunistická strana Řecka (KKE) je nejstarší dodnes fungující parlamentní politická strana, která byla založena necelý týden po konci první světové války 17. listopadu 1918 tehdy ještě jako SEKE (*Sosialistiko Ergatiko Komma Elladas*). Od konce občanské války 1949 až do pádu vojenské junty 1974 byla postavena mimo zákon. Poté dlouho plnila roli třetí největší politické strany. Až do parlamentních voleb v květnu 2012 byl ovšem v Řecku význam třetích stran marginální.³⁶⁹ Po vyhlášení výsledků promarnila KKE jedinečnou příležitost vystoupit z opozice, když její dlouholetá předsedkyně Aleka Papariga oznámila, že KKE se nehodlá podílet na žádné vládě.³⁷⁰ Je pravděpodobné, že díky tomuto postoji se získaný počet hlasů KKE v předčasných volbách konaných o měsíc později hluboko propadl na pouhých 4,5 % odpovídající 12

³⁶⁵ Nomos 2910/2001, FEK 91A/2001.

³⁶⁶ Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011, s. 19.

³⁶⁷ "Athens mosque gets green light," *Kathimerini*, 7. 9. 2011.

³⁶⁸ Aspidis G., Petrelli M., "The Voting Right of the Immigrants in Greece – The Case of the Municipality of Korydallos," *Mediterranean Journal of Social Sciences*, vol. 2, no. 2 (květen 2011), s. 15-28.

³⁶⁹ "Nikos Marantzidis: Tradiční systém se drolí, dvě hlavní strany oslabily," *Hospodářské noviny*, 19. 3. 2012.

³⁷⁰ "Papariga cuts off coalition scenarios," *Athens News*, 13. 6. 2012.

poslaneckým mandátům. Do té doby sbírala strana zejména negativní voličské hlasy symbolizující odpor dvěma hlavními parlamentními stranám ND a PASOK.³⁷¹

KKE je radikální levicová strana hlásící se i dnes k myšlenkám marxismu-leninismu a k euroskepticismu. Bez zájmu podílet se na vládě si může strana dovolit vytvářet až nerealistický politický program. Tato volnost je patrná i v přístupu KKE k otázkám imigrace.³⁷²

Hlavním bodem programu KKE vůči imigrantům a politickým uprchlíkům je obrana a rozšiřování jejich demokratických práv. Všichni imigranti nacházející se v Řecku by měli být podle KKE bezpodmínečně legalizováni. V souladu s myšlenkami mezinárodního komunismu by měli také nabýt stejná občanská práva, sociální zabezpečení a pracovní ochranu jako mají Řekové. Toho by měli dosáhnout skrze sdružování do odborových svazů a vytváření dělnických organizací. Jejich předsedové by měli mít v pravomoci zajištění rovných podmínek všem. KKE se chce zaměřit na boj proti pracovním pozicím bez sociálního pojištění a přísněji postihovat ty, kteří taková místa vytvářejí. Obviňuje ostatní politické strany, že vytvořily politiku opomíjení imigrantů, kterou si vzájemně záměrně tolerují. Důsledkem je živoření cizinců třetích zemí. Jako příklad KKE uvedla vysoké množství prostitutek právě z přistěhovaleckého prostředí. Imigranti a jejich děti by měli získat bez omezení stejná práva a podmínky, jako mají Řekové. Školy by měly druhou generaci imigrantů učit jejich mateřskému jazyku včetně historie jejich země. Právo imigrantů volit považuje KKE za základní právo demokratické společnosti. KKE se nepodílela na přípravě legislativních změn týkajících se imigračního řádu jako výše uvedené ND a PASOK. Navrhovala však během ústavní revize změnit článek 5 paragraf 20 tak, aby byla institucionálně nastolena rovná práva imigrantům s občany Řecka.³⁷³

Imigranti musí v Řecku čelit politické, náboženské, národnostní, rasové, jazykové, kulturní a společenské diskriminaci. Podle tajemnice KKE Aleky Papanikolaou potřebují zejména cizinci garanci rovnoprávnosti, protože byli často ve své zemi politicky perzekvováni a přišli do Řecka za lepším životem. Právo cizinců na udělení politického azylu by mělo být garantováno ústavou. Bez těchto podmínek podle KKE nemohou žít imigranti v Řecku kvalitním životem.³⁷⁴

---

³⁷¹ “Kamia laiki psifos se ND – PASOK,” *Rizospastis*, 30. 9. 2009.

³⁷² “Mason Paul, Trying to understand SYRIZA,” *BBC*, 14. 5. 2012.

³⁷³ “Isa dikaiomata kai eidiki voitheia stous metanastes,” *Rizospastis*, 16. 9. 2005, s. 11.

³⁷⁴ *Ibidem*.

5.3.4 Koalice radikální levice

Politické uskupení Koalice radikální levice bylo založeno roku 2004 jako sjednocená aliance levicových stran. SYRIZA představuje moderní radikální politickou stranu hájící myšlenky eurokomunismu, zelené politiky a socialismu (tzv. ekosocialismu), antiglobalismu a antikapitalismu. Prezentovala se ve volebním programu 2012 v čele s charismatickým leaderem Alexisem Tsiprasem alternativní, konstruktivní a neotřelý politický program. V předčasných volbách v červnu 2012 se stala SYRIZA poprvé druhou nejsilnější stranou se ziskem 26,89 % odpovídající 71 křeslům. Od vítězství ji dělilo pouze několik procent hlasů. Vymezila se vůči politice ND a PASOK symbolizované podporou k memorandu podepsaného mezi Řeckem, MMF a EU, na jehož základě země získala úvěr na 240 miliard eur rozdělený na tranše, které se postupně uvolňují s tím, jak země plní požadavky MMF a EU a ECB (tzv. *Troiky*). Tsipras požaduje zastavení neúčinné politiky drastických škrťů a odpis veřejného dluhu pro jižní křídlo eurozóny.³⁷⁵ Za úspěchem SYRIZA stojí pružná reakce na aktuální témata a schopnost vymanit se z pravolevé politické orientace.³⁷⁶ Oproti KKE má SYRIZA ucelenější a reálnější formu imigrační politiky.

SYRIZA podporuje postupnou legalizaci imigrantů, ale pouze v propojení s jejich integrací do společností. I v tom se liší od KKE, která navrhuje okamžité zlegalizování všech imigrantů bez širší koncepce. Imigraci nepovažuje za řecký, ale za evropský problém, který se však odehrává na půdě jednotlivých členských států. Příčiny imigrační krize je proto nutné řešit na supranacionální úrovni v rámci Společné přistěhovalecké politiky pro Evropu, od níž vyžaduje společné postupy vůči imigrantům v EU včetně konkrétních programů jejich integrace. Tsipras kritizuje EU za liknavý přístup, kterého je Řecko obětí. Připomíná, že většina imigrantů nechtěla přijít do Řecka, ale do jiných států EU.³⁷⁷ Integrace imigrantů a politických uprchlíků by měla zahrnovat jejich kompletní politická a sociální práva. Právo volit do městských a regionálních zastupitelstev by měli mít všichni imigranti po pětiletém legálním pobytu v zemi. SYRIZA také doporučuje nevázat povolení k pobytu na uhrazené kolky sociálního pojištění IKA, pokud jich imigranti zaplatí určité množství. Pojistné podmínky by měly být stejné jako pro Řeky. S KKE naopak sdílí myšlenku

---

³⁷⁵ Smith Helena, "Greek opposition leader calls for European debt conference," *Guardian*, 9. 12. 2012.

³⁷⁶ Švihlíková Ilona, "Řecká Syriza – radikální, inspirativní levice, Britské listy," 3. 12. 2012.

³⁷⁷ "Al. Tsipras: Kyvernisi mnimoniou i SYRIZA," *newsbomb.gr*, 1. 6. 2012, staženo 9. 2. 2013.

imigrantských organizovaných odborových hnutí. V rámci revize ústavy by měla být podle SYRIZA posílána individuální a sociální práva přistěhovalců.³⁷⁸

Pro druhou generaci imigrantů, žáky a studenty narozené v Řecku strana požaduje automatické vystavení řeckých rodných listů a udělení občanství. Děti a studenti cizího původu nenarození v Řecku by jej měli získat po absolvování tří let v řeckém vzdělávacím systému bez ohledu na to, v jaké fázi studia se nacházejí. Veřejné školy by měly vyučovat děti imigrantů jejich mateřskému jazyku.

V červnu 2012 komise strany kritizovala pozdní přijetí integrační Ragousisova zákona z roku 2010 s ohledem na dětské imigranty narozené v Řecku, kteří měli získat automaticky občanství. O to větší bylo zklamání z rozhodnutí ústavního soudu z listopadu 2012, který komise SYRIZA označila za přijetí ultrakonzervativní interpretace ústavy. SYRIZA podotkla, že děti imigrantů mají jenom jeden domov a tím je Řecko. Proto se podle strany nejedná ani tak o přistěhovaleckou, nýbrž občanskou politiku. Druhá generace cizinců bez řeckého občanství tím ztratila nárok na základní účast na rozvoji společnosti. Jak tvrdí SYRIZA, tato ostrakizace vede mladé cizince k páchání trestné činnosti, která má zpětný dopad na řecké obyvatele a jejich zvýšenou xenofobii. Tsipras si uvědomuje, že nárůst kriminality u přistěhovalců je spojený s pocitem exkluze. Mladí imigranti, kterým se narodil potomek, by proto měli získat garanci stejných práv jako Řekové v podobě helénského občanství.³⁷⁹

5.3.5 Demokratická levice

Další stranou, která se v červnu 2010 odštěpila od původní levicové *Synaspismos*, je Demokratická levice. Od ostatních výše popsaných levicových politických uskupení se liší zejména v tom, že schvaluje memorandum mezi Řeckem a *Troikou*. Jedná se tedy o umírněnou levicovou stranu, která sdílí sociálně demokratické hodnoty na středolevé pozici politického spektra. Ve volbách v květnu a červnu 2012 uspěla a se ziskem 6,25 % hlasů, tzn. 17 křesel, a v parlamentu se podílí na vládní koalici.³⁸⁰ Lze hovořit i o nové alternativě k diskreditovanému PASOK, ke kterému má DIMAR v mnohých ohledech blízko. Šest poslanců PASOK dokonce v březnu 2012 přešlo do DIMAR.³⁸¹

---

³⁷⁸ Aspridis G., Petrelli M., "The Voting Right of the Immigrants in Greece – The Case of the Municipality of Korydallos," *Mediterranean Journal of Social Sciences*, vol. 2, no. 2 (květen 2011), s. 15-28.

³⁷⁹ Deltio Typou SYRIZA, "Anakoinosi tis Epitropis Dikaiomaton tou SYRIZA-EKM: „Ithageneia tora sta Ellinopoula metanasteutikis katagogis“," www.syriza.gr, 2. 6. 2012, staženo 9. 2. 2013.

³⁸⁰ Dinas Elias a Rori Lamprini, "The 2012 Greek Parliamentary Elections: Fear and Loathing in the Polls," *West European Politics*, vol. 36, no. 1 (2013), s. 270-282.

³⁸¹ "Sti DIMAR, 6 proin vouleutes tou PASOK," *Eleftheros Typos*, 20. 3. 2012.

Podle Demokratické levice jsou následky nekoordinovaného imigračního přílivu obzvlášť v době ekonomické deprese dalekosáhlé. Snížila se všeobecná bezpečnost. V důsledku špatné zdravotní péče o imigranty se v Řecku objevilo mnoho nemocí, které se zde jinak již téměř nevyskytovaly. Ve městech se navíc začaly stupňovat útoky extrémní pravice na imigranty. Stát by se měl proto podle DIMAR zabývat opatřeními proti organizovanému a rasově motivovanému násilí. Přistěhovalci žijící v zemi legálně by měli být plně integrováni do společnosti včetně účasti na veřejných záležitostech. Ilegální imigranti by měli být podporováni v dobrovolném návratu do své vlasti. Tisíce žádostí o návrat nebyly doposud vyřízeny, protože není dodržena 25% participace státu na nákladech. Vzhledem k aktuální fiskální situaci Řecka navrhuje DIMAR její stažení na 5 %. Současné strádání imigrantů je podle strany důsledkem politiky PASOK a ND. Ilegální imigranti by měli být monitorováni a pro tento účel by se měl vytvořit identifikační registr s pravidelnými záznamy. To by částečně zlepšilo i jejich ochranu, protože ve stávající podobě o nich nejsou vedeny žádné informace. I přes svůj status by si měli být ilegální imigranti a ostatní občané Řecka rovni v základních bezpečnostních a sociálních právech.³⁸²

Každá imigrační vlna je spojena s nárůstem organizovaného rasismu. DIMAR kritizuje násilí páchané na imigrantech, protože nejen že není trestáno, ale útočníci začínají mít pocit nedotknutelnosti. Je tím ohrožena veřejná bezpečnost a soužití v řecké společnosti. Strana podporovala další prohlubování procesu naturalizace a získávání řeckého občanství podle zmrazeného Ragousisova zákonu 3838/2010. Navrhovala též legalizovat osoby, které ztratily legitimitu nebo nebyly schopné splnit finanční nároky pro legalizaci roku 2005 a 2007. DIMAR požaduje individuální přezkum odmítnutých nebo neautorizovaných osob třetích zemí, kteří nemají povolení ke vstupu a pobytu v Řecku a udělit jim je podle článku 21 paragrafu 4 zákonu 3907/2011 z humanitárních důvodů.³⁸³ Strana chce rovněž zavést spravedlivý systém uznávání politického azylu v souladu s mezinárodním právem a zlepšit infrastrukturu pro včasné a přesné zpracování žádostí. Na mezinárodní úrovni usiluje o posilování společné evropské imigrační politiky s důrazem na dvoustranné dohody se třetími zeměmi. EU by měla pomoci s kontrolou vnějších hranic a dále asistovat při řešení imigrační krize v Řecku, protože většina imigrantů je v Řecku právě kvůli dublinskému systému zablokována. Měla by se modernizovat řecko-turecká smlouva o zpětném přebírání osob, protože ta

---

³⁸² Programma DIMAR, <http://www.dimokratikiaristera.gr/home/to-programma-mas>, staženo 24. 2. 2013.

³⁸³ Nomos 3907/2011, Arthro 24, Par. 4, FEK 7A/2005.

současná není efektivní.³⁸⁴ V roce 2010 turecká strana vyřídila kladně pouze 501 žádostí o readmisi ilegálních imigrantů a následujícího roku 673 takových žádostí.³⁸⁵

Hlavně u druhé generace DIMAR klade důraz na integraci imigrantů. Podle volebního programu DIMAR zabraňuje současný charakter řeckého základního školství efektivně vzdělávat děti imigrantů, protože je vystavěn na etnocentrickém ortodoxním katechismu. Propagace ortodoxní víry s povinnou ranní modlitbou, povinnou docházkou do kostela a povinnou výukou náboženství by měla být spolu s nacionalistickou výchovou eliminována. Změna obsahu a metody výuky s důrazem na roli demokracie usnadní integraci a socializaci dětí přistěhovalců. Sekundární vzdělávání by mělo podporovat přistěhovalce a eliminovat nerovnosti. DIMAR vystupuje proti rasismu. Současný nacionalismus je podle strany živěn základy tradičního moderního nacionalismu 19. století, kdy se do popředí dostávají vyhraněné kulturní prvky. Jejich vštěpování během dětství způsobuje v dospělosti pohrdání a stigmatizaci nově příchozích osob, které jsou odsunuty na okraj společnosti.³⁸⁶

5.3.6 Nezávislí Řekové

Se sloganem „*Je nás mnoho, jsme nezávislí, jsme Řekové*“ založili odštěpenci z Nové Demokracie 24. února 2012 nový politický útvar Nezávislí Řekové. Důvodem byl zásadní nesouhlas s nedostatečně pravicovou konzervativní politikou ND. Nová strana pod vedením Panose Kammenose uspěla ve volbách, když v červnu 2012 získala 7,5 % hlasů a tím 20 parlamentních křesel. Oproti volbám v květnu téhož roku se jednalo o úbytek zhruba 2,5 %. Hlavním pilířem strany se stal zejména rozpor s politikou politických stran implementující další a další úsporná opatření, aby bylo dosaženo splnění memoranda vyjednaného s EU, ECB a MMF. Nezávislí Řekové se prezentují jako nacionalisté a z tohoto důvodu vstoupili po volbách do opozice.³⁸⁷ I přes zejména ekonomický apel vytvořila také tato strana vlastní imigrační politiku.

ANEL kritizuje přístup evropských partnerů v otázce řešení imigrační krize. Podle ANEL již není dále možné jen čekat na funkční evropskou společnou azylovou a přistěhovaleckou politiku, když Řecko geopoliticky představuje imigrační výběžek EU. Evropské státy si podle strany neuvědomují, jakému přílivu imigrantů Řecko čelí. ANEL proto považoval za nutné zásadní přepracování řeckého Ragousisova zákona

---

³⁸⁴ Programma DIMAR, <http://www.dimokratikaristera.gr/home/to-programma-mas>, staženo 24. 2. 2013.

³⁸⁵ Maroukis Thanos, “The number of irregular migrants in Greece at the end of 2010 and 2011,” Athens, ELIAMEP (2012).

³⁸⁶ Programma DIMAR, <http://www.dimokratikaristera.gr/home/to-programma-mas>, staženo 24. 2. 2013.

3838/2010 o občanství. Tento bod se již splnil a poslanci strany tak nyní mají šanci promluvit do podoby nového zákona Athanasiou. Strana chce ponechat v platnosti *ius soli* a neumožnit tím automatické nabytí občanství druhé generaci.³⁸⁸

Podle strany je nezbytné mapovat stávající imigranty. Každý imigrant by měl mít záznam o své osobě, rodině, ekonomické aktivitě a platbách na sociálním pojištění IKA. Dále by měl být vykonáván bankovní dohled a v trestním rejstříku by měly být zahrnuty údaje z Interpolu. Stát by měl posílit policii a pohraniční stráž proti pašerákům a převaděčům. ANEL považuje za nutné spolupracovat se smíšenými přístavními ozbrojenými složkami a policií. Společně mají na souši i na moři vybudovat kapacity schopné zamezit další ilegální imigraci. Za vhodné řešení považuje spolupráci evropských zemí také čelících ilegální imigraci a společný tlak na změnu nařízení Evropské rady Dublin II.³⁸⁹ Každá výjimka v dublinském systému udělená Evropským soudním dvorem musí být brána v potaz a využívána proti nelegálnímu přistěhovalectví.

Cizinci by se podle ANEL měli registrovat na místních policejních stanicích. Ti, kteří přijedou do Řecka za prací, by tak měli učinit do šesti měsíců, jinak by jim hrozila deportace. Prioritně by měli být přijímáni imigranti z EU, Severní Ameriky a Oceánie. Ve druhém sledu zbytek Evropy, Latinské Ameriky a teprve pak ostatních částí světa. Imigrant by měl prokázat svůj společenský přínos, snahu naučit se řecký jazyk a znát historii a kulturu Řecka. Maximální počet imigrantů by neměl překročit 2,5 % z celkového počtu obyvatel země za předpokladu, že se budou ekonomicky a společensky integrovat.

Ilegální imigranty, kteří přišli do Řecka v posledních čtyřech letech, chce ANEL deportovat na základě readmisních smluv EU. Náklady spojené s vyhoštěním pak mají být naučtovány centrálním bankám zemí, odkud nezákonné osoby přicházejí. Záznam o deportaci s požadovanou částkou by se měl dostat do rukou příslušných velvyslanectví a konzulátů, které se v Řecku nacházejí. Pokud nebude uhrazen dluh do 15 bankovních dnů, měl by být obstaven majetek zastupitelských úřadů. Uhrazení dlužné částky by pak mělo být navýšeno o přírážku 20 %. Penalizovat by se měly i okolní tranzitní země, které nechávají ilegální imigranty do Řecka přecházet.³⁹⁰

---

³⁸⁷ “Ousted New Democracy MP starts own party,” *Kathimerini*, 24. 2. 2012.

³⁸⁸ “Protaseis nomou gia katargisi tou nomou Ragkousi apo ANEL kai Chrysi Avgi,” *news247*, 9. 7. 2012.

³⁸⁹ Hammarberg Thomas, “The ‘Dublin Regulation’ undermines refugee rights,” Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR), 22. 9. 2010.

³⁹⁰ ANEL, ANEXARTITOI ELLINES ETHINIKI ANTIPROTASI – 1h Dimosia Diavouleusi, <http://anexartitoiellines.gr/files/>, staženo 14. 2. 2013.

5.3.7 Lidové pravoslavné hnutí

V září 2000 založil žurnalista Georgios Karatzaferis Lidové pravoslavné hnutí jehož zkratka LAOS znamená v řečtině *lid*. Nejednalo se ani tak o alternativu ke středopravé Nové Demokracii, jako spíše o relativně nový politický prvek svého času na řecké scéně. Na politickém spektru se dlouho nacházelo poměrně mnoho stran levicového zaměření, na pravé straně byla v parlamentu umírněná ND osamocená.³⁹¹ Karatzaferis však nevnímal politické spektrum pravolevou perspektivou. Tu považoval od konce studené války za zastaralou. Svoji stranu vymezil především proti světové globalizaci.³⁹² Ideologické pilíře strany se skládají z konzervatismu, pravoslaví a nacionalismu. Přestože strana sama sebe deklaruje jako demokraticky nastavenou, v médiích byla vykreslována jako radikálně pravicová populistická strana.

Ve volbách 2007 a 2009 se LAOS dostal do parlamentu s malým procentuálním ziskem kolem 4 %. Strana se ve své rétorice přesunula více do středu, aby získala větší koaliční potenciál. Mezi listopadem 2011 a únorem 2012 se stala dokonce členem vládní koalice. Toto krátké vládní období zřejmě způsobilo masivní odliv voličů. V posledních dvou volbách konaných na jaře 2012 se již strana do parlamentu se ziskem 1,58 % nedostala. Pro umírněné voliče se jednalo o příliš radikální stranu a radikální voliče zklamala svojí mírností.³⁹³

Podle svého programu pro volby 2012 byla strana zaměřena proti imigraci, která podle ní pro Řecko představovala mnoho problémů. Mezi ně patří zejména tři následující: v rovině etnické stát masivním přílivem imigrantů a stárnutím populace rychle ztrácí homogenní charakter. V rovině kulturní je ohrožena národní identita, která byla vytvořena na etnické, náboženské a jazykové bázi. V politické rovině jde o samotný fakt uznání minorit *de iure*. Strana se obává zejména muslimské přítomnosti, kterou považuje už ze své náboženské definice za agresivního nepřítele křesťanství.³⁹⁴ Karatzaferis se ostře ohrazoval proti schválenému návrhu na výstavbu první velké mešity v Athénách. Tento krok nazval schválením „výstavby továrny pro teroristy“.³⁹⁵

---

³⁹¹ Výjimku mohla tvořit politická strana EPEN (*Ethiniki Politiki Enosis*), která však existovala jen v letech 1984-1996. Za tu dobu se jí nikdy nepodařilo dostat se do parlamentu. Pouze roku 1984 obsadilo v evropském parlamentu jedno místo. Viz.: “To lifting tis ellinikis akrodexias,” *Eletherotypia*, 9. 6. 2002.

³⁹² “6 chronia Laikos Orthodoxos Synagermos,” *Hellenic Lines*, 14. 9. 2006.

³⁹³ “Karatzaferis: “I paid a hefty price,” *Athens News*, 17. 4. 2012.

³⁹⁴ Karamanidou Lena, “The immigration discourse of an extreme right political party in Greece,” Political Association City University London (2012).

³⁹⁵ “Egkrithike apo ti Vouli i anegersi mousoulmanikou temenous ston Elaiona: Entones enstaseis apo to LAOS kai ton k. G. Karatzaferi,” *To Vima*, 7. 9. 2012.

V otázce imigrace chce LAOS vytvořit striktní zákonodárství s cílem ji omezit. Jedním ze tří pilířů zabránění řeckému krachu je podle strany zcela zrušit možnost získat občanství pro ilegální imigranty. Podle strany je dále nutné zabránit dalšímu parazitování imigrantů na řecké společnosti. Toho chce LAOS dosáhnout skrze vystavění „humánních střežených zařízení“, ve kterých by byly tyto osoby umístěny do doby, než bude provedena deportace do jejich vlasti. Právní předpisy týkající se azylu a ilegálního přistěhovalectví je podle LAOS nutné zpřísnit. Strana se vymezovala také proti pozastavenému Ragousisovu zákonu. Nechtěla, aby potomek imigranta mohl být automaticky naturalizován. Snadný zisk řeckého občanství by jen motivoval další migranty k příchodu do Řecka.³⁹⁶

Strana také navrhuje zvláštní opatření zaručující dodatečné zdanění příjmů, které vznikly v souvislosti s nezákonnými ekonomickými aktivitami přistěhovalců. Každých pět ilegálních imigrantů podle LAOS způsobí ztrátu pracovního místa dvěma Řekům a celkově snižuje hodnotu pracovní síly. Nezákonná práce způsobuje velké zatížení zdravotního systému, který poskytuje péči i neplatícím imigrantům.³⁹⁷ Ilegální imigranti jsou také zdrojem zvýšené kriminality. Podle statistik poskytnutých stranou LAOS je podíl cizinců na krádežích 51 %, vloupáních 51 %, vraždách 35 %, sexuálním násilím 51 % a znásilnění 50 %. Z celkového množství všech ilegálních imigrantů by v Řecku mohlo zůstat určité nepatrné množství, které by bylo žádáno v různých ekonomických sektorech a bylo by prospěšné. K legálně usazeným imigrantům se strana příliš nevyjadřuje.³⁹⁸

5.3.8 Zlatý úsvit

Roku 1993 byla absolventem fakulty matematických věd Kapodistriánské univerzity v Athénách Nikolaosem Michaloliakosem založena extrémní pravicová strana Zlatý úsvit. Jejím vzniku předcházelo formování komunity okolo stejnojmenného časopisu, který Michaloliakos založil ve svých dvaceti třech letech roku 1980. Podle listu *Eleftherotypia* byl časopis nacionálně socialistického zaměření. Lidé, kteří se začali okolo tohoto časopisu kumulovat, vytvořili o pět let později již samostatné Populární národní hnutí – Zlatý úsvit. Počátkem devadesátých let mělo hnutí zhruba 200 stálých

---

³⁹⁶ POLITIKO SYMVOULIO LA.O.S. Grammateia Esoterikon, 21. 1. 2013. www.neolaialaos.gr/2013/01/21/news/73806/, staženo 11. 2. 2013.

³⁹⁷ Programma LAOS 2012, “I tautotita tou LA.O.S.,” www.neolaialaos.gr/wp-content/themes/project/docs/BPK_2012.pdf, staženo 11. 2. 2013.

členů, kteří dali v listopadu 1993 vzniknout politické straně XA.³⁹⁹ Základními hodnotami strany jsou dnes řecké pravoslaví, byzantské dědictví a odkaz antického starověkého Řecka. Do roku 2009 měla strana velmi malé procento voličů. V předčasných parlamentních volbách obdržela necelých 20 tisíc hlasů. Avšak o tři roky později získala nejdříve v květnových volbách 441 tisíc hlasů a následně v červnu 426 tisíc hlasů představujících 6,9 % všech hlasů. V třisetčlenném parlamentu obdržel Zlatý úsvit 18 poslaneckých křesel.⁴⁰⁰ Voliči Zlatého úsvitu se rekrutovali mimo jiné z voličské základny LAOS, který zklamal své voliče tím, že se podílel na koaliční vládě a politice škrťů spolu s prounijně laděnými stranami a opustil svoji radikální pozici.⁴⁰¹

Aktivity Zlatého úsvitu jsou spojeny zejména s násilím a výtržnostmi proti imigrantům a etnickým minoritám. V roce 1999 způsobil člen Zlatého úsvitu, Pantelis Kazakos, smrtelná zranění dvěma imigrantům a sedm dalších zranil poté, co albánští fanoušci během fotbalového zápasu v živém přenosu spálili řeckou vlajku. Radikální část sympatizantů Zlatého úsvitu se přetvořila v tzv. Modrou armádu (*Galazia Stratia*).⁴⁰² V roce 2000 vyvstalo podezření, že členové strany mají na svědomí vandalismus památníků obětem holocaustu v Athénách a Soluni.⁴⁰³ V návaznosti na fotbalový zápas s Albánií konaný krátce po olympijských hrách v září 2004 zemřel po útoku Modré armády další imigrant. Incidentu předcházely provokace v různých částech Řecka. Po řeckém úspěchu na mistrovství světa v basketbalu v roce 2006 Modrá armáda opět napadla imigranty, přičemž způsobilá újmu na zdraví jednomu Palestinci a jednomu Bangladéšanovi.⁴⁰⁴

Minimálně od roku 1998 začali někteří politici a média spekulovat o napojení Zlatého úsvitu na řecké policejní složky.⁴⁰⁵ Z analýzy parlamentních voleb 2012 vytvořené investigativním žurnalistou a zpravodajem Al-Džazíry Barnaby Phillipsem vyplynulo, že policisté jsou až z poloviny sympatizanty Zlatého úsvitu. Ve volbách totiž volí v příslušných občanských okrscích v okolí svých služeben. Ve volebních obvodech, ve

---

³⁹⁸ Aspridis G., Petrelli M., "The Voting Right of the Immigrants in Greece – The Case of the Municipality of Korydallos," *Mediterranean Journal of Social Sciences*, vol. 2, no. 2 (květen 2011), s. 15-28.

³⁹⁹ "Grafeí o IOS," *Eleftherotypia*, 2. 7. 1998.

⁴⁰⁰ Georgiadou Vasiliki & Lamprini Rori, "Stable party strength in an unstable political landscape? The case of the Golden Dawn," Greek Politics Specialist Group, Political Studies Association, Greek Elections June 2012, Gerodimos Roman (ed.), www.gpsg.org.uk, staženo 4. 5. 2013.

⁴⁰¹ "Ypopsifios tou LAOS psifise... Chrysi Avgi," *news247*, 17. 6. 2012.

⁴⁰² Antoniou Dora, Lakasas Apostolos, Mpardounias Nikos, Karalis Spyros, Tsigganas Thanasis, "Sfairei sti syneidisi tis koinonias," *Kathimerini*, 23. 9. 1999.

⁴⁰³ Vidali Maria, "Anti-Jewish attacks," *Central Europe Review*, 27. 5. 2000.

⁴⁰⁴ Mpouganis Panagiotis, "Mouno-ratsismos," *Eleftherotypia*, 10. 9. 2006.

kterých se nacházelo 88 větších policejních a vojenských stanic v Athénách, během květnových a červnových voleb 2012 vzrostly výsledky Zlatého úsvitu až na 20 %. V sousedních městských obvodech získával Zlatý úsvit většinou 6 % hlasů. Z celkového množství mohla stranu volit až polovina policistů, vojáků a hasičů. Barnaby Phillips uvádí tři možné důvody, z nichž však ani jeden není ve vzájemné kolizi. Jednak řecké ozbrojené složky zůstaly radikalizované již od založení Třetí republiky, protože po pádu junty roku 1974 nebyli vyšší představitelé policie vyměněni. V dobách škrtů museli za podhodnocenou mzdu čelit častým demonstracím a zasahovat proti vlastním lidem. A nakonec jejich členové jsou každý den v kontaktu s ilegálními imigranty, proti kterým nemohou efektivně zakročit.⁴⁰⁶ Po úspěších ve volbách se začalo násilí použité proti imigrantům stupňovat.⁴⁰⁷ Činy však povětšinou nebyly příliš stíhány a trestány státní mocí, proto se rozšířily útoky radikálů na cizince. Strana začala hrozit i ostatním menšinám, zejména homosexuálům.⁴⁰⁸

Zlatý úsvit na rozdíl od ostatních stran imigraci zcela odmítá a tento problém je také jedním z hlavních témat volebního programu strany. Cílem XA je zbavit Řecko cizinců, které nazývá vetřelci. Strana rozlišuje mezi imigranty řeckého původu a sporadicky mezi legálními a nelegálními imigranty. Poslanec XA Giorgos Germanis shrnul tyto rozdíly před červnovými volbami 2012 zhruba takto: „*Chceme, aby cizinci odešli. Pro nás legální imigranti neexistují.*“⁴⁰⁹ Ilegální imigrace způsobuje podle strany rozklad sociálního a národního státu. V první fázi je podle jednoho z mluvčích strany Iliase Panagiotarose nutné vyhostit statisíce ilegálních imigrantů a hned po nich by měli následovat i ti legální.⁴¹⁰ Poslankyně XA Eleni Zaroulia, manželka Michaloliakose, označila ilegální imigranty za podlidi, kteří nemohou být srovnáváni s řeckými repatrianty.⁴¹¹ Mezi dobou zadržení a vyhoštění mají být tyto osoby drženy ve speciálních záchytných centrech izolovaných od rezidenčních zón. Pobyť v těchto zařízeních má být co nejkratší, protože podle strany je v současných detenčních centrech život imigrantů dotován daňovými poplatníky. Lékařská péče, strava a klimatizovaná místnost zdarma je prý neakceptovatelný luxus, který si nemůže současná řecká společnost dovolit. Vyjma zcela výjimečných případů strana nehodlá hradit

---

⁴⁰⁵ “Sto stochoastro i skioidis schesi Chrysis Avgis me EL.AS.,” *news247*, 15. 6. 2012.

⁴⁰⁶ “Barnaby Phillips, High police support for Greece's Golden Dawn,” *Al Jazeera*, 1. 12. 2012.

⁴⁰⁷ Mason Paul, “Alarm at Greek police 'collusion' with far-right Golden Dawn,” *BBC*, 17. 10. 2012.

⁴⁰⁸ Penny Laurie, “21st century Nazis,” *Independent*, 30. 8. 2012.

⁴⁰⁹ “Le Monde: H Chrysi Avgi synergazetai me tin astynomia,” *iefimerida.gr*, 24. 5. 2012.

⁴¹⁰ Savaricas Nathalie, “Greece’s neo-fascists are on the rise... and now they’re going into schools: How Golden Dawn is nurturing the next generation,” *Independent*, 2. 2. 2013.

ilegálním imigrantům zdravotní péči ani v běžných nemocnicích. XA chce, aby byli ilegální imigranti porušující zákony souzeni. Strana tím má na mysli zejména jejich nedotknutelnost v problematice placení daní, což je ovšem z principu prakticky vyloučené vzhledem k jejich statusu ilegálního imigranta. Případné tresty v podobě nucených veřejných prací se nemají odehrávat v řádných věznicích, ale ve zvláštních záchytných zařízeních. Imigranti pohybující se v černé ekonomice by měli uhradit ušlý zisk státu vzniklý například prodáváním pašovaného a neregistrovaného zboží. Proti těmto lidem chce strana brojit s nulovou tolerancí.⁴¹²

Po deportaci imigrantů chce Zlatý úsvit nechat zaminovat hranice se státy, odkud přichází nejvíce nezákonných osob. Přísně střežit se má nejen pozemní, ale i námořní hranice. Změnit se mají také kritéria pro udělování občanství. Jak oznámil Panagioratos: „Řekem se člověk nestává, Řekem se člověk rodí. Afričan žijící v Řecku 15 let stále není Řek.“⁴¹³ Zastavit by se měla také „zdravotnická turistika“ z ostatních balkánských zemí. Striktní zůstává strana i vůči druhé generaci imigrantů. XA navrhuje propustit dětské pacienty imigrantů z nemocnic, kde se nedostává na řecké děti.⁴¹⁴ V primárním i sekundárním školství má proběhnout segregace mezi řeckými a cizími dětmi, které údajně brzdí řecké děti zejména kvůli jazykové bariéře. Na univerzitách je nutné zrušit zákon „*asylo*“ poskytující azyl v univerzitních prostorách stíhaným osobám, protože ho opakovaně zneužívají nezákonné osoby cizí státní příslušnosti.⁴¹⁵ Jedním ze známějších takových případů byla pětidenní hladovka za účelem získání legalizace pobytu v Řecku s platností po celé EU zhruba 250 ilegálních imigrantů na půdě kampusu právnické fakulty Kapodistriánské univerzity v Athénách v lednu 2011.⁴¹⁶

5.4 Shrnutí

Na regionální poměry stabilní, konzistentní a téměř čtyřicet let funkční systém dvou stran se následkem dluhové krize země rozpadl. Panují obavy z jejího budoucího

---

⁴¹¹ Papapostolou A., „Greek MP: Immigrants are Subhuman,” *Greekreporter.com*, 18. 10. 2012.

⁴¹² Programma XA, <http://golden-dawn-international-newsroom.blogspot.gr/p/the-program-of-golden-dawn.html>, staženo 13. 2. 2013.

⁴¹³ Kotsoni Elektra, „Greece’s Dawn is Coming,” *Vice*, 6. 5. 2012.

⁴¹⁴ „Neonacistický Zlatý úsvit i přes skandály před volbami v Řecku posiluje,” *Euroskop*, 14. 6. 2012.

⁴¹⁵ Programma XA, <http://golden-dawn-international-newsroom.blogspot.gr/p/the-program-of-golden-dawn.html>, staženo 13. 2. 2013.

⁴¹⁶ „Kataulismos lathrometanaston i Nomiki,” *ETHNOS*, 25. 1. 2011.

směřování. Hlavním cílem současných politických stran je uklidnění voličů, kteří nejsou momentálně příliš svolní ke kompromisům.⁴¹⁷

Načrtnout budoucí směřování současné turbulentní politické scény je v Řecku obtížné. Jisté je, že tento přelomový bod bude mít dopad i na imigranty s tím, jak se objevily nové úspěšné politické subjekty. Základním parametrem řeckého voliče ve volbách 2012 bylo, zda je pro politiku škrťů určenou evropskými partnery, anebo proti ní. Řecko čelí ekonomické krizi a společenskému rozkladu, a proto jsou nepopulární opatření politických stran nevyhnutelná. Přesto si politické strany musejí vůči svým voličům zachovat vysokou míru transparentnosti, což jim dává jen velmi malý manévrovací prostor. Byť je tento prostor omezený, politické strany se liší svými programy. Shodují se však v úsilí zabránit další nevyžádané imigraci do země přísnější kontrolou hranic, které jsou vedle společných evropských jednotek FRONTEX střeženy novou ochrannou 10,5 km dlouhou zdí na řecko-tureckém pomezí u řeky Evros. Po několika měsících se prozatím zdá, že se na exponované suchozemské řecko-turecké hranici ilegální imigrace omezila.⁴¹⁸

Z analýzy volebních programů řeckých parlamentních politických stran vyplývá, že čím dále jsou politické strany od středu směrem doleva, tím více jsou imigrantům nakloněny. Nejštědřejší podmínky nabízí KKE. Je ovšem diskutabilní, do jaké míry by tato strana byla ochotna svůj politický program realizovat. To platí zejména po zřeknutí se podílu na vládě po volbách roku 2012. SYRIZA i DIMAR mají propracované koncepce, které imigrantům nabízejí zajímavé možnosti na poli integrace do společnosti, volebních práv a občanství pro druhou generaci (*ius soli*). Oproti KKE usilují o integraci realističtějším způsobem. Sociálnědemokratický PASOK patří spolu s DIMAR a středopravou ND k umírněným vládním stranám, které mají nejmenší manévrovací prostor pro vytváření radikální imigrační politiky. Catch-all-party ND i PASOK jako dlouholeté vládní strany vytvořily současný politický imigrační model a mají hlavní podíl na současném stavu. Zatímco ND přetvořila imigračního režim (1991) na plnohodnotnou imigrační politiku (2005), PASOK za své vlády vydal dva prezidentské dekrety (1997) legalizující nezdokumentované osoby po vzoru Itálie a Španělska. Dále v roce 2001 pod Simitisovým vedením výrazně přetvořilo předchozí

---

⁴¹⁷ Kolektiv autorů, "Section B: The day after tomorrow: prospects for the new government and for the political system," Greek Politics Specialist Group, Political Studies Association, Greek Elections June 2012, Gerodimos Roman (ed.), www.gpsg.org.uk, staženo 4. 5. 2013.

⁴¹⁸ "The Greek Trap, Costas Lapavistas: Lower wages, austerity, high unemployment creating situation like 1930's with a dangerous rise of the right," *The Real News Network*, Baltimore, USA, 14. 2. 2013.

imigrační režim. V posledních letech se nejdiskutovanější záležitostí stal Ragousisův zákon 3838/2010 vydaný stranou PASOK, který byl prohlášen za protiústavní a bude nahrazen *zákonem Athanasiou*. Přesto se nabízí otázka, jak moc je podpora imigrantů ze strany ND a PASOK spontánní s ohledem na evropské a mezinárodní demokratické závazky.

Další pravicové strany jsou k imigrantům méně smířlivé. Je to dáno větším akcentem na nacionalismus a s ním spojenou nesouhlasnou politikou vůči memorandu MMF a EU. ANEL připomíná typologicky konzervativní stranu. I když nemíní nezdokumentovaným imigrantům příliš ustupovat a chce je vyhostit na náklady jejich zemí, stále respektuje mezinárodní a evropské právo. Vytváří preferenční list imigrantů, na které klade určité adaptační požadavky. S DIMAR sdílí myšlenku soustavného monitoringu cizinců a vytvoření registru záznamů. Naproti tomu politický program další silně pravicové strany LAOS opírající se o populismus obsahuje spolu s kritikou multikulturalismu výzvu k deportaci ilegálních imigrantů. S akcentem na pravoslavnou církev brojí LAOS zejména proti uznávání národnostních menšin. Absence konkrétních kroků společně s krátkým podílem na vládní koalici na přelomu let 2011 a 2012 vyústila ve ztrátu radikálního voličstva, které se většinou přesunulo směrem k XA.⁴¹⁹ Zlatý úsvit je nejextrémnější politická strana v současném Řecku a jako taková chce deportovat všechny cizince bez výjimky.

Radikalizace společnosti se obrací zejména vůči imigrantům z rozvojových zemí a muslimům nejen verbálně, ale i fyzickým násilím. Tato konstelace politickým stranám v současné době neumožňuje vycházet imigrantům vstříc tak, jak by bylo potřeba. Xenofobie byla ještě po vstupu Řecka do schengenského prostoru posílena příchodem špatně pracovně zařaditelných imigrantů. Většina z nich pochází z asijských zemí, ve kterých probíhá buď vleklý válečný konflikt, nebo ekonomická či humanitární krize. Mnozí tvoří strukturu řecké ilegální imigrace. Řecko je pro ně sice tranzitní zemí, mají zde však dlouhou nucenou migrační přestávku kvůli nařízení Evropské komise 343/2003 Dublin II. Nezdokumentované osoby většinou nemají prostředky pro přežití, a proto se uchylují ke kriminální činnosti. Napětí v řecké společnosti roste a s ním i nepřátelství Řeků vůči těmto osobám. Řecké ubytovací kapacity pro ilegální migranty jsou ve špatném stavu. Byť se začala otevírat první detenční centra, neumožňují

---

⁴¹⁹ ““Nonsense Economics” and the Deepening Greek Crisis, Costas Lapavistas: Greece is being destroyed as all the players prepare for next stage of austerity measures,” *The Real News Network*, Baltimore, USA, 27. 8. 2012.

poskytovat adekvátní lékařskou péči a stravování pro všechny. Vzájemnému soužití nepřispívají ani protirasistické demonstrace, které mají spíš povahu manifestace přistěhovalců hlavně z Pákistánu, Afghánistánu, Bangladéše, Sýrie, Somálska či Súdánu. Svými protesty způsobují růst xenofobie a nahánějí obyvatelům městských aglomerací (zejména Athén) spíše hrůzu.⁴²⁰

6. Závěr

Přestože migrace a zejména ta ekonomická existovala vždy, až od devadesátých let 20. století začala být globálním tématem. Řecké zkušenosti posledních dvou století lze rozdělit na tři etapy. První éra migrace byla zahájena ještě během formování helénského národního státu, který od vyhlášení nezávislosti roku 1821 několikanásobně zvětšil svoji rozlohu a počet obyvatel. Přistěhovalci byli vesměs Řekové, jejichž největší vlna přišla ve dvacátých letech 20. století po prohrané řecko-turecké válce. Výměna obyvatel mezi Řeckem a Tureckem pomohla výrazně homogenizovat řecké teritorium. Druhá přistěhovalecká etapa začala po druhé světové válce roku 1945 a trvala v podstatě po celou dobu studenovělečného konfliktu až do konce osmdesátých let. Toto období je z hlediska migrace charakteristické tím, že již obsahuje základní rysy dnešní ekonomické imigrace do Řecka. Množství imigrantů z doby studené války však zdaleka nebylo tak rozsáhlé.

Odpověď na otázku, proč docházelo k pozvolnému narůstání světové migrace, můžeme najít v migračních teoriích. Ekonomické aspekty migrace na počátku postindustriální éry se začaly postupně projevovat v masovém rozsahu. Akcelerace migračního pohybu je v souladu s rychlostí, jakou se projevuje globalizace. Na základě teorie světového systému probíhá migrační pohyb z periferie do centra. Proces evropské integrace započatý ve druhé etapě imigračního procesu vytvořil z Řecka jedno z takových center. Jak postupně gradoval proces evropské integrace, projevovaly se i její dopady v podobě přílivu migračních pracovníků. Podepsání schengenské smlouvy základajícími státy ES roku 1985 a o sedm let později Řeckem v sobě neslo závazek odstranit bariéry mezi členskými zeměmi a umožnit tak volný pohyb zboží a osob. Všichni občané ES získali následně v členských zemích zvláštní status a nemohli tak být již vnímáni jako přistěhovalci v pravém slova smyslu.

---

⁴²⁰ "Second day of Greece clashes over Quran incident," *Al Arabiya News*, 23. 5. 2009.

Třetí etapa začala na konci osmdesátých let a trvá doposud. Od ostatních se liší v tom, že migrační toky do Řecka se během několika málo let dostaly na nevídanou úroveň. Většina této imigrace byla ilegální a nechtěná. I zde je možné použít k objasnění tohoto jevu teorii světového systému. Přesnější je však v tomto případě zřejmě teorie transnacionalismu, protože zohledňuje jak světovou globalizaci, tak zejména ekonomický aspekt motivace k migraci. Hlavním motivem k migraci se od devadesátých let stal příliš velký rozdíl v životním standardu mezi vyspělou společností a globálním jihem. Tato práce si sice vytkla za cíl přiblížit fenomén přistěhovalectví na příkladu Řecka, je nicméně možné, že některé závěry vedené na makroúrovni mohou být aplikovatelné i pro jiné případové studie, které se budou touto tematikou v budoucnu zabývat.

V devadesátých letech byli dominantní přistěhovaleckou skupinou v Řecku Albánci, kteří byli následováni Bulhary a dalšími cizinci ze středovýchodní Evropy. I když se jednalo o ekonomické a cyklické migranty, Řecko pro ně představovalo cílovou zemi. Athény nedokázaly na tuto změnu pružně zareagovat. Po celá devadesátá léta byla řecká migrační politika příliš restriktivní a neumožnila přistěhovalcům adaptovat se v hostitelské zemi. Výjimku tvořili pouze řečtí repatrianti vracející z bývalých zemí východního bloku a rozpadnutého SSSR, kterým se dostalo o něco přívětivějšího přijetí. Dostali sice občanství, ale pro Řeky to byli stále jen homogenní osoby. Naproti tomu alogenní Řekové měli situaci ještě těžší jak ze strany státu, tak ze strany společnosti.

Zánikem vnitřních hranic EU na řeckém území od roku 2000 a spuštěním dublinského systému roku 2003 se změnil i charakter imigrantů. Stále pokračoval nárůst ekonomické a cyklické migrace většinou nezdokumentovaných osob ze středovýchodní Evropy, ale přidala se k nim také nová skupina ilegálních přistěhovalců globálního jihu. Ta na rozdíl od prvně jmenovaných chtěla Řecko využít pouze jako tranzitní zemi. Kvůli dublinskému systému zde však mnozí z nich zůstali zablokováni. Vzhledem k jejich statusu pro ně bylo velmi obtížné uchytit se v Řecku byť alespoň dočasně. Proto je tato přistěhovalecká vlna spojena s nárůstem kriminality, bezdomovectví a nového výskytu již jednou vymýcených chorob. Snaha těchto přistěhovalců přežít, jak se dá, vedla k nárůstu distribuce drog, prostituce, obchodování s dětmi a pašování osob i zboží.

Řekové považující sami sebe za xenofobní národ neumožnili cizincům třetích zemí, aby se stali součástí helénské společnosti. Cizinci třetích zemí přitom začali tvořit až 10 % všech obyvatel země. Athény se snažily řešit migrační nápor čtyřmi legalizacemi (1997, 2001, 2005 a 2007). Ty ovšem nemohly být dlouhodobým nástrojem k řešení

imigrační krize. Jednak by byl tento přístup v takovém rozsahu obtížně legitimizovatelný i v jiných a k imigrantům vlídnějších zemích a jednak je Řecko poměrně specifický případ, protože tvoří hlavní vstupní bránu do EU. 90 % veškeré imigrace do EU přišlo skrze Řecko. Ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi zasaženými ilegální ekonomickou migrací je Řecko populačně i geograficky malé. Navíc nebylo vyřešeno, jak zabránit přílivu dalších ilegálních imigrantů jinak, než stavbou kontroverzní 12,5 km dlouhé zdi. Tato akce se v Evropské komisi nesečkala s kladnou odezvou, ale způsobila dramatický celkový počet ilegálních vstupů do Řecka. Evropská asociace na obranu lidských práv kritizuje trend stavění těchto zdí, které v schengenském prostoru mimo Řecka postavily také Španělsko a Malta. Imigrační přístupové body do EU se postavením každé takové bariéry přesouvají na další místo, skrze které se snaží ilegální imigranti proniknout do EU.

Vzhledem k tomu, že helénská vláda nedokázala nikdy včas zareagovat na stávající a rychle se měnící situaci, byla vždy nejméně o krok zpět v implementaci nepružné legislativy, administrativním úřadování i zabezpečení státních hranic. Legislativní řád pro přistěhovalce byl tvořen za pochodu bez zkušenosti, což bylo znát na jeho snížené funkčnosti. Zejména restriktivní imigrační politika zavedená zákonem 1975/1991 může být považována za celkový neúspěch. Nahrazením tohoto zákona o deset let později zákonem 2910/2001 byl učiněn značný pokrok. Řecko se tím odklonilo od přísně restriktivní směrem k více integrační imigrační politice. Slabinou celé imigrační politiky byla nedostatečná propojenost mezi administrativními procedurami a integrací imigrantů třetích zemí do společnosti. I přesto byl zákon 2910/2001 v mnohých ohledech průlomový a začlenil do řecké legislativy evropské právní dokumenty. Zákonem 3386/2005 se Řekům podařilo odstranit předchozí hlavní nedostatky a poprvé byla vytvořena komplexní imigrační politika. Řecké hranice nicméně stále nebyly dostatečně zabezpečené vůči ilegální imigraci a jejich příliv spojený s vidinou příležitosti odejít do dalších zemí EU rozpoutal imigrační krizi.

S přílivem imigrantů se v řecké společnosti postupně začala projevovat zvýšená xenofobie. Úspěch zaznamenala nejprve populistická nacionalistická politická strana LAOS, která se svojí extremistickou rétorikou dostala ve volbách v letech 2007 a 2009 i do parlamentu.

Skutečným předělem se stala ekonomická krize, která vypukla koncem roku 2009. Následujícího roku vyjednané memorandum o porozumění mezi Řeckem, EU, MMF a ECB způsobilo pokles životní úrovně. Se stoupající nezaměstnaností začali Řekové svůj

hněv obracet zejména proti cizincům. Začalo se také stupňovat organizované násilí proti imigrantům a objevil se nový fenomén extrémní pravice v podobě politické strany Zlatý Úsvit. XA převzal pozice LAOS, který se změnil z populistické na umírněnou stranu a v parlamentních volbách 2012 se zcela vytratil z politické scény. Naopak XA zaznamenal velký úspěch, který začal být sledován s obavami nejen v Řecku, ale i mezinárodně.

Politickým tématem ve volbách 2012 se vyjma ekonomické situace stala také opomíjená imigrační politika. ND imigrantům třetích zemí nevycházela nijak výrazně vstříc, ale vždy plnila všechna standardní mezinárodní kritéria vyplývající z členství země v mezinárodních organizacích a EU. Politika PASOK byla o něco vstřícnější. Pokus strany zavést udělování občanství podle principu *ius soli* skončil krachem v podobě Ragousisova zákona, který byl podle konzervativního výkladu ústavy umožňujícího pouze *ius sanguinis* prohlášen za protiústavní. Tento zákon měl ovšem i jinou roli. Díky své kontroverzi se stal vymežovacím prvkem napříč všemi politickými stranami. Vyjma ND, byly proti němu také ANEL, LAOS, XA. Se zákonem neměla problém SYRIZA, KKE, DIMAR a PASOK, který jej vydal. Tyto strany se obecně staví za větší integraci imigrantů do společnosti a zároveň chtějí pokračovat s legalizacemi nezdokumentovaných osob. Proti integračním opatřením jsou naopak ANEL a LAOS. XA pak požaduje radikální odsun všech imigrantů ze země.

V posledních letech se zdá, že v Řecku došlo k propojení imigrační, společenské a ekonomické krize, což se odrazilo v eskalaci všech řeckých problémů najednou. Na obzoru je také hrozba politická krize. Stabilní čtyřicet let fungující politický systém dvou stran se v roce 2012 zcela rozpadl a pozice extrémistů v parlamentu začaly nebezpečně sílit. Tuto imigrační krizi není vhodné považovat a priori jen za řecký problém. Týká se celé Evropské unie. Dublinský systém není šťastný pro země tvořící vnější unijní hranici a nacházející se zároveň na hlavní mezinárodní migrační stezce do vyspělých evropských zemí. EU proto nese za současný stav určitou míru zodpovědnosti. Bude tedy záležet i na evropských strukturách, zdali navrhnou akceptovatelné řešení dříve, než se imigrační krize v Řecku dostane zcela mimo kontrolu. Je pravděpodobné, že její vývoj bude úzce spojený s vývojem řecké ekonomické krize. Tak jako se navzájem ovlivnily negativně, může tomu být i naopak.

7. Summary

The economic migration exists for ages. During the 1990s it became a real global issue. The Greek experience with immigration of last two centuries may be divided into three stages. The first stage was under way during the nation building in 19th century. Since the declaration of the New Greek state in 1821, the country had multiplied its flat and population. The immigrants at that age were mostly Greek. The biggest flow in 1920s was forced migration from Asia Minor as a result of Greco-Turkish war. The exchange of population inflicted the resettlement of 1.5 million Greeks in the Hellenic territory. This swap helped substantially homogenize the Greek territory. Second immigration wave was signaled by the end of World War II. It lasted continuously through entire cold war till the end of 1980s. This immigration period had been already involving main characteristics typical for current economic immigration into Greece. The total stock of immigrants was staying at relatively low level.

To answer the inquiry what caused the regular increase we may find within the migration theories. Economic aspects of the migration at the beginning of post-industrial age had been slowly prevailing. Acceleration of population move was in content with the process of the globalization. Based on the world system theory, the migration takes place in shift from the periphery through semi-periphery to the centre. Greece has become one of those centres as a result of European integration. The migration flow was gradually increasing and it was even accelerated after entering the Schengen area in 2000. Citizens of the EU became a privileged within other member state comparing to other foreigners, which started to be defined as third country nationals.

The third stage has started at the end of 1980s and it lasts till today. It differs from the other stages in a way that migration influx became incredibly high. The new phenomena illegal immigration has appeared. This swift change may be explained by the theory of transnationalism, which takes into consideration not only the global but also the economic spectrum. During 1990s the discrepancy between the developed world and global South became enormous.

In the 1990s the dominant immigration group was from Albania followed by citizens of Bulgaria and other nationals from southeastern Europe. These communities used to be more likely a part of economic and cyclical migration. The Hellenic government did not adopt adequate measures in order to prevent illegal immigration. The immigration

policy of Greece was rather restrictive during the entire decade. The better perception was there only for Greek repatriates.

After reaching the millennium, the new type of clandestine migration has appeared mostly from global South: Africa and Asia. The Dublin II regulation made it impossible for illegal third country national for leaving the Greece, which became within a short period of time the most exposed transit country in the EU. Greeks were unable to tackle effectively immigration flows. The country became soon stacked. Within ten years the composition of foreigners to the Hellenic population shifted from 1.6% (1991) to 7% (2001). Now is being expected around 10%.

Four regularization programs took action in 1997, 2001, 2005 and 2007. Hundreds thousands of immigrants became out of illegality, but unfortunately some of them, fell back. For those unqualified people dreaming of living in prosperous EU under every condition it became harsh to survive. The national security has significantly lowered. In Greece there has been notified more criminal activities, drugs distribution, prostitution and other type of abusing people, women and children.

The situation becomes even harder with the rise of xenophobia and racism in the Greek society. These negative effects were multiplied by the hard world economic crisis that hit hard Greece in the late 2009. The legislative elections in 2012 were about to who is for and who is against the Memorandum of understanding between Greece, EU, ECB and IMF. The unprecedented success in the legislative elections hold in June 2012 of radical right party Chrysi Avgi (7% of votes) threatens all immigrants by intimidation, violence and fear of expulsion. Xenophobia in current Greece is on the rise and the foreigners are endangered.

Greece improved its immigration policy by implementing the Law 3386/2005. The policy became finally comprehensive and it integrates third country nationals. Contrary to this another Law 3838/2010 was frozen in the late 2012. This so called Ragousis Law was kind of experiment that was shifting Hellenic concept of citizenship from *ius sanguinis* to *ius soli* but after 2 years of serving it was proclaimed as unconstitutional.

The immigration crisis is deeply connected with economic and social crisis. The situation has been worsened by inappropriate common immigration and asylum policy for Europe. It lacks taking actions on one hand and it runs for Greece disadvantageous Dublin system on the other. The results of legislative elections 2012 showed that even democratic political system is seriously endangered. As it went the negative direction it

may also return. If Greece will be able to improve its economic and fiscal situation, it may be able to get out of this immigration crises too.

8 ZDROJE

8.1 Prameny práva

1465 U.N.T.S. 85, ratifikováno jako N. 1782/1988, FEK 116A/1988.

1577 U.N.T.S. 3, ratifikováno jako N. 2101/1992 , FEK 192/A/1992.

213 (U.N.T.S.) 222, ratifikováno jako Nomothetiko Diatagma 53/1974, FEK 256A/1974.

660 United Nations Treaty Series U.N.T.S. 195, ratifikováno jako Nomothetiko Diatagma 494/1970, FEK 77A/1974.

189 U.N.T.S. 137, ratifikováno jako Nomothetiko diatagma 3989/1959, FEK 201A/1959.

360 U.N.T.S. 117, ratifikováno jako Nomos (N.) 139/1975, FEK 176A/1975.

993 U.N.T.S. 3, ratifikováno jako N. 1532/1985, FEK 25A/1985.

Dublin II, Nařízení Rady (ES) 343/2003, Úředník věstník EU L50 ze dne 25. 2. 2003.

E.T.S. No. 025, ratifikováno jako N. 4077/1960, FEK 106A/1960.

E.T.S. No. 035, ratifikováno jako N. 1426/1984, FEK 32A/1984.

European Treaty Series (E.T.S.), No. 019, ratifikováno v březnu 1965.

Komise EU, COM 2007/301 Zelená kniha o budoucím společném evropském azylovém systému, 6. 6. 2007.

Konvence C019, ratifikováno jako Nomothetiko Diatagma z 30. října 1935, FEK 508A/1935.

Konvence C88 a C111, ratifikováno jako N. 1424/1984, FEK 29A/1984.

KYA 22467/2008, FEK 2208B/2008.

KYA 130181/23198/2010, FEK 562B/2010.

KYA 130181/39150/2010, FEK 1336B/2010.

KYA 13096/2007, FEK 1263B/2007.

KYA 13703/2007, FEK 1135B/2007.

KYA 15887/2005, FEK 1256B/2005.
KYA 16928/2007, FEK 1638B/2007.
KYA 1768/2009, FEK 144B/2009.
KYA 2/13/2012, FEK 17B/2012.
KYA 21879/2011, FEK 1914B/2011.
KYA 2306/109/2010 FEK 98B/2010.
KYA 23443/2011, FEK 2225B/2011.
KYA 24103/2005, FEK 1804B/2005.
KYA 25057/2008, FEK 2363B/2008.
KYA 2782/132/2011, FEK 268B/2011.
KYA 30053/2006, FEK 68B/2006.
KYA 30183/2007, FEK 119B/2007.
KYA 4000/2/14-ith/2012, FEK 2377B/2012.
KYA 4000/3/10-pb/2012, FEK 3058B/2012.
KYA 4000/4/2009, FEK 1535B/2009.
KYA 4000/4/32-la/2012, FEK 2805B/2012.
KYA 4415/2006, FEK 398B/2006.
KYA 4426/117/2013, FEK 681B/2013.
KYA 4803/1992, FEK 407B/1992.
KYA 5660/190/2012 FEK 890B/2012.
KYA 5899/153/2009, FEK 236B/2009.
KYA 6997/146/2008, FEK 147B/2008.
KYA 7921/2007, FEK 687B/2007.
KYA 933/2009, FEK 53B/2009.
KYA 999/2008, FEK 353B/2008.
Lisabonská smlouva, Úřední věstník EU C306/42, 17. 12. 2007.
N. 1975/1991, FEK 184A/1991.

N. 2690/1999, FEK 45A/1999.
N. 2910/2001, FEK 91A/2001.
N. 3030/2002, FEK 163A/2002.
N. 3284/2004, FEK 217A/2004.
N. 3370/1955, FEK 258A/1955.
N. 3386/2005, FEK 212A/2005.
N. 3448/2006, FEK 57A/2006.
N. 3491/2006, FEK 207A/2006.
N. 3536/2007, FEK 42A/2007.
N. 3616/2007, FEK 263A/2007.
N. 3731/2008, FEK 263A/2008.
N. 3772/2009, FEK 112A/2009.
N. 3801/2009, FEK 163A/2009.
N. 3838/2010, FEK 49A/2010.
N. 3875/2010, FEK 158A/2010.
N. 3879/2010, FEK 163A/2010.
N. 389/1968, FEK 125A/1968.
N. 3900/2010, FEK 213A/2010.
N. 3907/2011, FEK 7A/2011.
N. 3938/2011, FEK 61A/2011.
N. 4018/2011, FEK 215A/2011.
N. 4052/2012, FEK 41A/2012.
N. 4071/2012, FEK 85A/2012.
N. 4075/2012, FEK 89A/2012.
N. 4115/2013, FEK 24A/2013.
N. 4139/2013, FEK 74A/2013.
N. 4310/1929, FEK 287A/1929.

Nařízení ES/1683/95, Úř. Věst. ES L 164, 14. 7. 1995.

Nařízení ES/856/2008, Úř. Věst. ES L 235, 2. 9. 2008.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady EU č. 439/2010, Úřední věstník EU L 132, 29. 5. 2010.

Nařízení Rady (ES) č. 2007/2004 ze dne 26. října 2004 o zřízení Evropské agentury pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie, Úřední věstník EU L349, 25. 11. 2004.

Nařízení Rady ES/168/2007, 32007E0168, Úřední věstník EU L 053, 22. 2. 2007, s. 0001-0014.

Nomothetiko Diatagma 4/9h Dekemvriou 1947.

PD 101/2008, FEK 157A/2008.

PD 106/2007, FEK 135A/2007.

PD 11/2010, FEL 15A/2010.

PD 114/2010, FEK 195A/2010.

PD 116/2012, FEK 201A/2012.

PD 128/2008, FEK 190A/2008.

PD 131/2006, FEK 143A/2006.

PD 150/2006, FEK 160A/2006.

PD 167/2008, FEK 223A/2008.

PD 188/2002, FEK 175A/2002.

PD 189/1998, FEK 140A/1994.

PD 209/1994, FEK 131A/1994.

PD 295/2001, FEK 206A/2001.

PD 358/1997, FEK 240A/1997.

PD 359/1997, FEK 240A/ 1997.

PD 61/1999, FEK 63A/1999.

PD 80/2006, FEK 82A/2006.

PD 83/1993, FEK 36A/1993.

PD 90/2008, FEK 138A/2008.

PD 96/2008, FEK 152A/2008.

PD 97/2007, FEK 272A/2007.

PD tou 12h Augustou 1927, FEK A/1927, F/171, 13. 8. 1927.

Rozhodnutí 2000/204/ES.

Rozhodnutí 2000/384/ES.

Rozhodnutí 2002/357/ES.

Rozhodnutí 2004/635/ES.

Rozhodnutí 2005/690/ES.

Rozhodnutí 2006/356/ES.

Rozhodnutí 98/238/ES.

Rozhodnutí Rady EU 2009/371/SVV, 32009D0371, Úřední věstník EU L 121, 15. 5. 2009, S. 0037-0066.

Sdělení KOM/2007/0248, 52007DC0248, 16. 5. 2007.

Sdělení KOM/2008/0068 v konečném znění, Prozkoumání vytvoření Evropského systému kontroly hranic (EUROSUR), 13. 02. 2008.

Sdělení KOM/2008/0359, 52008DC0359, 17. 6. 2008.

Sdělení KOM/2008/0611 v konečném znění, 52008DC0611, 8. 10. 2008.

Sdělení, KOM/2010/171, 52010XG0504(01), Úřední věstník EU C 115, 4. 5. 2010, s. 1-38.

Směrnice EP a Rady 2008/115/ES, 32008L0115, Úřední věstník EU L 348/98, 24. 12. 2008.

Stanovisko Výboru regionů ke sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu o zřízení rámcového programu týkajícího se solidarity a řízení migračních toků pro období 2007 – 2013, Úřední věstník EU 2006/C 115/00, 16. 5. 2006, s. 0047-0052.

Syntagma tis Elladas 1975 (Anatheorimeno 2008).

8.2 Databáze primárních zdrojů

„Společná přistěhovalecká politika pro Evropu“, poslední aktualizace 16. 5. 2011, http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/jl0001_cs.htm, staženo 10. 5. 2013.

Abstrakt z legislativy EU, *Dohody o zpětném přebírání osob*, portál Europa, staženo online 15. srpna 2012
http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/114562_en.htm.

Abstrakt z legislativy EU, *Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu*, portál Europa, staženo online 15. srpna 2012
http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/jl0022_cs.htm.

ANEL, ANEXARTITOI ELLINES, <http://anexartitoiellines.gr/files/>, staženo 14. 2. 2013.

Australian Government – Department of Foreign Affairs and Trade,
http://www.dfat.gov.au/geo/greece/greece_country_brief.html, staženo online 9.12. 2012.

Azylová a imigrační politika, Euractiv, <http://www.euractiv.cz/bezpecnost-a-spravedlnost0/link-dossier/azylov-a-imigran-politika>, staženo 27. 11. 2012.

Deltio Typou ND, www.nd.gr staženo 7. 2. 2013.

Deltio Typou PASOK, www.pasok.gr, staženo 8. 2. 2013.

Deltio Typou SYRIZA, www.syriza.gr, 2. 6. 2012, staženo 9. 2. 2013.

DIMAR, <http://www.dimokratikiaristera.gr/>, staženo 24. 2. 2013.

Elliniki Astynomia, www.astynomia.gr, staženo 28. 2. 2013.

Elliniko Symbolio Gia Tous Profyges, www.gcr.gr, staženo 15. 4. 2013.

ELSTAT, Elliniki Statistiki Archi.

Enoseis, Syllogoi kai Koinotites Metanaston stin Ellada, http://6dim-diap-elfth.thess.sch.gr/Greek/Diapolitismiki_Ekpaidefsi/Enwseis_SyllogoiMetanastwnStinEllada.htm, staženo 13.11. 2012.

Ethniko Kentro Koinonikon Ereunon (EKKE), Ellada-Europi, Koinonia-Politiki-Axies, Apotelesmata tis megalis Europaikis Koinonikis Ereunas. European Social Survey (listopad 2003), www.ekke.gr/ess/ess_results.doc, staženo online 5. 5. 2013.

EU Immigration Portal, Greece, staženo 21. 4. 2013.

Eurobarometr, Special Surveys 393/EB77.4, Discrimination in the EU in 2012,
http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_393_en.pdf, staženo 7. 2. 2013.

Eurofond, 12. 6. 2007, <http://www.eurofound.europa.eu>, staženo 23. 3. 2013.

EUROPA, přehledy právních předpisů,
http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking_process/114530_cs.htm, staženo 23. 3. 2013.

European Commission Home Affairs, European Migration Network, Europa.eu staženo 25. 3. 2013.

European Commission Home Affairs, External Borders Fund, ec.europa.eu, staženo 24. 3. 2013.

European Policy Centre Reports, The Common European Asylum System: mission accomplished?, 7. 12. 2012.

Eurostat, online data, staženo 13. 8. 2012.

Evropský pakt o přistěhovalectví a azylu, 13440/08 ASIM 72, Brusel, 24. 9. 2008.

Immigration and Refugee Board of Canada, *Greece: Information on the Special Identity Card for Aliens of Hellenic Descent, including who it is issued to and what rights it confers; rights conferred by a residence card, and whether it entitles the holder to vote or requires him or her to perform military service; whether the residence card is renewable, and if yes, under what conditions*, (listopad 2002).

KIS, Kentrikó Israilitikó Symvoulio, <http://www.kis.gr/>, staženo 28. 4. 2013.

LAOS 2012, www.neolaialaos.gr, staženo 11. 2. 2013.

Launch of the EU-LAC Structured Dialogue on Migration, Dokument EU 11577/09.

Ministerstvo vnitra České republiky, <http://www.mvcr.cz/> staženo 24. 3. 2013.

OAED, www.oad.gr, staženo 7. 2. 2013.

OECD, Factbook 2007.

OECD, Statistics <http://stats.oecd.org/#>, staženo online 13.11.2012.

OSN, <http://www.un.org/> staženo 22. 11. 2012.

POLITIKO SYMVOULIO LA.O.S. www.neolaialaos.gr/ staženo 11. 2. 2013.

Summaries of EU Legislation, Framework programme on solidarity and management of migration flows for the period 2007-2013, portal europa.eu, staženo 25. 3. 2013.

Symboulío Apodimou Ellinismou (SAE), <http://el.sae.gr/>, staženo online 9. 12. 2012.

Triandafyllidou Anna a Marourof Michaela, Greece Report prepared for the SOPEMI meeting, 14. 2. 2011.
http://ec.europa.eu/ewsi/en/resources/detail.cfm?ID_ITEMS=28478, staženo 6. 3. 2013.

Výbor OSN pro odstranění rasové diskriminace, *Reports Submitted by States Parties Under Article 9 of the Convention – Nineteenth periodic reports of States parties due in 2007: Addendum Greece*, 27. 3. 2008.

XA, <http://golden-dawn-international-newsroom.blogspot.gr/> staženo 13. 2. 2013.

Závěry předsednictví Evropské rady v Bruselu, 15. a 16. 12. 2005, naseevropa.cz, staženo 30. 3. 2013.

8.3 Žurnály, publikace a jiné odborné výstupy

Aiginger Karl, Leoni Thomas, "Typologies of Social Models in Europe," Austrian Institute of Economic Research WIFO, 27. 2. 2009.

Anderson Bridget a Blinder Scott, Who Counts as a Migrant? Definitions and their Consequences, *The Migration Observatory*, University of Oxford, 30. 4. 2013.

Aspidis G., Petrelli M., "The Voting Right of the Immigrants in Greece – The Case of the Municipality of Korydallos," *Mediterranean Journal of Social Sciences*, vol. 2, no. 2 (květen 2011), s. 15-28.

Babická Karolína, "Úmluva o ochraně práv migrujících pracovníků a členů jejich rodin," *Migrace online*, 21. 1. 2009, <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2143534>, staženo online 22. 8. 2012.

Baldwin-Edwards Martin, Immigration and the Welfare state: a European Challenge to American Mythology, MMO Working Paper No. 4, (November 2002).

Castells Manuels, "Immigrant Workers and Class Struggles in Advanced Capitalism: The Western European Experience," *Politics and Society* 5.

Castles Stephen, "The Guest-Worker in Western Europe – An Obituary," *International Migration Review*, Vol. 20, No. 4, (Winter 1986).

Cavounidis Jennifer, *Migration in Southern Europe and the Case of Greece*, University of Economics and Business, Athens, Discussion Paper No. 139 (únor 2002).

Chionatou Evangelia, *Ellada, Ispania, Italia: koinotikes mesogeiakas „pyles“ tis paramonis metnasteusis*, Ethniko kai Kapodistriako Panepistimio Athinon, Athina, EMMEDIA: 2012.

Christopoulos Dimitris a Tsitselikis Konstantinos, "Legal aspects of religious and linguistic otherness in Greece: Treatment of minorities and homogeneity* in Greece: Relics and challenges," *History and Culture of South Eastern Europe – An Annual Journal*, (Jahrbücher für Geschichte und Kultur Südosteuropas), vol. 5 (2003), s. 81-93.

Christopoulos Dimitris, "Peripeteies tis ellinikis ithageneias: Poios (den) exei ta „prosonta“ na einai Ellinas?," *Theseis*, Vol. 87 (duben-červen 2004).

Coleman David, "Does Europe Need Immigrants? Population and Work Force Projections," *International Migration Review* 26/2, s. 413-61.

Constantinou T. Stavros a Diamantides D. Nicholas, "Modeling International Migration: Determinants of Emigration from Greece to the United States, 1820 -1980," *Annals of the Association of American Geographers*, Vol. 75, No. 3 (září 1985), s.352-369.

- Demos Vasilikie, "Rapid Urbanization, Internal Migration and Rural Underdevelopment in Greece: A Case Study," *Journal of Hellenic Diaspora* 15, (3-4, 1988), s. 87-99.
- Dinas Elias a Rori Lamprini, "The 2012 Greek Parliamentary Elections: Fear and Loathing in the Polls," *West European Politics*, vol. 36, no. 1 (2013), s. 270-282.
- Drbohlav Dušan a Janská Eva, "Illegal Economic and Transit Migration in the Czech Republic (Intensive Study of Individual Migrants' Behaviour)," *Europe-Asia Studies*, Vol. 61, No. 1 (2009) s. 141–156.
- Edward Taylor, "Theories of International Migration: A Review and Appraisal," *Population and Development Review*, Vol. 19, No. 3 (September 1993), s. 431-466.
- Elpianna Emmanouilidi, "*Greek Immigration and Asylum Policy*": *Analysis of the Greek institutional framework since the beginning of the 20th century*, Athens, KEPE: 2003.
- Fakiolas Rossetos, "Regularising undocumented immigrants in Greece: procedures and effects," *Journal of Ethnic and Migration Studies*, Vol. 29, No. 3 (2003), s. 535-561.
- Fakiolas Rossetos, "Socio-Economic Effects of Immigration in Greece," *Journal of European Social Policy*, (August 1999), s. 211-229.
- Fatouros A. A., "International Law in the New Greek Constitution," *The American Journal of International Law*, vol. 70, no. 3 (July 1976): s. 492-506.
- Freeman Gary, *Migration and the Political Economy of the Welfare State*, AAPSS 485 1986.
- Freeman P. Gary, "Modes of Immigration Politics in Liberal Democratic States," *International Migration Review*, 29/4 (1995), s.881-902.
- Greek Pension System Fiche, European Commission Economic Policy Committee: Ageing Working Group -Ageing Projections Exercise 2012, National Actuarial Authority.
- Gropas Ruby a Triandafyllidou Anna, *Migration in Greece at a glance*, Athens, ELIAMEP (2005).
- Hammarberg Thomas, "The 'Dublin Regulation' undermines refugee rights," Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR), 22. 9. 2010.
- Hassiotis I., "Greek foreign policy towards the Armenian Question: a historical survey," *Byzantine and Modern Greek Studies*, Vol. 36, No. 2 (září 2012), s. 215-233.
- Hellman Judith Adler, *Migration in the America: "Permanent, Cyclical, Temporary, and Forced,"* *Latin American Research Review*, Vol. 46, No.2 (2011), s. 235-250.
- Hobsbawm Eric, *Nations and Nationalism since 1780*, Cambridge University Press, Cambridge: 1990, s. 101-163.

Hollifield James F., Migration, "Trade, and the Nation-State: the Myth of Globalisation," *UCLA Journal of International Law and Foreign Affairs* 3, s. 595-636.

Instituto Metanasteutikis Politikis, "Ektimisi tou ogkou ton allodapon pou diamenon paranoma stin Ellada," IMEPO – AENEAS (duben 2008), http://www.ypes.gr/AENEAS_EL/slide_2.4.1.pdf, staženo 14. 5. 2013.

International Migration: The Human Face of Globalisation, OECD: 2009, s. 1-7.

Karamanidou Lena, "The immigration discourse of an extreme right political party in Greece," Political Asociation City University London (2012).

Kasimis Charalambos a Kassimi Chrysa, "Greece: A History of Migration," Migration Policy Institute, (červen 2004), <http://www.migrationinformation.org/Feature/display.cfm?ID=228>, staženo 1. 5. 2013.

Kassimis C., "Survival and Expansion: Migrants in Greek rual Regions," *Population, Space and Place*, Athens, 14 (2008).

Kelemenis Yannis, "Greece" *ICLG to: Litigation & Dispute Resolution 2008*, The International Comparative Legal Guide, <http://www.iclg.co.uk/>.

Kokkali Ifigeneia, Immigration to Greece: An Overview of Immigration Policies, Legislation and Sporadic Attempts at Social Inclusion of Immigrants, *Europe Beyond The States: The role of Southern European sub-states in immigration and other public policies*, Symposium organised by the Catalan Center and the European and Mediterranean Center at New York University, New York, 27. - 28. 1. 2011.

Kostopoulos Tasos: "Counting the "Other": Official Census and Classified Statistics in Greece (1830-2001)," *Jahrbücher für Geschichte und Kultur Südosteuropas*, 5 (2003), s. 57.

Lauth Bacas Jutta, "Boundary Construction on the Greek-Turkish Border," IN: Thomas M. Wilson (ed.), *Culture and Power at the Edges of the State: National Support and Subversion in European Border Regions*, Berlin, Lit Verlag: 2005, s. 55-80.

Lawrence Christopher, "Re-Bordering the Nation: Neoliberalism and Racism in Rural Greece," *Dialectical Anthropology*, Vol. 29, No. 3/4 (2005), s. 315-334.

Lévi-Strauss Claude, *Race and History*, Paris, UNESCO: 1969.

Lucassen Jan, Lucassen Leo, *Migration, Migration History, History*, Bern, Peter Land: 1997.

Lucie, Trvalá řešení pro uprchlíky: Dobrovolné návraty, Informační centrum OSN v Praze, 14. 7. 2008.

Lyrantzis Christos, "The Challenge of Modernisation: Politics and Policy in Greece. Editor: Kevin Featherstone," *West European Politics*, Vol. 28, Issue 2 (2005), s. 242-259.

Marantzidis Nikos, "A stillborn totalitarianism: Building a Communist State in Greece 1943-1945", *Divinatio- Studia culturologica series*, Vol. 31 (jaro 2010), s. 43-52.

Maroukis Thanos, *Country Report Greece*. "Undocumented Migration. Counting the Uncountable. Data and Trends across Europe," Athens, ELIAMEP (2009).

Maroukis Thanos, *Migration and the crisis in Greek society: the parameters of a coordinated departure*, Athens, ELIAMEP (2012),

Maroukis Thanos, *The number of irregular migrants in Greece at the end of 2010 and 2011*, Athens, ELIAMEP (2012).

Massey Douglas, "International Migration at the Dawn of the Twenty-First Century: The Role of the State," *Population and Development Review*, 25/2, s. 303-22.

Massey S. Douglas, "Theory of International Migration: A review and Appraisal," *Population and Development Review* 20, 1993, s. 431-66.

Miltos Pavlou, "Immigrants, Minorities and Discrimination in Greece, Hellenic League for Human Rights and Research Centre for Minority Groups," KEPE (2006).

Miltos Pavlou, "Racism and Discrimination against Immigrants and Minorities in Greece the State of Play," EU Annual Report 2007.

Morawska Ewa, "International Migration: Its Various Mechanisms and Different Theories that Try to Explain It," *Willy Brandt Series of Working Papers in International Migration and Ethnic Relations*, No. 1 (2007), s. 1-32.

National Centre for Social Research and National Book centre, *Bibliography of Social Sciences on Modern Greek Society – Special Issue: Recent Immigration Flows to Greece*, Athens (2003).

Nicolò Conti, "The radical right in Europe, between slogans and voting behavior," *Análise Social*, Vol. 46, No. 201, As Direitas no Sul da Europa (2011), s. 633-652.

Pamphlet about Greek legislative elections June 2012, Research specialist team,, George Diakoumakos, Theofanis Exadaktylos, Stellina Galitopoulou, Vasiliki Georgiadou, Roman Gerodimos, Daphne Halikiopoulou, Emmanuel Heretaki, Theodore Chadjipadelis, Georgios Karyotis, Giorgos Katsambekis, Julie Kolokotsa, Athanassios Kotsiaros, Vasilis Leontitsis, Konstantinos G. Margaritis, Nikolaos Markoulakis, Ioannis Papadimos, Dimitris Rapidis, Lamprini Rori, Georges Tassiopoulos, Kostas Theologou, Athanasios Tsakiris, Dimitris Tsarouhas, Sofia Vasilopoulou a Ilia Xypolia, Greek Politics Specialist Group, <http://www.gpsg.org.uk/>.

Papadopoulos Giannis, "I metanasteusi apo tin Othomaniki autokratoria stin Ameriki (19os aionas-1923): oi ellinikes koinotites tis Amerikis kai I alytropi politiki tis Elladas" (Diatrivi didaktoriki, Panteio Panepistimio Koinonikon kai Politikon Epistimon, Athina, 2008), s. 550-582.

Papapostolou A., "Poll Shows Greece's Two-Party System Is Over," *Greekreporter.com*, 16. 2. 2012.

- Patriotikou Syllogou kai Kentrou Ellinikon Meleton „Thermopyles“, 21. 2. 2010.
- Peterson William, “A General Typology of Migration,” *American Sociological Review* 23, s. 256-266.
- Portes Alejandro, “Immigration Theory for a New Century,” *International Migration Review*, 31/4 (1996), s. 799-825.
- Portes Alejandro, “Immigration Theory for a New Century,” *International Migration Review*, 31/4 (zima 1997).
- Poverty and Social Inclusion in the Western Balkans, Brussels, Belgium, 14. - 15. 12. 2010.
- Poverty and Social Inclusion in the Western Balkans, Brussels, Belgium, 14. - 15. 12. 2010.
- Protasi schediou nomou „kodikas ellinikis ithageneias“*, Elliniki Enosi gia ta Dikaiomata tou Anthropou, Athina, (prosinec 2009).
- Rudolph Christopher W., “Globalisation, Sovereignty and Migration: A Conceptual Framework,” *UCLA Journal of International Law and Foreign Affairs* 3/2, s. 322-55.
- Skordas Achilles, “The new immigration law in Greece: "modernization on the wrong track"”, *European Journal of Migration and Law*, 4 (2002).
- Triandafyllidou Anna, *Elliniki Metanasteutiki politiki: Problimata kai kateuthynseis*, Athina, ELIAMEP: 2005.
- Trichopoulos Dimitrios a Papaevangelou George, *The Population of Greece: A Monograph for the World Population Year 1974*, Athens, Ciced: 1974.
- Vernardakis Christos, “From a Two-party to a Multi-party System,” *Transfrom*, Issue 2 (2008).
- Vidali Maria, “Anti-Jewish attacks,” *Central Europe Review*, 27. 5. 2000.
- Voutira Eftihia "Ethnic Greeks from the Former Soviet Union as Privileged Return Migrants", *Espace Populations Societes, Special Issue on "Les Populations des Balkans"*, (2004), s. 533-544.
- Voutira Eftihia a G. Dona (guest Ed.), “Methodologies of Forced Migration Research, 'Refugee Research Methodologies: Consolidation and Transformation of a Field’”, *Journal of Refugee Studies, Special Anniversary Issue*, Vol. 20. No 2, s. 163-171.
- Wayne Cornelius, The Structural Embeddness of Demand for Mexican Immigrant Labor: New Evidence from California, IN: Marcelo M. Suárez-Orozco (ed.), *Crossings: Mexican Immigration in Interdisciplinary Perspectives*, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts: 1998.
- Weiner Myron, *The global Immigration Crisis: Challenge to States and to Human Rights*, Harper Collins, New York: 1995.

Wilson James W. (ed.), *The Politics of Regulation*, Harper, New York: 1980.

Wooldridge J.M., *Introductory Econometrics: A Modern Approach, International Edition*, South Western College Cengage Publishing: 2009.

Zolberg Aristide, "International Migration and International Relations," *Population and Development Review* 11, s. 441-55.

8.4 Sekundární bibliografie

Askouni Nelli, *H ekpaideusi tis meionotitas sti Thraki*, Athina, Alexandria: 2006.

Bagavos Christos, Papadopoulou Despina, Simeonaki Maria, *Metanasteusi kai parochi ypiresion stin Ellada*, Panteio Panepistimio - KEKMOKOP, KEK IN. E. GSEE.

Baldwin-Edwards Martin a Apostolatou Katerina, "Greece," in: Fassmann Heinz, Reeger Ursula a Sievers Wiebke, (eds.), *Statistics and Reality Concepts and Measurements of Migration in Europe*, Amsterdam, IMISCOE a Amsterdam University Press: 2009.

Baldwin-Edwards Martin a Kraler Albert (eds.), *REGINE: Regularisations in Europe - Study on practices in the area of regularisation of illegally staying thirdcountry nationals in the Member States of the EU*, Vienna, International Centre for Migration Policy Development (ICMPD): 2009.

Baldwin-Edwards Martin, *Ethnicity & migration: a Greek story*, Athens, MIGRANCE 31: 2008.

Barjaba Kosta a King Russell, "Introducing and theorising Albanian migration," IN: King Russel, Mai Nicola a Schwandner-Sievers Stephanie (eds.), *The New Albanian Migration*, Brighton, Portland, Sussex Academic Press: 2005.

Barša P., *Politická teorie multikulturalismu*, Praha, CDK: 2003.

Betz Hans Georg, *Radical Right-wing Populism in Western Europe*, St. Martin's Press, New York: 1994.

Bogusz B., Cholewinski R., Cygan A., Szyszczak E. (eds.), *Irregular Migration and Human Rights. Theoretical, European and International Perspectives*, Leiden, Martinus Nijhoff: 2004.

Borjas George J., *Friends or Strangers: The impact of Immigrants on the U.S. Economy*, New York, Basic Books: 1990.

Brettell Caroline B. a Hollifield F. James, *Migration theory: Talking across Disciplines*, New York a London, Routledge: 2000.

Brochman Grete a Hammar Tomas (eds.), *Mechanisms of Immigration Control: A Comparative Analysis of European Regulation Policies*, Oxford, Berg: 1999.

- Bunyan Tony, Ed., *From Trevi to Maastricht*, London, Statewatch: 1997.
- Clogg Richard (ed.), *Minorities in Greece. Aspects of a plural society*, London: Hurst, 2002.
- Clogg Richard, *A Short History of Modern Greece*, Cambridge, Cambridge University Press: 1987.
- Cornelius Wayne A., Philip L. Martin a Hollifield F. James, (eds.), *Controlling Immigration: A Global Perspective*, Stanford, California Stanford Press University: 1994.
- Fassmann Heinz, Reeger Ursula & Sievers Wiebke Eds., *Statistics and Reality: Concepts and Measurements of Migration in Europe*, Amsterdam, IMISCOE Amsterdam University Press: 2009, s. 31-43.
- Fuchs Lawrence H., *The American Kaleidoscope: Race, Ethnicity and the Civic Culture*, Hannover, Wesleyan University a University Press of New England: 1990.
- Gerloch Aleš, *Teorie práva*, Plzeň, Aleš Čeněk s.r.o.: 2004, s. 113.
- Gibney J. Matthew a Hansen Randall (eds.), *Immigration and Asylum from 1900 to the Present*, Santa Barbara, CA; USA, ABC-CLIO: 2005.
- Glitsos N. a Katseli L., „Greek Migration: The Two Faces of Janus“, IN: Zimmermann K. (ed.), *European Migration: What do we know?*, Oxford University Press, Great Britain : 2005, s. 337-388.
- Habit Daniel, „„Getting to Europe“ Afghan Refugees, Urban Discourses and European Strategies in Patras,“ IN: Roth K. a Bacas J. L. (eds.), *Migration in, from, and to Southeastern Europe Part 2: Ways and Strategies of Migrating*, Ethnologia Balkanica, vol. 14/2010, Berlin, Lit. Verlag: 2011, s. 167-187.
- Hradečný Pavel, Dostálová Růžena et al., *Dějiny Řecka*, Praha, NLN: 2009.
- I. Hassiotis (2002): „Armenians,“ In: Clogg Richard (ed.), *Minorities in Greece. Aspects of a plural society*, London: Hurst, 2002. cit., s. 95-97.
- Ioannis Tassopoulos, „The legal system,“ IN: Metaxas D., *About Greece*, A. Andreou S. A., Athens:2007, s. 127-134.
- Joppke Christian, *Challenge of Ethnic Diversity: Immigrant Politics in France and Switzerland*, Cambridge, Massachusetts, Harvard University Press: 1998.
- Kanellopoulos Konstantinos, Gregou Maria., Petralias Athanasios., *Reports 59: Size Profile and Labour Market Analysis of Immigration*, Athens, Centre of Planning and Economic Research: 2009.
- Králová Kateřina, Konstantinos Tsivos, et al., *Vyschly nám slzy...*, Praha, Dokořán: 2005.

- Lamont Michele, *The World in Moral Order: Working Men Define the Boundaries of Race, Class and Citizenship*, Princeton University Press, Princeton: 1998.
- Lyrantzis Christos a Nikolakopoulos Elias, Political System and Elections in Greece, IN: Metaxas D. (ed.), *About Greece*, Athens, A. Andreou S. A., Athens: 2007, s. 87-100.
- Magliveras D. Konstantinos, *Migration law in Greece*, Aspen, Kluwer Law International: 2011.
- Marantzidis Nikos, *Dimokratikos Stratos Elladas (1946-1949)*, Ekdoseis Alexandria 2010.
- Money Jeannette, *Fences and Neighbors: The Political Geography of Immigration Control*, Ithaca, Cornell University Press: 1999.
- Pentzopoulos Dimitris, *The Balkan Exchange of Minorities and its Impact on Greece*, London, Hurst & Co.: 2002.
- Portel Alejandro a Rubén Rumbaut, *Immigrant America: A portrait*, Berkeley a Los Angeles, University of California Press: 1996.
- Roberts M. John, Legg R. Keith, *Modern Greece: A Civilization On The Periphery (Nations of the Modern World: Europe)*, Boulder, Colorado; USA, Westview Press: 1996.
- Roger Daniel, *Coming o America: A History of Immigration and Ethnicity and the Civic Culture in American Life*, New York, Harper Collins: 1990, s. 17-51.
- Roth Klaus a Bacas Jutta Lauth (eds.), *Migration in,from, and to Southeastern Europe Part 2: Ways ans Strategies of Migrating*, Ethnologia Balkanica, vol. 14/2010, Berlin, Lit. Verlag: 2011.
- Roth Klaus, Bacas Jutta Lauth (eds.), *Migration in, from, and to Southeastern Europe*, Berlin, LIT Verlag: 2011.
- Sassen Saskia, *Losing Control? Sovereignty in an Age of Globalization*, New York, Columbia University Press: 1996.
- Schuck Peter H., *Citizens, Strangers, and In-Betweens: Essay on Immigration and Citizenship*, Boulder, Colorado, Westview Press: 1998.
- Thoma Dimitra, “Understanding Migrants‘ Experiences of Social Exclusion and Inclusion: the Case of Bulgarian Immigrants in Greece,” IN: Roth Klaus a Bacas Lauth Jutta (eds.), *Migration in,from and to Southeastern Europe: Part 2 Ways and Strategies of Migrating*, Berlin, Lit Verlag: 2011, s. 27-48.
- Thomas Brinley, *Migration and Economic Growth: A Study of Great Britain and Atlantic Economy*, Cambridge, Cambridge University Press: 1954.
- Triandafyllidou Anna a Maroukis Thanos, *Migrants Smuggling: Irregular Migration from Asia and Africa to Europe, Migration, Minorities, and Citizenship Series*, Basingstoke, Palgrave and Macmillan: 2012.

8.5 Instituty

Austrian Institute of Economic Research, WIFO

Elliniki Statistiki Archi, ELSTAT

Elliniko Idryma Europaikis & Exoterikis Politikis, ELIAMEP

Elliniko Symboulio Gia Tous Prosfyges GCR

Ergastirio Meletis tis Metanasteusis kai tis diasporas, EMMEDIA

Ethniko Kentro Koinonikon Ereunon, EKKE

Greek Politics Specialist Group, GPSG

Instituto Metanasteutikis Politikis, IMEPO

International Centre for Migration Policy Development, ICMPD

International Migration, Integration and Social Cohesion in Europe, IMISCOE

Kentriko Israilitiko Symvoolio, KIS

Kentro Programmatismou kai Oikonomikon Ereunon, KEPE

Mediterranean Migration Observatory, MMO

Organismos Apascholiseos Ergatikou Dynamikou, OAED

Symboulio Apodimou Ellinismou, SAE

The Migration Observatory, MigObs

8.6 Organizace

Evropská unie, EU

Mezinárodní organizace práce, ILO

Office of the High Commissioner for Human Rights, OHCHR

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, OECD

Organizace spojených národů OSN

Rada Evropy, RE

Severoatlantická aliance, NATO

8.7 Média

Al Arabiya News

Al Jazeera

Athens News,

BBC

Britské listy

Eleftherotypia

Eleftheros Typos

ETHNOS

EU Observer

EuroparlTV

Europolitics

Euroskop

Greekreporter.com

Guardian

Hellenic Lines

Hospodářské noviny

iefimerida.gr

Independent

Kathimerini

Livingingreece.gr

news247

newsbomb.gr

Newsbomb.gr

NewsNow.gr

Politis.gr

Proto Thema

Real News Network

Rizospastis,

SKAI

TA NEA

The Real News Network,

To Vima,

Týden

Vice